

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2024. gada 14. februārī

Sēdi vada

Satversmes tiesas priekšsēdētājs **Aldis Laviņš**.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Satversmes tiesa, atbilstoši tās 2023. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmumam, uzsāk lietas **Nr. 2023-01-03** ar nosaukumu „**Par Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumu Nr. 935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā” 7. pielikuma, ciktāl ar to tiek samazināts galvenās cirtes caurmērs pēc valdošās koku sugas un bonitātes, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam”** izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Satversmes tiesa šo lietu izskatīs šādās sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis **Aldis Laviņš**,

tiesneši: **Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede**.

Tiesas sēdi protokolē tiesas sēžu sekretāre **Paula Marta Daugavvanaga-Vanaga**.

Šajā lietā lietas dalībnieki ir:

No pieteikuma iesniedzēju puses ir trīs organizācijas – **nodibinājums „Latvijas Dabas fonds”, nodibinājums „Pasaules dabas fonds” un biedrība „Latvijas Ornitoloģijas biedrība”**.

Pieteikuma iesniedzēju pusi šajā tiesas sēdē, kā to liecina tiesai iesniegtie dokumenti par pilnvarojumu, pārstāv zvērināts advokāts Toms Krūmiņš, biedrību „Latvijas Ornitoloģijas biedrība” tiesas sēdē pārstāv tās valdes priekšsēdētājs Viesturs Ķerus, nodibinājumu „Pasaules dabas fonds” pārstāv tā direktors Jānis Rozītis un nodibinājumu „Latvijas Dabas fonds” pārstāv politikas koordinatore Baiba Baltvilka. Paldies.

Tiesas sēžu sekretārei vaicāšu, vai ir pārbaudīti šo personu personu apliecinoši dokumenti?

P. M. Daugavvanaga-Vanaga.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Pilnvarojumu dokumenti arī ir iesniegti.

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu šajā lietā, ir **Ministru kabinets**. Ministru kabinetu šajā tiesas sēdē pārstāv zvērināts advokāts Kristaps Zaķis, Valsts meža dienesta ģenerāldirektors, meža ekoloģijas un mežkopības inženieris Arvīds Ozols, Zemkopības ministrijas Meža departamenta Meža resursu un medību nodaļas vecākā eksperte, meža ekoloģijas un mežkopības inženiere Lelda Pamovska un Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis, Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas īstenais loceklis, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes profesors, Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” vadošais pētnieks, meža zinātņu doktors Āris Jansons.

Paldies.

Tiesas sēžu sekretārei vaicāšu, vai ir pārbaudīti šo personu personu apliecinoši dokumenti?

P. M. Daugavvanaga-Vanaga.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Ja lietas dalībnieki un viņu pārstāvji ir noskaidroti, vaicāšu lietas dalībniekiem, vai ir kādi procesuālie lūgumi, kas sekmētu lietas izskatīšanu?

Un, pirms dodu katrai no pusēm vārdu... ņemot vērā, ka katru no pusēm pārstāv relatīvi liels pārstāvju skaits, kas nebūt nav katrā Satversmes tiesas lietā tā, es aicinātu, lai pēc iespējas efektīvāk nodrošinātu šīs lietas izskatīšanu, katrai pusei organizēt pārstāvību tā, lai būtu viens vadošais pārstāvis un, ņemot vērā, ka tiesas sēde tiek ierakstīta un tiek veidota stenogramma, ir ļoti nepieciešams, lai precīzi mēs nofiksētu, kurš kurā brīdī runā. Tāpēc, pirms tiek kaut kas teikts, lūdzu pieteikt, ka jūs vēlaties vai nu papildināt vadošo pārstāvi, vai kā savādāk, vai ir kādi papildu jautājumi. Tas sekmēs šīs lietas efektīvāku izskatīšanu.

Un tāpat. Šobrīd vaicāšu pieteikuma iesniedzēju pusei, vai ir kādi lūgumi, kas sekmētu šīs lietas izskatīšanu?

T. Krūmiņš.

Paldies. Godātā tiesa, citu lūgumu, kā tie, kas jau ir pieteikti līdz šodienas tiesas sēdei, pieteikuma iesniedzējiem šodien uz vietas nebūs un arī šis te sadalījums par galveno runātāju un papildu runātāju ir skaidrs. No mūsu puses vairāk par juridiskiem jautājumiem galvenais runātājs būšu es, savukārt vairāk par tehniskiem un ar nozari

saistītiem jautājumiem galvenais runātājs būs kolēģis Viesturs Ķerus. Ja būs tāda nepieciešamība, tad pārējie kolēģi veiks kādus papildinājumus.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Un paldies arī par sapratni.

Tātad jūs minējāt, ka citu lūgumu, kā tie, kas jau ir pieteikti iepriekš, nav.

Tad mēģināsim precizēt, kas ir domāts ar šo lūgumu, kas ir saņemts vakardien. Vakardien tiesa ir saņēmusi lūgumu par to, ka pieteikuma iesniedzēji lūdz apstrīdētās normas atzīt par spēkā neesošām no kāda datuma pagātnē. Bet šis lūgums jau taču attiecas uz to, lai pieteikuma iesniedzējs vērstu tiesas uzmanību, ja gadījumā norma tiktu atzīta par Satversmei neatbilstošu, tad jūs vēršat uzmanību uz to, no kura datuma, jūsuprāt, tā būtu atzīstama par spēkā neesošu un tas attiecas uz sprieduma tiesisko spēku laikā. Man šķiet, ka šāds lūgums neattiecas uz lietas izskatīšanas veicināšanu pēc būtības.

T. Krūmiņš.

Jā, jūs pareizi sapratāt. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Ministru kabineta pusei vaicāšu... tātad, Ministru kabineta pārstāvjiem vaicāšu, vai ir kādi lūgumi, kas sekmētu lietas izskatīšanu?

K. Zaķis.

Paldies, godātā tiesa! Šādu lūgumu nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Varam virzīties uz priekšu.

Pirms lemjam jautājumu par pieaicinātajām personām un kārtību, kādā tās tiks uzklautas, Satversmes tiesa informēs lietas dalībniekus par tās pieņemto lēmumu šajā tiesas sēdē, ka ir vēl viena pieaicinātā persona uzaicināta lietā un tā ir tiesībzinātņu doktore starptautiskajās un Eiropas Savienības tiesībās Žaneta Mikosa. Lai lietas dalībnieki ir informēti par šādu tiesas pieņemto lēmumu.

Nākamais jautājums, kas mums ir jāizlemj, ir saistīts, kā jau es teicu, ar kārtību, kādā mēs uzklautsim pieaicinātās personas.

Satversmes tiesa piedāvā jums apspriešanai šādu secību.

Vispirms... protams, pēc tam, kad tiks uzklausītas abas puses... pieaicinātās personas uzklausīt šādā secībā: vispirms Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, tad Valsts meža dienests, tad biedrība „Latvijas Meža īpašnieku biedrība”, tad Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”, tad mežzinātņu doktors Dagnis Dubrovskis, pēc tam bioloģijas doktors Guntis Brūmelis, tālāk sekotu Latvijas Bankas ilgtspējas virziena vadītājs Edvards Kušners, pēc tam tiesību doktore Ilma Čepāne un kā noslēdzošā pieaicinātā persona būtu tiesību zinātņu doktore starptautiskajās un Eiropas Savienības tiesībās Žaneta Mikosa.

Pieteikuma iesniedzēju pusei... vai ir kādi iebildumi vai citi apsvērumi par secību, kādā uzklausīt pieaicinātās personas?

T. Krūmiņš.

Paldies. Nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Ministru kabineta pārstāvjiem?

K. Zaķis.

Paldies. Nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Labi. Tad paliekam... tiesa pieņem lēmumu, ka šādā secībā arī uzklausīsim pieaicinātās personas.

Varam pāriet pie lietas izskatīšanas pēc būtības un tā sākas ar tiesneša ziņotāja ziņojumu.

Un šajā brīdī dodu vārdu tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Paldies.

Labdien visiem!

Tātad, šajā lietā pieteikums tika saņemts jau 2022. gada 28. decembrī un tas bija gan par 2012. gada Ministru kabineta noteikumiem, gan arī par 2023. gada Ministru kabineta noteikumos ietvertu normu. Satversmes tiesas kolēģija ierosināja lietu par šo te 2023. gada 27. janvāra šajos te noteikumos ietvertajām normām par 7. pielikumu, ciktāl ar to tiek samazināts galvenās cirtes caurmērs pēc valdošās koku sugas un bonitātes atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam.

Un tad savukārt par 2012. gada noteikumiem tika atteikts ierosināt lietu.

2023. gada 22. martā tika saņemts Ministru kabineta atbildes raksts un papildus tika pieprasīta informācija arī no Zemkopības ministrijas, Klimata un enerģētikas ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas.

Un par pieaicinātajām personām tika atzītas: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Vides pārraudzības valsts birojs, Valsts meža dienests, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava”, akciju sabiedrība „Latvijas Valsts meži”, biedrība „Vides aizsardzības klubs”, biedrība „Latvijas Kokrūpniecības federācija”, biedrība „Latvijas Meža īpašnieku biedrība”, tālāk lietpratēja Silvija Meiere, Guntis Brūmelis, Dagnis Dubrovskis, Modris Fokerots, Edvards Kušners.

Un attiecīgi šie te viedokļi, ko šīs te personas ir sniegušas, ir pievienoti lietas materiāliem.

2023. gada 21. augustā tika pieņemts lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai, bet 4. oktobrī tika nolemts šo te lietu izskatīt tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Un pēc tam janvārī par pieaicināto personu lietā vēl tika atzīta tiesību zinātņu doktore Ilma Čepāne.

Attiecīgi lietas dalībniekiem par pieaicinātajām personām ir rakstveidā paziņots, paziņojums par tiesas sēdi arī ir paziņots un ir publicēts arī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

Ar lietas materiāliem ir attiecīgi iepazinušies pieteikuma iesniedzēju pārstāvis zvērināts advokāts Toms Krūmiņš un Ministru kabineta pilnvarotais pārstāvis Pēteris Kuksins.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies Briedes kundzei.

Varam pāriet pie lietas dalībnieku uzklaušanās.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam parasti tās ir 30 minūtes, kas katrai pusei tiek piešķirtas, lai sniegtu faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma izklāstu.

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim vaicāšu, cik ilgs laiks jums ir nepieciešams?

T. Krūmiņš.

Godātā tiesa, ņemot vērā lietas sarežģītību un jautājumu dažādību, kas ir jāizskata šajā lietā, pieteikuma iesniedzēji būtu ļoti pateicīgi, ja savu pozīciju varētu paust ne ilgāk kā 45 minūšu laikā.

A. Laviņš.

Ministru kabineta pārstāvjiem līdzīgs jautājums.

K. Zaķis.

Jā, tiesām, ņemot vērā dažādību jautājumos un lietas sarežģītību kā tādu, mēs arī lūgtu 45 minūtes.

A. Laviņš.

Paldies.

Abām pusēm tiek piešķirtas 45 minūtes, lai sniegtu paskaidrojumus tiesā par šo lietu, bet ņemam vērā, ka 45 minūtes ir katrai pusei. Kā jūs izmantojat šo laiku, tas ir jūsu ziņā.

Lūdzu, uzklausīsim pieteikuma iesniedzēju pusi.

T. Krūmiņš.

Paldies.

Godātā tiesa, klātesošie!

Lai pēc iespējas efektīvāk izskatītu šo te lietu, šodien tiesas sēdē pieteicēji savā pozīcijā galvenokārt atbildēs uz tiesas rīcības sēdes uzdotajiem jautājumiem, kas ir kopskaitā trīs.

Es sniegsu atbildi uz uzdoto pirmo jautājumu, savukārt kolēģi tālāk atbildēs uz otro un trešo jautājumu.

Savā atbildē pieteicēji uz direktīvu 2001/42 atsauksies kā uz IVN direktīvu, uz ietekmes uz vidi novērtējumu – atsauksies kā uz IVN, savukārt uz mežu un saistīto nozaru attīstības Pamatnostādņem 2015. gada līdz 2020. gadam – pieteikuma iesniedzēji atsauksies vienkārši kā uz Pamatnostādņem.

Visupirms vēlējos uzsvērt godātai tiesai to, kā pieteikuma iesniedzēji saskata tiesas uzdoto pirmo jautājumu, proti, pieteikuma iesniedzēju ieskatā nevis apstrīdētā norma ir plāns vai programma IVN direktīvas izpratnē, bet gan darbība, kas tiek paredzēta apstrīdētajā normā, proti, galvenās cirtes caurmēra samazināšana. Tieši tā ir uzskatāma par Pamatnostādņu grozījumiem. Un tieši tāpēc būtu jāveic IVN. Šādu interpretāciju pieteicēji ir snieguši arī pieteikumā, jo īpaši arī 142. rindkopā (lietas materiālu 1. sējums, 28. lapaspuse).

IVN direktīvas 2. panta A punkts kopsakarā ar 3. pantu paredz, ka arī plāna vai programmas grozījumiem ir veicams IVN. Pieteicēju ieskatā nav šaubu, ka pašas Pamatnostādnes ir plāns vai programma, kurām bija jāveic IVN, tas arī tika darīts. Pamatnostādņu ietekmes uz vidi novērtējums ir publiski pieejams. Un tomēr Pamatnostādnes neparedzēja galvenās cirtes caurmēra samazināšanu. Tieši pretēji. Pamatnostādņēs ir norādīts, citēju, ka „tās neparedz koksnes apjoma ieguves pieaugumu plānošanas periodā”. Tā kā Pamatnostādnes neparedzēja galvenās cirtes caurmēra samazināšanu, likumsakarīgi, ka arī šīs te darbības – galvenās cirtes caurmēra samazināšanas ietekme uz vidi – Pamatnostādņēs netika vērtētas.

Eiropas Savienības tiesa vairākkārt ir apstiprinājusi, ka, ja plāna vai programmas grozījumiem var būt būtiska ietekme uz vidi, ir nepieciešams veikt IVN. Piemēram, to tiesa ir atzinusi 2020. gada 25. jūnija spriedumā lietā C-24/19 43. rindkopā. Arī citās lietās Eiropas Savienības tiesa ir norādījusi, ka, ja plāns vai programma tiek grozīta tādējādi, ka faktiski tiek grozīts arī attiecīgais normatīvais konteksts, tad līdz ar to arī mainās sākotnēji novērtētā ietekme uz vidi. Šādu secinājumu tiesa ir izdarījusi spriedumā lietā C-567/10 39. rindkopā, kā, piemēram, arī daudzās citās lietās. Šādā gadījumā darbībai, ar kuru tiek grozīts plāns vai programma, un kurai var būt būtiska ietekme uz vidi, faktiski nemaz vēl nav veikts ietekmes uz vidi novērtējums.

Analoģiju pieteicēji šajā sakarā saskata ar Satversmes tiesas spriedumu lietā Nr. 2010-56-03 „Par Pāvilostas novada teritorijas plānojumu un dabas liegumu „Pāvilostas pelēkā kāpa””. Šajā lietā Pāvilostas novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā IVN tika veikts, tomēr IVN sagatavošanas laikā dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa” vēl nemaz nebija izveidots. Šādā situācijā Satversmes tiesa pamatoti secināja, ka nav korekti atsaukties uz iepriekš it kā veikto IVN teritorijas plānojumu, lai gan pienācīgs paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējums tieši attiecībā uz Pāvilostas pelēko kāpu nemaz netika veikts.

Arī konkrētajā gadījumā, kā norādīja Pamatnostādnēm veiktais IVN nemaz nevērtēja galvenās cirtes caurmēra samazināšanas ietekmi uz vidi. Pieteicēju ieskatā nav šaubu, ka galvenās cirtes caurmēra samazināšana ietekmē vidi. Tieši kā? Pozitīvi? Negatīvi? Labvēlīgi vai nelabvēlīgi? Tieši tas ir vērtējams, veicot IVN.

Turklāt ir jānorāda, ka, ņemot vērā arī IVN direktīvas pamatmērķi – nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni, Eiropas Savienības tiesa savā praksē IVN direktīvas noteikumus interpretēt ļoti plaši. Tas savukārt nozīmē, ka apstākļi, ka galvenās cirtes caurmērs ir ietverts apstrīdētajā normā nevis, piemēram, Pamatnostādņu grozījumos, šajā ziņā nav izšķirošs. Galvenie priekšnoteikumi IVN nepieciešamībai šādos gadījumos, kad ir veikti grozījumi, ir, pirmkārt, tas, ka attiecīgais normatīvais konteksts ir ticis grozīts, otrkārt, ka ir varbūtēja darbības ietekme uz vidi un tas, ka sākotnējā IVN šāda ietekme uz vidi nav tikusi vērtēta. Pieteicēju ieskatā visi minētie kritēriji konkrētajā lietā izpildās. Un secinājums par IVN nepieciešamību būtu tāds pats arī tad, ja pašu apstrīdēto normu mēs uzskatītu par plānu vai programmu, gluži kā tiesa to ir darījusi savā uzdotajā jautājumā.

Saskaņā ar IVN direktīvas 2. panta A punktu plānam vai programmai ir jāatbilst diviem kumulatīviem kritērijiem. Pirmkārt, tie ir jāizstrādā vai jāpieņem iestādē valsts reģionālā vai vietējā līmenī vai arī tiem ir jābūt iestādes sagatavotiem pieņemšanai parlamentā vai valdībā, un, otrkārt, tiem ir jābūt prasītiem saskaņā ar normatīvajiem vai administratīvajiem aktiem. Nav šaubu, ka konkrētajā gadījumā pirmais kritērijs ir izpildīts, jo apstrīdēto normu ir pieņēmis Ministru kabinets. Savukārt attiecībā uz otru

kritēriju, Eiropas Savienības tiesa vairākkārt ir atzinusi, ka par prasītiem IVN direktīvas izpratnē citstarp ir atzīstami tādi plāni un programmas, kas ir pieņemti, pamatojoties uz deleģējošu normu. To tiesa ir norādījusi, piemēram, 2020. gada 25. jūnija spriedumā lietā C-24/19 53. rindkopā, vai, piemēram, 2020. gada 22. februāra spriedumā lietā C- 300/20 39. rindkopā, kā arī vairākās citās lietās.

Arī konkrētajā gadījumā apstrīdētā norma ir pieņemta, pamatojoties uz Ministru kabinetam piešķirtu deleģējumu, kas izriet no Meža likuma 13. panta 1. punkta. Attiecīgi izpildoties abiem šiem te kumulatīvajiem kritērijiem, kā arī ņemot vērā Eiropas Savienības tiesas konsekvento praksi un IVN direktīvas plašo interpretāciju, pieteicēju ieskatā nepastāv nekādu šaubu, ka arī apstrīdētā norma ir plāns vai programma, kurai bija jāveic IVN.

Šajā sakarā vēlami norādīt, ka tieši tāpēc pieteicēji nesaskata nepieciešamību, ja tiesa to vēlētos darīt, vērsties Eiropas Savienības tiesā ar jautājumiem prejudiciālā nolēmuma pieņemšanai.

Pirms dodu vārdu Latvijas Ornitoloģijas biedrības priekšsēdētājam Viesturam Ķerus, vēlos akcentēt kādu vēl pieteicēju ieskatā ļoti būtisku apstākli. Proti, Ministru kabineta ieskatā apstrīdētās normas izvērtējums tika veikts 2017. un 2019. gadā un ka tāpēc atkārtota izvērtējuma nepieciešamība 2022. gadā nebūtu bijusi nedz lietderīga, un, kā norādīts atbildes rakstā, pat atbilstu it kā tiesību formālismam. Tajā pat laikā kopš 2019. gada līdz apstrīdētās normas pieņemšanai, faktiski nenotika nekādas diskusijas starp piesaistītajām pusēm par to, kā tieši jautājumā par ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu līdzsvarot – no vienas puses ekonomiskās intereses, no otras puses – vides intereses.

Vienlaikus šajā laika posmā kopš 2019. gada ir vērojami vairāki apstrīdētās normas kontekstā būtiski notikumi. Pieteicēju ieskatā Ministru kabinetam bija jāņem šie te notikumi vērā. Tomēr tas netika darīts. Piemēram, 2020. gadā Eiropas Komisijai tika iesniegts ziņojums par Eiropas Savienības nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā, secinot, ka neviens no Eiropas Savienības nozīmes meža biotopiem Latvijā nav labvēlīgā stāvoklī. 2020. gadā tika publicēts arī putnu direktīvas ziņojums, no kura izriet, ka Eiropas Savienības īpaši aizsargājamo putnu sugu viens no lielākajiem draudiem ir tieši mežsaimnieciska darbība. 2020. gadā tika pieņemta arī Eiropas Savienības bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam. Gadu vēlāk, 2021. gadā, tika pieņemta Eiropas Savienības meža stratēģija 2030. gadam, 2021. gadā tika pieņemts arī Eiropas klimata akts. Turklāt apstrīdētās normas pieņemšanas brīdī nemaz nebija pabeigta biotopu kartēšana un vēl joprojām, kā izriet no lietas materiāliem, nav sagatavots analītisks ziņojums par biotopu kartēšanas rezultātu ietekmi uz tautsaimniecību.

Visbeidzot, pat vairāk nekā pusotru gadu pēc apstrīdētās normas pieņemšanas, vēl joprojām nav sagatavots un Ministru kabinetā iesniegts informatīvais ziņojums, ko

līdz ar apstrīdētās normas pieņemšanu uzdeva izstrādāt Zemkopības ministrijai un VARAM, lai vispusīgi izvērtētu visus ar kailcirtēm saistītos aspektus, tajā skaitā normatīvo regulējumu ietekmi uz vidi. Proti, apstrīdētā norma ir spēkā, bet tās ietekme uz vidi nav vērtēta nedz pirms tās pieņemšanas, nedz vēl joprojām pusotru gadu pēc tās pieņemšanas. Pieteicēju ieskatā minētais būtu vērtējams jo īpaši kritiski.

Tālāk došu vārdu Latvijas Ornitoloģijas biedrības valdes priekšsēdētājam Viesturam Ķerus, kurš sniegs atbildes uz otro un trešo jautājumu. Pēc tam Jānis Rozītis un Baiba Baltvilka papildinās.

Šajā brīdī arī palūgšu tehnisko personālu uzlikt uz ekrāniem sagatavoto prezentāciju, ko mēs izmantosim turpmāko atbilžu sniegšanai.

Paldies.

V. Ķerus.

Labdien, godātā tiesa! Es, tātad, esmu Viesturs Ķerus no Latvijas Ornitoloģijas biedrības.

Vai būtu iespējams redzēt prezentāciju?

Un mans uzdevums ir atbildēt uz otro un daļēji arī uz trešo tiesas uzdoto jautājumu.

Uzreiz jāsaka, ka gan atbildētājs savā atbildes rakstā, gan arī līdz ar to tiesa uzdotajos jautājumos neskatās tikai uz caurmēra samazinājumu, bet arī uz atjaunošanas prasībām, kas nāk ar meža atjaunošanas noteikumiem, līdz ar to savās atbildēs es arī skatīšos uz abiem kopā.

Bet, pirmkārt, ir svarīgi paturēt prātā Meža likuma 1. pantā definēto, tātad, sniegto ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas definīciju, kurā skaidri ir noteikts, ka bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir viens no pamatprincipiem ilgtspējīgā meža apsaimniekošanā. Tātad, uz to ir jāskatās kā uz daļu no meža apsaimniekošanas, nevis kā uz kādu ārēju vai papildu faktoru.

Bet tātad, konkrēti otrajā jautājumā tiesa lūdz vērtēt mežzinātnes institūta „Silava” viedokli par to, ka meža bioloģiskā daudzveidība palielināšoties, jo ir paredzams, ka nākotnē būs vairāk skujkoku un bērzu mežu, salīdzinot ar mazvērtīgu lapu koku mežiem. Šeit gan uzreiz jāatzīmē, ka meža bioloģiskā daudzveidība neaprobežojas tikai ar valdošajām koku sugām, tāpēc arī mana atbilde būs plašāka nekā tikai par valdošajām koku sugām.

Bet, ja mēs sākam ar valdošajām koku sugām, tad šeit ir viens attēls no Šņepsta 2020. gada ziņojuma, kas ir izstrādāts mežzinātnes institūtā „Silava”, un arī laiku pa laikam vēl es atsaukšos uz datiem, kas ir izmantoti arī atbildētāja atbildes rakstā.

Un šeit mēs redzam to, ka ikdienišķas mežsaimniecības scenārijā, respektīvi, turpinot pašreizējo apsaimniekošanu, pieaug skujkoku mežu īpatsvars, nedaudz samazinoties lapu koku mežu īpatsvaram, bet vēl lielāks šis te skujkoku mežu īpatsvara

pieaugums ir intensīvi mērķtiecīgs mežsaimniecības scenārijā, kas nav, uzreiz jāsaka, precīzi atbilstošs grozījumiem, bet ir vistuvākais no šiem scenārijiem un arī tas, uz ko atsaucas „Silavas” citētajā izteikumā. Un mēs redzam jau pēc valdošajām sugām vien, ka meža daudzveidība samazinās. Tātad, pieaugot skujkoku dominancei, samazinās lapu koku, tostarp arī bērzu īpatsvars. Un šis parāda arī to, ka atbildētājs savos komentāros atsaucas ne tikai uz to, kas ir tieši pateikts grozījumos, bet arī uz papildu pieņēmumiem, teiksim, noteikumu grozījumi neparedz valdošās koku sugas nomaiņu, kā tas parādās šeit. Tāpēc es teiktu, ka tieši grozītās lietas joprojām vēl nav izvērtētas.

Trešais aspekts, ko es gribēju minēt pie šī, kam gan mēs pieskarsimies vēlāk, ir zināms arī, ka egles ir īpaši nenoturīgas pret klimata pārmaiņām mūsu reģionā. Tātad, šādi mēs ne tikai samazinām mežu bioloģisko daudzveidību, bet veicinām nenoturīgu audžu platību palielināšanos.

Bet runājot plašāk par bioloģisko daudzveidību, ir jāpatur prātā, ka daudz kas... dažādas ietekmes uz meža bioloģisko daudzveidību izriet no augošā mežizstrādes apjoma, kāds Latvijā ir vērojams. Un īpaši tāpēc, ka vairāk nekā 80 procentos gadījumu galvenā cirte Latvijas mežos izpaužas kā kailcirte. Un arī meža atjaunošana, ja tiek veikta mākslīgi, var papildināt negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.

Un ja mežsaimniecības intensitātes tāds viens vispārējais rādītājs būtu mežizstrādes apjoms, tad viens no vispārējiem bioloģiskās daudzveidības rādītājiem ir meža putnu indekss. Šis te meža putnu indekss raksturo kopējās relatīvās populācijas pārmaiņas ar mežiem cieši saistīto putnu sugu populācijās. Un meža putnu indekss ir ietverts kā viens no bioloģiskās daudzveidības rādītājiem Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027. gadam, tāpat arī viņš vismaz šobrīd ir ietverts Eiropas Savienības Dabas atjaunošanas regulā, ka ir tuvu tam, lai būtu apstiprināta. Līdz ar to tas ir izmantots indekss dažādos plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos. Un kopš 2005. gada meža putnu indekss Latvijā uzrāda mērenu samazinājumu.

Un ja mēs skatāmies šos abus rādītājus kopā, tad mēs esam konstatējuši, ka meža putnu indeksam ir būtiska negatīva korelācija ar mežizstrādes apjomu. Tātad, pie lielāka mežizstrādes apjoma meža putnu indekss samazinās. Un, protams, mēs zinām to, ka korelācija vēl nenozīmē cēloņsakarību, bet mēs esam meklējuši arī citus iemeslus, kas varētu būt meža putnu indeksa sarukumam, teiksim, pārmaiņas ziemu aukstumā un līdzīgi, bet tik ciešas saites ar citiem faktoriem mēs neesam varējuši atrast un šīs te mežizstrādes intensitātes pieauguma ietekme uz meža putnu populācijām likumsakarīgi ir redzama arī citos pētījumos mūsu reģionā.

Un līdz ar to ir skaidrs arī tas, ka, kā tas ir prognozēts šo te grozījumu veikšanas rezultātā, mežizstrādes intensitāte vēl palielināsies, līdz ar to mēs varam gaidīt vēl lielāku negatīvo ietekmi uz mežu putnu populācijām kopumā.

Kas attiecas uz mežizstrādes intensitātes palielinājumu, tad par to arī prognozes ir dažādas, un arī atbildētājs atsaucas uz dažādām prognozēm. Šeit es rādu vienu no

tām. Tātad, scenārijs intensīvai mežu apsaimniekošanai. Un atkal balstoties uz Šņepsta 2020. gada ziņojumu... tā būtu zaļā līkne... tumši zilā ir bez grozījumiem. Tātad mēs redzam, ka galvenās cirtes platība sākotnēji ir lielāka. Tātad, gaidāms ir pieaugums grozījumu rezultātā par nepilniem 9 procentiem pēc šī, bet, kā jau es teicu, prognozes ir dažādas. Tas, kas ir kopīgs vairākām prognozēm, ir, ka pēc šī sākotnējā pieauguma mežistrādes intensitāte varētu kristies, tā kā šajā gadījumā uz 50. gadu galvenās cirtes platība ir apmēram tāda pati kā bez grozījumu veikšanas. Bet šeit būtiski ir paturēt prātā, ka tas kritums notiek uz tā rēķina, ka samazinās galvenai cirtei atbilstošu mežu, tātad galvenās cirtes vecumu vai caurmēru sasniegušu mežu, platība. Līdz ar to šis te ciršanas apjoma palielinājums un tam sekojošais pieaugums mežu fragmentācijā, dzīvotņu iznīcināšanā traucējumā tas būtu, ja mēs mežu attīstības mērogos skatāmies, tāds īstermiņa drauds, tātad tuvākās desmitgades. Bet tas, kas paliktu pēc šīm desmitgadēm, būtu būtiskas pārmaiņas mežu struktūrā, daudzveidībā un līdz ar to ietekmē arī uz bioloģisko daudzveidību, ko es aplūkošu vēlāk.

No bioloģiskās daudzveidības viedokļa būtiskākie ir vecie meži. Un ne velti arī Eiropas Komisijas vadlīnijas pērn publicētas veco mežu aizsardzībai. Un šeit, atkal atsaucoties uz Šņepsta 2020. gada ziņojumu, mēs redzam, ka ikdienišķas mežsaimniecības rezultātā arī jau pieaugtu jaunākā meža daļa, tātad meži, kas ir līdz 40 gadu vecumam, bet vēl vairāk to līdz 40 gadu vecuma mežu īpatsvars, kas skujkoku mežu gadījumā ir jaunaudzis, pieaugtu šajā te intensīvas mežsaimniecības scenārijā tātad pēc grozījumu veikšanas. Tātad, ja mēs skatītos uz skujkoku mežiem, tad pēc simt gadiem puse no mežiem būtu jaunaudzis. Bet šeit ir tātad kopā gan skujkoki, gan lapu koki.

Savukārt, kā jau es teicu, prognozes ir dažādas. Dagnis Dubrovskis savā izvērtējumā, kas arī ir materiālos tiesai dota saite, norāda, ka ilgtermiņā veidosies vecuma struktūra, kur katrā desmitgadē aizņemto audžu platība vidēji būs 13,24 procenti no kopējās platības. Tātad, šos procentus ņemot vērā, mēs vispār nonāktu pie situācijas, ka ārpus īpaši aizsargājamām un dabas teritorijām nav 80 gadu vecumu pārsniegušu mežu.

Un šeit mēs varam redzēt to, kā šādas prognozētās pārmaiņas mežu vecuma struktūrā ietekmētu dzīvotnes pieejamību parastākajām mežu putnu sugām. Tātad, šeit ir izmantoti telpiskie dati no Valsts mežu dienesta un no ligzdojošo putnu uzskaitēm, no tiem ir izrēķināts, kādām mežu vecuma grupām „Silavas” prognozēs izmantotajā griezumā sugas dod priekšroku un tad ir šo vecuma grupu kopējā platība saskaitīta, kā viņa mainīsies šo te simts gadu laikā. Un mēs redzam to, ka lielākajai daļai šo te parasto meža putnu sugu pārmaiņas dzīvotnes pieejamībā notiks negatīvā virzienā. Taču es gribu pasvītrot, ka šī ir ļoti vienkāršota analīze, tāpēc ka šeit es skatos tikai uz meža vecumu, bet putniem un bioloģiskajai daudzveidībai kopumā ir nozīmīga arī meža valdošā suga. Kā mēs redzam pēc valdošās sugas, arī daudzveidība samazināsies, ko es

nepasvītrotu uzreiz. Attiecībā uz putniem mēs zinām, ka skujkoku mežos putni ir mazāk, mazāks putnu blīvums nekā lapu koku mežos. Tātad tas, ka lapu koku mežu īpatsvars samazinās, jau ir slikti bioloģiskajai daudzveidībai. Tas, ka palielinās jaunaudzju īpatsvars, tas ir papildu negatīvā ietekme. Šīs te skujkoku jaunaudzes, tā, vispārīgi runājot, varētu būt sugām nabadzīgākā meža daļa un tieši šo te mežu palielināšanos prognozē „Silava”, vērtējot iespējamo grozījumu ietekmi.

Bet pat tas būtu vienkāršoti skatīties tikai uz meža vecumu, valdošo sugu, jo daudzām putnu sugām ir nozīmīgs tas, cik lielā mērā mežs ir fragmentēts. Mēs domājam, ka ciršanas apjoma pieaugums, it īpaši kailciršu izpildījumā, palielinās mežu fragmentāciju.

Tāpat sugām ir nozīmīgi lielo dimensiju koki. Un te atkal dažādas prognozes atšķiras. Dagnis Dubrovskis ir norādījis, ka šo te 30 centimetru diametru pārsniegušo koku pieejamība samazināsies, pretēji tam, ko raksta atbildētājs savā atbildes rakstā. „Silavas” prognozes nav tik dramatiskas, bet nu tur ir jāņem vērā arī tas, ko es jau minēju, ka „Silavas” prognozēs pieņēmumi neatbilst precīzi tam, kas ir faktiski noteikts grozījumos. Un kā kompromisa variantu Zemkopības ministrija ir piedāvājusi 8 ekoloģiskos kokus uz hektāra saglabāt caurmēra cirtēs, bet ir jāņem vērā divi aspekti. Tas, ka valsts mežos jau šobrīd tiek saglabāti 10 koki uz hektāra caurmēra cirtēs un ka arī tas ir stipri mazāk nekā rāda mūsu reģionā veikti pētījumi, kas būtu nepieciešams, tātad, tas būtu apmēram 30 koki uz hektāru.

Un tāpat arī ir pamats domāt, ka ejot uz šādu te jaunu mežu lielāku īpatsvaru samazināsies arī lielizmēra mirušās koksnes apjoms, tātad, lieli dimensiju koki. Un mirušās koksnes pieejamība arī ir viens no rādītājiem, kurš varbūt neraksturo tieši bioloģisko daudzveidību, bet tas raksturo mežu piemērotību bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai. Tāpēc tradicionāli viens no mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas rādītājiem, ja mēs domājam tieši par dabas aizsardzības bioloģiskās daudzveidības aspektiem, ir mirušās koksnes pieejamība.

Bet it kā lai kompensētu to nodarījumu mežiem un mežu bioloģiskajai daudzveidībai, kas varētu notikt caurmēra samazināšanas rezultātā, tātad intensīvāku ciršanu, Zemkopības ministrija un Ministru kabinets piedāvā atjaunošanas prasības kā it kā kompensējošu pasākumu. Taču ir jāņem vērā tas, ka grozījumi Meža atjaunošanas noteikumos un līdz ar to prognozētais mākslīgi atjaunotu mežu pieaugums riskus bioloģiskajai daudzveidībai pastiprina nevis samazina. Meža dabiskā atjaunošanās Ministru kabineta atbildes rakstā pasniegta kā nevēlama, lai gan tieši tā nodrošinātu bioloģiski daudzveidīgus un pret pārmaiņām noturīgus mežus. Šeit, piemēram, es gribētu citēt Eiropas Komisijas vadlīnijas, kas ir publicētas pērn par biodaudzveidībai labvēlīgu pirmreizēju un atkārtotu apmežošanu. Tur ir minēts, ka priekšroka dodama mežu dabiskai atjaunošanai, kas... citēju, “vairāk izmanto spēcīgo dabas potenciālu un saglabā meža ģenētisko daudzveidību. Tā savukārt ir saistīta ar mežu izturēspēju un vitalitāti”.

Tāpat arī Eiropas Komisijas Vadlīnijas “Dabai tuvākai mežu apsaimniekošanai” uzsver dabisko atjaunošanos kā vēlamo mežu atjaunošanas veidu. Un faktiski uz riskiem norāda arī atbildētājs savā atbildes rakstā, jo ir minēts, ka selekcionēta stādāmā materiāla izmantošana palielina meža aprites ātrumu, respektīvi, mežu var nocirst ātrāk nekā līdz šim. Tas nozīmē, ka arī šīs te mākslīgās atjaunošanas prasības veicinātu intensīvāku mežizstrādi ar visām negatīvajām sekām uz bioloģisko daudzveidību, ko es jau minēju.

Tātad, tiktāl mēģinot ieskicēt ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, kāda varētu izrietēt no šiem noteikumiem.

Bet trešajā jautājumā tiesa lūdz vērtēt mežzinātnes institūta „Silava” secinājumu, ka ilgtermiņa klimata neitralitātes uzturēšanai būtiska loma esot tieši efektīvai mežsaimniecībai, nodrošinot koku lielāku ātraudzību. Un šī jautājuma kontekstā es gribētu atzīmēt arī atbildētāja atbildes rakstā minēto. Materiālu 1. sējuma 116. lappusē ir norādīts, ka grozījumu pakete līdz 2050. gadam ļaus sasniegt liela apjoma ikgadējo CO₂ piesaisti. Ja mēs skatāmies uz „Silavas” prognozēm, kāda varētu būt piesaiste šajā te mērķtiecīgas mežsaimniecības scenārijā, tas, kā jau teicu, ir tuvākais grozījumiem, bet varbūt ne precīzi atbilstošs, mēs redzam, ka uz 2050. gadu mežs... mežs ir tā tumši zilā stabiņa daļa... mežs no piesaistītāja kļūst par emisiju avotu. Tātad, nevis piesaista liela apjoma CO₂ emisijas, bet tieši sāk emitēt. Un tas ir par spīti tam... šis te samazinājums un sekojošais emisiju pieaugums ir par spīti tam, ka, kā jau es rādīju iepriekš, šīs prognozes balstās uz pieņēmumu par jaunu mežu īpatsvara pieaugumu. Tātad tas vien jau ilustrē, ka tas stāsts nav tik vienkāršs, ka, iestādot ātraudzīgus kokus veco vietā, mēs iegūstam pozitīvu efektu no klimata viedokļa. Un tas ir būtiski.

Es daļu no šiem aspektiem paskaidrošu.

Pirmkārt, domājot par klimata pārmaiņām ir jāņem vērā vairāki aspekti. Mums ir jārunā par klimata pārmaiņu samazināšanu un par pielāgošanos klimata pārmaiņām. Ja mēs runājam par klimata pārmaiņu samazināšanu, tad mēs runājam ne tikai par piesaisti, ko var nodrošināt ātri augošs koks, mums kopējā bilancē ir jārunā arī par emisijām. Un, jā, tā ir, ka jauns, ātri augošs koks piesaista oglekli ātrāk, bet arī „Silavas” pētījumi rāda, ka arī veci meži turpina piesaistīt oglekli un, lai gan viņi to dara lēnāk, kopējais šajos vecajos mežos uzkrātais ogleklis, arī atbilstoši „Silavas” pētījumiem un arī atbilstoši citiem pētījumiem mūsu reģionā un ne tikai mūsu reģionā, kopējais vecajos mežos uzkrātā oglekļa apjoms ir lielāks nekā jaunajos mežos. Tātad, šo veco mežu nocērtot, vecos kokus nocērtot, tas kļūst par emisijām, ko jaunajiem kokiem būtu jāpiesaista un viņi to nevar piesaistīt, kamēr viņi nav izauguši tikpat lieli kā bija vecie koki. Tas būtu viens aspekts, kāpēc mēs varam vecus mežus aizstājot ar jauniem iegūt negatīvu bilanci.

Otrs ir, ka intensīvas mežsaimniecības darbībā mums nenotiek tikai pārmaiņas dzīvo koku oglekļu krātuvē, tātad aizstājot lielus un vecus kokus ar maziem un jauniem, rodas emisijas arī, piemēram, no augsnes, kas var būt gan mežizstrādes procesā, gan pēc tam pirms meža atjaunošanas augsnes sagatavošanas procesā, gan meliorācijas procesā, un tāpat arī notiek atmežošana būvējot ceļus, būvējot meliorācijas sistēmas, kā rezultātā tiem jaunajiem kokiem ir jāspēj nokompensēt ne tikai veco koku oglekļa krātuves zudumus, bet arī pārējās oglekļu krātuves, starp kurām es nepieminēju arī mirušos kokus, kas arī ir ļoti būtiska oglekļa krātuve, ko intensīva mežsaimniecība varētu noplicināt. Tātad, tiem jaunajiem kokiem teorētiski būtu jākompensē daudz vairāk nekā bija vecajos mežos uzkrātais ogleklis.

Un, kā jau minēju, otrs būtisks aspekts, runājot par klimata pārmaiņām, ir pielāgošanās. Mums ir ne tikai jāmazina klimata pārmaiņas, bet arī jāpielāgojas tām, uz ko es jau mazliet norādīju uzsverot, ka šie te grozījumi ved mūs uz klimata pārmaiņām nepiemērotiem egļu mežiem, bet par šo te bioloģisko daudzveidību kontekstā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām to tad es lūgšu Jāni Rozīti no Pasaules dabas fonda nokomentēt vairāk.

J. Rozītis.

Godājamā tiesa! Godājamie tiesas dalībnieki!

Jā, kolēģis vairāk iezīmēja atbildes uz šo otro un trešo jautājumu. Es gribētu teikt, ka es nosacīti mēģināšu palūkoties vēl savstarpējā sinerģijā uz abiem šiem jautājumiem par bioloģisko daudzveidību un klimata pārmaiņām. Un vairāk arī atskatoties uz to, kas šobrīd notiek starptautiskajos procesos, starptautiskajā zinātnē, kur dalībnieks ir arī Latvija.

Proti, klimata izmaiņas pēdējā desmitgadē jau ir ietekmējušas bioloģisko daudzveidību un novērotās izmaiņas klimata sistēmā – paaugstinātā CO₂ koncentrācija, paaugstinātās temperatūras, nokrišņu īpatnības – ir ietekmējušas dzīvnieku vairošanās periodu, sugu migrācijas, veģetācijas sezonas ilgumu, sugu izplatību, populācijas lielumu, kā arī kaitēkļu un slimību uzliesmojumu biežumu. Es atsaucos konkrēti uz starptautiskiem tehniskiem ekspertiem... ekspertu grupu bioloģiskās daudzveidības klimata jautājumos Konvencijas par bioloģisko daudzveidību sakarā, gatavojot ziņojumu par bioloģiskās daudzveidības un klimata pārmaiņu savstarpējo saistību un bioloģiskās daudzveidības integrēšanu.

Tāpat šeit iepriekš minētie eksperti norāda, ka biotopu zuduma, sadrumstalotības, degradācijas samazināšana varētu veicināt ekosistēmu noturību. Līdzīgas atziņas mēs varam gūt arī ANO Eiropas Savienības Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes un Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu starpvaldību zinātnes un politikas organizācijas ziņojumos vai atziņās un tieši šīs abas pēdējās pieminētās organizācijas dalībvalsts ir, protams, arī Latvija. Un tā Klimata

pārmaiņu starpvaldību padomes ziņojumā 2023. gada, burtiski nupat, ir teikts, ka pielāgošanās iespējas var kļūt nepiemērotas to ietekmes uz vidi dēļ, kas ierobežotu ekosistēmu pakalpojumus, samazina bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu noturību pret klimata pārmaiņām. Savukārt 2019. gadā publicētajā Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu starpvaldību zinātnes un politikas organizācijas ziņojumā, kuru gatavoja 150 zinātnieki, pamatojoties uz 15 tūkstošiem zinātnisko publikāciju, ir norādīts, ka aptuveni viens miljons sugu jau saskaras ar izzušanu pasaulē. Un tas var notikt tuvāko desmitgažu laikā, ja vien netiks veikti pasākumi, lai samazinātu bioloģiskās daudzveidības iznīcināšanu.

No šī iepriekš minētā mēs varam secināt: ja arī kādā valstī vai teritorijā lēmuma pieņēmējs interpretē vai apzināti degradē klimata pārmaiņu mazināšanas pamatbūtību, un ar citu patieso nolūku ievieš iniciatīvas, kas vienkāršo un tādējādi vājina ekosistēmas, tad tas ir jāuztver kā fundamentāla pretruna ar šodienas starptautiskās zinātnes priekšlikumiem risināt abas krīzes vienoti, bet nekādā gadījumā uz bioloģiskās daudzveidības apdraudējuma vai negatīvo ietekmju rēķina. It īpaši, ja mēs izprotam, ka bioloģiskā daudzveidība nodrošina kopējo ekosistēmu stabilitāti un tādējādi arī plašāku ekosistēmu funkcionalitāti.

Un nobeidzot, šodienas... sekojot līdzī šodienas klimata zinātnes prognozēm globāli, reģionāli, kas skar tieši arī Latviju par klimata pārmaiņu ietekmēm nevis jāveicina vienkāršotāka un homogēnāka meža ekosistēma, bet gan tieši pretēji – jādomā par augstākām adaptācijas iespējām, daudzveidīgāku telpu dzīvotņu dažādībai, mazinātu meža fragmentāciju. Tāpat ainavu līmenī jādomā par papildu vai rezerves aizsargājamo teritoriju pieejamību paplašinājuma vai aizvietošanas gadījumā. Proti, ainavā jānodrošina tāda kvalitāte, ko varētu aizvietot vai paplašināt jau esošo aizsargājamo teritoriju kvalitāti kaut kādā situācijā, ja mums ir skaidri mērķi, ka mums ir vairāk jāvelta uzmanība bioloģiskajai daudzveidībai, par ko norāda Apvienoto Nāciju Organizācijas tikko kā pieņemtais lēmums 2022. gada nogalē, gan Eiropas Savienības šī rīcība.

Un iepriekš minētais – tas būtu tas diskusijas priekšmets šodienas mežu pārvaldībā, runājot par bioloģiskās daudzveidības izaicinājumiem, nevis vienkāršota koku ciršanas intensifikācija.

Paldies.

B. Baltvilka.

Labdien, godātā tiesa, tiesas dalībnieki!

Es vēlētos uzlikt savu pēdējo slaidu.

Nobeigumā pavisam īsi. Mēs vēlamies vēlreiz vērst Satversmes tiesas uzmanību uz sabiedrības viedokli. Pēdējo gadu laikā gan mēs, vides nevalstiskās organizācijas, gan citas organizācijas un institūcijas ir vēlējušās noskaidrot sabiedrības attieksmi pret

dabas aizsardzību, dabas daudzveidības saglabāšanu un jo īpaši intensīvu Latvijas mežu izciršanu.

Secinājums ir viens – absolūts vairākums Latvijas iedzīvotāju stingri iestājas par dabas aizsardzību, par dabas daudzveidības saglabāšanu un ir pret intensīvu mežu izciršanu.

Es minēšu trīs datu piemērus.

2022. gada jūlijā TV3 pasūtītā sabiedriskās domas aptauja, ko veica socioloģisko pētījumu uzņēmums „Kantar”, rezultāti: 71 procents Latvijas iedzīvotāju vecumā no 18 līdz 60 gadiem neatbalsta Latvijas valdības lēmumu par jaunāko mežu izciršanu ar mērķi palielināt šķeldas ieguvi. To pozitīvi vērtēja tikai 15 procenti iedzīvotāju.

Otrs piemērs. 2022. gada jūlijā Pasaules dabas fonds pasūtītā sabiedriskās domas aptauja, kuru arī veica socioloģisko pētījumu uzņēmums „Kantar”, rezultāti: 64 procenti aptaujāto vecumā no 18 līdz 74 gadiem neatbalsta pieņemtos grozījumus, savukārt atbalsta tikai 7 procenti iedzīvotāju.

Un visbeidzot 2022. gada jūlijā-augustā Zaļā barometra pasūtītā sabiedriskās domas aptauja, kuru arī veica socioloģisko pētījumu uzņēmums „Kantar”, un kurā tika ietverts plašs jautājumu loks, rezultāti ir šādi. Aptauja liecina, ka vairākums – 79 procenti Latvijas iedzīvotāju vecumā no 18 līdz 60 gadiem ir pret intensīvāku mežu izciršanu Latvijā. Savukārt to atbalsta tikai 7 procenti iedzīvotāju.

Jautāti par iespējamo ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem, divas piektdaļas, 41 procents Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka meža izciršanas ierobežojumi būtiski nesamazinās valsts budžeta ieņēmumus, savukārt 29 procenti iedzīvotāju uzskata, ka meža izciršanas ierobežošana īstermiņā nedaudz var samazināt valsts budžeta ieņēmumus, kur ļoti būtiski uzsvērt, ka pat to iedzīvotāju vidū, kuri uzskata, ka mežu intensīvās izciršanas ierobežošana nedaudz samazinās budžeta ieņēmumus, joprojām vairākums jeb 74 procenti ir pret intensīvu mežu izciršanu.

Šīs pašas aptaujas rezultāti arī liecina, ka dabas daudzveidības samazināšanās Latvijā kopumā ir aktuāls jautājums arī vairākumam – 74 procentiem iedzīvotāju.

Un tāpat vairākums – 79 procenti Latvijas iedzīvotāju – arī šajā aptaujā parāda to, ka ir pret intensīvu meža izciršanu Latvijā.

Nobeigumā pieminēšu arī plašākus sabiedrības protestus, proti, kampaņu „Simts kailcirtes Latvijai” 2017. gadā, kad šie grozījumi pirmo reizi tika virzīti uz apstiprināšanu Ministru kabinetā, 2022. gada 7. jūlija Meža piketu pie Ministru kabineta drīz pēc grozījumu pieņemšanas un 2023. gada 21. novembra Kluso protestu par mežiem pie Ministru kabineta, kā arī tam sekojošo rezonansi Spēlmaņu nakts ceremonijā.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem. Vispirms vārds tiesnesei Jautrītei Briedei.
Lūdzu!

J. Briede.

Paldies.

Man pirmais jautājums būs saistīts ar ietekmes uz vidi novērtējumu.

Tātad, jūs teicāt, ka noteikti šis te novērtējums bija jāveic. Tas, ko mums Ministru kabinets saka, ka principā tās izmaiņas varētu būt... tās cirtes platība varētu palielināties ne vairāk kā par 2 procentiem. Es tā kā saprotu vismaz no Ministru kabineta, ka tas ir pietiekami maz, lai neuzskatītu, ka tur kaut kādu... ka tas varētu kaut kādu tādu tik ievērojamu ietekmi radīt, lai veiktu šo te novērtējumu.

Un tad kāds ir jūsu viedoklis par to, vai, teiksim, pietiek... kaut vai par 0,0 kaut ko samazinās vai palielinās kaut kas, vai ir kaut kāds tāds būtiskums, ka tomēr tā ietekme uz vidi būtu jāveic?

T. Krūmiņš.

Paldies.

Uzreiz vēlos norādīt, ka pieteicēju ieskatā tas jautājums gluži nav tik viennozīmīgs, jo bez ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas faktiski šo ietekmes mērogu nemaz nav iespējams sākotnēji nemaz aptvert. Un tas ir arī secināts vairākās Eiropas Savienības tiesas lietās. Proti, kā jau es minēju sniegtajos paskaidrojumos, pirmkārt, tas, vai ir veicams ietekmes uz vidi novērtējums vai nav, tas jautājums ir jāinterpretē ļoti plaši. Citādāk gan šos direktīvas noteikumus, gan arī likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, ar ko ievieš direktīvas noteikumus, būtu diezgan viegli apiet, neveicot šādu te ietekmes uz vidi novērtējumu darbībai, kurai var būt ietekme uz vidi. Un tas uzsvars ir tieši tajā, ka tai darbībai ir nevis nepieciešama tieši negatīva ietekme uz vidi, kā to norāda arī Ministru kabinets savās sniegtajās rakstveida atbildēs uz tiesas uzdotajiem jautājumiem, bet gan direktīva, gan arī mūsu pašu likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” nosaka to, ka tai ietekmei ir vienkārši jābūt. Respektīvi, ir nepieciešams nevis ka tā ir negatīva, bet vienkārši, ka paredzētā darbība var ietekmēt vidi. Un tad to, kā tā ietekmē vidi un vai tā ietekmē vidi vispār un cik lielā mērā, to, protams, nosaka un secinājumus izdara beigās tieši veicot ietekmes uz vidi novērtējumu.

Tā kā pieteicēju ieskatā sākotnēji iziet no premises, ka ietekme nav nelabvēlīga vai ka skars tikai konkrētu teritoriju šie te grozījumi, nebūtu korekti, jo šis te patiesais ietekmes mērogs būtu tieši vērtējams, veicot novērtējumu.

V. Ķerus.

Es arī gribētu piebilst pie šī. Ja jūs skatītos detalizēti, teiksim, noteikumu grozījumu anotāciju, jūs pamanītu, ka tur ir atsauces uz dažādām prognozēm par ciršanas apjoma pieaugumu, ne tikai šie 2 procenti. Un arī šie 2 procenti, ja atmiņa neviļ, ir pārmaiņas maksimālajā ilgtspējīgajā ciršanas apjomā. Tas nenozīmē pārmaiņas pret esošo, pārmaiņas pret esošo var būt lielākas. Un arī prezentācijā es rādīju vienu no „Silavas” prognožu scenārijiem, kas rāda, ka mežstrādes apjoma pieaugums varētu būt par nepilniem 9 procentiem pirmajā gadā... atvainojos, pirmajā piecgadē... Tātad, būtu jāskatās arī, cik lielā mērā tās pārējās ietekmes – šķeldas ieguve un tā tālāk... – balstās uz to pašu pieņēmumu, teiksim, ka ciršanas apjoms pieaugtu tikai par 2 procentiem. Visticamāk, ja mēs runājam par koksnes resursu pieejamību, tad mēs pieļaujam tomēr lielākus apjomus. Tā kā to varētu būt iespējams noprecizēt.

Bet otrs ļoti būtisks aspekts. Ciršanas apjoms pats par sevi šajā gadījumā nav vienīgā sagaidāmā negatīvā ietekme uz vidi. Kā jau minēju, ne tikai ciršanas apjoms, kas varētu pieaugt pirmajās desmitgadēs un būtu ar savām negatīvajām ietekmēm, ietekmētu negatīvi bioloģisko daudzveidību, bet arī tā ilgtermiņa ietekme – tas pazemina, teiksim, lielu koku, vecu mežu pieejamību. Tas ir līdzīgi, kā, teiksim, ja mēs atļautu lielāku ātrumu uz šosejām, tad vairāk to negadījumu būtu pirmajā brīdī, kamēr adaptējas, bet kopumā mēs iegūtu, ka pa šosejām brauc ātrāk vidēji. Tātad, būtu tās ilgtermiņa pārmaiņas, kas nav skaidrojamas tikai ar to pirmo desmitgažu pirmo brīžu... Paldies.

J. Rozītis.

Es gribētu varbūt vēl papildināt ar vienu lietu, ko nepateica kolēģi.

Protī, mēs nevaram prognozēt, cik izvēlēsies ciršanas caurmēru pēc desmit vai divdesmit gadiem. Tikai tāpēc, ka, pieņemot šo normu un ejot šo ceļu pirms desmitgadēm agrāk bija tikai ciršanas vecums, tagad ieviesa ciršanas caurmēru, tā ideja bija tāda, lai pietuvinātu šo caurmēru vecumam. Un, ja mežsaimniecībā meža īpašnieks strādā, tad viņš var pēc būtības nedaudz ātrāk tikt pie ciršanas. Un tie bija varbūt tur desmit, varbūt divdesmit gadi kādā mirklī. Šobrīd pie šiem caurmēriem tas attālums no ciršanas vecuma aizvien attālinās. Un pieņemot to, ka notiek pieminētās klimata pārmaiņas, veģetācijas sezona pagarināsies, tiks izmantoti augstas kvalitātes stādmateriāli, tas nozīmē, ka šis ātrums, kādā ir iespēja nocirst to mežu, tikai un vienīgi pieaugs. Un ja šobrīd mēs varam domāt, ka tie varbūt ir... šīm trim pieminētajām mežaudzēm 50 vai 70 gadu periods, tad ticamākais, ka pēc 30 un 40 pēc būtības tas tikai un vienīgi samazināsies. Līdz ar to tas risks vēl aizvien pieaugs.

J. Briede.

Jā, paldies.

Tātad Ministru kabinets saka, ka vairāk atjaunosies tie meži un tiks stādīti kvalitatīvāki un... es tagad neatrodu to otru apzīmējumu, bet vārdu sakot, labāki koki... un arī izturīgāki pret kukaiņiem.

Un tad man ir jautājums par šo te ietekmi uz putniem... par šiem kokiem, kurus mazāk ēd kukaiņi. Tad putnus... es tā pieņemu, ka tas vēl sliktāk varētu ietekmēt? Vai arī putni neēd tos kukaiņus, kas ēd egles? Paldies.

V. Ķerus.

Jā, putni ēd tos kukaiņus, kas ēd egles. Bet īpaši svarīgi ir pasvītrot to, ka tad, kad atbildētājs runā par kvalitatīviem kokiem, tad vienmēr tā ir runa par kvalitāti no koksnes ieguves viedokļa, nevis no bioloģiskās daudzveidības viedokļa. Jo bioloģiskajai daudzveidībai pēc definīcijas ir nepieciešama daudzveidība. Un ja arī mēs stādam tikai vienas sugas vai dažu sugu ātraudzīgus, kvalitatīvus kokus, ko mēs varam ātri nocirst, tad ne tikai tie kukaiņi, kas varētu ēst egles, iet mazumā, bet, kā jau minēju, visticamāk, samazināsies arī mirušās koksnes pieejamība, jo atkal no koksnes ieguves viedokļa ļaut kokam nomirt mežā varbūt nav prātīgi, bet no bioloģiskās daudzveidības viedokļa šie mirušie koki ir ļoti, ļoti svarīgi. Tātad, arī šo te koku pieejamība varētu mazināties un tas arī ir saistīts ar kukaiņiem, ko ēd putni un virknei putnu sugu mirušās koksnes apjoms ir izšķirošs kritērijs tam, vai viņi būs tajā mežā vai nē. Un šie te ātri augošie skujkoki arī kopumā, ja mēs skatāmies, tad nodrošina mazāku sugu daudzveidību šajā audzē, nekā daudzveidīgi un ne vienmēr ātri augoši koki.

J. Briede.

Paldies.

Tad vēl man viens jautājums. Sakiet, lūdzu... ja mums tagad... ja Satversmes tiesa atzīst to apstrīdēto normu par spēkā neesošu, vai tas izglābs to situāciju, par ko jūs runājat?

V. Ķerus.

Ir jāsaka tā, ka mūsu ieskatā mežu apsaimniekošana Latvijā nav ilgtspējīga jau kādu laiku. Mēs 1998. gadā Latvijas mežu politikā noteicām, ka mums mērķis ir saglabāt bioloģisko daudzveidību, ka mūsu mērķis ir nodrošināt šo te interešu līdzsvaru, bet tas kopš 1998. gada ir jau aizmirsts un nav izdarīts, tāpēc ir būtiskas problēmas, tajā skaitā arī prezentācijā, ko es rādīju, meža putnu indeksa kritums... ir būtiskas problēmas jau šobrīd. Ja atceraties, tad prezentācijā es rādīju, ka koku sugu daudzveidība samazināsies arī pie pašreizējā mežu apsaimniekošanas scenārija, tāpat kā jaunāku mežu īpatsvars pieaugs pie pašreizējā. Tātad, nav tā, ka tas izglābs. Mums

vienalga būs problēmas. Bet, ja mēs šos grozījumus īstēsim, tad problēmas būs ievērojami lielākas. Tātad, šis visu neatrisinās, bet šis samazinās tos riskus līdz iepriekšējam līmenim, kas nebija ideāls, bet bija labāks nekā pēc grozījumiem.

J. Briede.

Paldies.

Un vēl viens jautājums par šiem riskiem. Tātad, cik es sapratu, jūs jau sen esat runājuši... šīs te biedrības jau sen ir runājušas par šo te risku ietekmi. Kāds ir bijis tas dialogs starp šiem te... par to jūsu pārstāvēto viedokli un starp... acīmredzot otrā pusē savukārt ir mežsaimnieku ekonomiskās intereses vai vispār kaut kādas intereses ieguldīt līdzekļus mežos... Kā, teiksim, jūs esat saskatījuši no valdības puses... kā ir mēģināts sabalansēt šīs te pretējās intereses?

J. Rozītis.

Nu, es gribētu teikt, ka... man uzreiz ir priekšā pašam slaidis, ko es nereti izmantoju dažādās auditorijās, runājot ar studentiem un ar auditorijām, kuras grib zināt par to, kas notiek Latvijā ar dabu. Ir vienā pusē vides nevalstiskās organizācijas, kuras saka, ka caur mežsaimniecības praksi mēs aizvien vienkāršojam meža ekosistēmu, mēs mazinām iespēju šīm sugu migrācijām, mēs fragmentējam un mēs noplicinām bioloģisko daudzveidību. No otras puses mēs saņemam atbildi, ka Latvijā iestāda vairāk nekā nocērt vai Latvijā mežs pieaug. Pēc būtības runā katrs pilnīgi par savu. Un tas tā pilnībā raksturo to dialogu, kāds ir noticis vides nevalstiskajām organizācijām varbūt kopā arī ar vides aizsardzības institūcijām, valsts institūcijām, ar Zemkopības ministriju vai meža nozari kopumā.

J. Briede.

Vai tas nozīmē, ka patiesībā jūs uzskatāt, ka tas dialogs faktiski nemaz nav? Jūs sakāt, ka sāp galva, viņi saka, ka nē, mums sāp kāja, un mēs ārstēsim kāju.

J. Rozītis.

Jā, apmēram tieši tā. Jo jebkurā momentā, ja mēs virzāmies tālāk ar tādu gudru, inteliģentu mežu pārvaldību, tad mums primāri ir sabiedriskie mērķi. Un no sabiedriskajiem mērķiem mēs uztaisām labvēlīgus šos te sabiedrības mērķus, to, ko sabiedrība grib no meža... proti, sociālās vajadzības, bioloģiskā daudzveidība, kas arī ir sabiedriskais labums... un tad mēs ejam tālāk un domājam, kā mēs nodrošināsim pēc iespējas efektīvākas koksnes plūsmas – finanšu ieguvumus no meža. Latvijā ir otrādi. Vispirms ir plānošana, ko un kā cirtīs un cik daudz un tad pie kaut kādām nepārtrauktām diskusijām un sāpēm, un Eiropas aizrādījumiem mēs ejam to ceļu, ka mēs sākam domāt, ka nu tad kaut kur atkal pieliksim kaut kādu aizsargājamu teritoriju klāt. Tas ir pilnīgi

nepareizi, nekā būtu jāpārvalda dabiska ekosistēma.

J. Briede.

Paldies.

Un tad ir pēdējais jautājums, kurš varbūt ne tik ļoti attiecas tieši uz konkrēto normu, bet vienkārši Ministru kabinets atsaucas uz to, ka viņi ir pētījuši arī un skatījušies, kā ir citās valstīs un pieminēta ir arī Igaunija un ka tur apmēram ir līdzīgi. Bet... teiksim tas, ko es esmu sapratusi, ka Igaunijā ir daudz vairāk to aizsargājamo teritoriju nekā Latvijā.

Vai jūsuprāt... nu, teiksim, vai tādā veidā varētu sasniegt to līdzsvaru, ka, labi, atļausim tur kaut kādos mežos vairāk izcirst, bet noteikt vairāk šo te aizsargājamo teritoriju, kur vispār nevar cirst.

J. Rozītis.

Pirmkārt, atkal atsauksos uz to, kas notiek starptautiski. Man ir jāatvainojas, ka es runāju par starptautisko telpu, bet šī saruna ir mērķtiecīgāk risināt problēmas un viņa ir inteligentāka.

Un es gribētu teikt, ka nepārprotama ir atziņa, ka aizsargājamās teritorijas vairs nespēj glābt to situāciju, kādā šobrīd ir dzīvā daba, jo pasaulē aizsargājamās teritorijas nepārtraukti pieaug, bet zinātne norāda, ka ar sugām, ar bioloģiskajām sugām kopumā mēs varam ģenētiski... no sugas dzīvotnes... ainava kļūst aizvien noplicinātāka. Līdz ar to atbilde ir tāda, ka aizsargājamās teritorijas nosacīti nosedz vienu segmentu, nosacīti telpu, kas ir mazāk ietekmēta, bet tajā pat laikā kopumā ainavai, ainavas pārvaldībai un jo īpaši mežiem, kas ir nosacīti ļoti tuvu šī dabiskā ekosistēma, ir jābūt pārvaldītai tādā līmenī, lai nodrošinātu pilnībā šīs bioloģiskās vajadzības. Un šobrīd runāt par piemēriem – Igaunija, Somija, Zviedrija, ko nereti arī norāda kā piemērus, veiksmīgos piemērus mežu nozarē saistībā ar tiesisko regulējumu, ar liberālāku pieeju, nu nav īsti nekādu pierādījumu, ka tur būtu kārtībā ar šo bioloģisko daudzveidību. Un ja mēs Latvijā esam no aizsargājamām teritorijām Eiropā vieni no pēdējiem saistībā ar Nature-2000, ar biotopu pārvaldījumu mēs esam trešie no beigām, tad es domāju, ka šīs valstis, Skandināvijas valstis, Igaunija... nu nav nekur tālu priekšā un viņu parametri, lai teiktu, ka tur ir kaut kas ļoti labi sakārtots, arī galīgi nē. Līdz ar to arī šīs valstis nav piemēri bioloģiskās daudzveidības uzturēšanā un iespējams, ka pētījumi, kas norāda par Somiju, ir diezgan graužoši salīdzinot ar to, kas noticis ir... kāds ir izskatījies mežs 18. gadsimtā un kāds tas ir izskatījies 20. gadsimta sākumā un kāds tas izskatās 21. gadsimtā.

J. Briede.

Paldies jums.

Un tad man ir pēdējais jautājums.

Tātad te ir tās divas sāpes... kā es sapratu, tās divas pamatsāpes. Viena sāpe ir tā bioloģiskā daudzveidība, kas attiecīgi ietekmē šo te faunu, un otra ir tā CO₂, tie izmeši jeb tās emisijas, ko rada šī te ciršana, tās kailcirtes un Ministru kabinets tā kā tādu pavisam lielāku to uzmanību ir vērsis tieši uz to izmešu samazināšanu, bet jūs tā kā skaidrojat, ka tomēr... tas, ko viņi saka, ka tas labums nav tik liels, kā tas ļaunums.

Un tad tika teikts arī par to, ka jūs piekrītat, ka jaunie koki piesaista vairāk tomēr to skābekli... nē... ne skābekli, bet oglekļa gāzi... bet tomēr arī tie vecie koki vairāk... es tad nesapratu līdz galam...

V. Ķerus.

Jā, es pakomentēšu. Jā, viena no mūsu sāpēm ir par emisijām, bet tā ir kontekstā arī ar bioloģisko daudzveidību tāpēc, ka mēs zinām no šī te Latvijas siltumnīcas efekta gāzu inventarizācijas ziņojumiem... mēs zinām, ka tas, kas... un atkal atgriezoties pie tā, kā jau bija pirms noteiktajiem grozījumiem, tas, kas samazina oglekļa piesaisti mežā, ir ciršanas apjomu kāpums. Tas ir galvenais faktors. Pēc tam būtiska ir arī apmežošana. Bet Zemkopības ministrijas plānos visu laiku tiek apiets šis te galvenais faktors, kas ir ciršanas apjoma pieaugums, kas samazina oglekļa piesaisti mežā.

Un es atvainojos, ka es neizteicos pietiekami skaidri. Tas, ko ir svarīgi saprast, ka jauni koki piesaista oglekli straujāk, bet ne vairāk, tāpēc, ka tas kopējais... Nu, vienkāršoti sakot, jo lielāks koks, jo viņam vairāk oglekļa. Un tātad ir skaidrs, ka mazā kokā ir vairāk oglekļa nekā lielā. Bet, tā kā viņš straujāk aug, tad viņš straujāk piesaista, bet viņš nevar noņemt to veco koku arī ar visu straujo pieaugumu, kamēr viņš nav izaudzis tik liels.

Un, kā jau teicu, sāpe ir kontekstā ar bioloģisko daudzveidību tāpēc, ka šī te aplamā pieceja klimata pārmaiņu mazināšanai, tātad vecos kokus aizstāt ar jauniem, tā rada riskus arī bioloģiskajai daudzveidībai. Ne tikai klimata pārmaiņas, ne tikai papildu emisijas un kopumā mazāku piesaisti, bet arī riskus bioloģiskajai daudzveidībai.

Un, kā jau Jānis Rozītis pasvītvoja, ir skaidrs, ka mēs nedrīkstētu upurēt bioloģisko daudzveidību šai te oglekļa piesaistes veicināšanai, pat ja tā būtu pamatota. Bet mūsu ieskatā pašreizējā pieceja nav pamatota, pat ja mēs runājam tikai par oglekli.

Bet Jānim Rozītim vēl ir piebilde.

J. Rozītis.

Jā, es vēl gribēju papildināt, ko jūs teicāt, nedaudz par to, ka bioloģiskā daudzveidība nav tikai fauna. Bioloģiskā daudzveidība ir arī flora. Ja mēs vienkārši izsakāmies, tad tie ir visi dzīvie organismi un šī telpa dzīvo organismu pastāvēšanai.

Bet to, ko tikko kā Ķerus kungs komentēja, es vēlos teikt arī, ka par šo normu konkrēti zinātne arī pēta, kurā gadā pēc nociršanas, kurā mirklī beidzas kailcirtes efekts. Jo tas nav tā, ka nocērtam kailcirti un ja mēs kaut vai nākamajā gadā iestādām jauno kociņu, un liktos, ka nu kociņš jau sāk augt un viņš piesaista šo oglekļa dioksīdu. Nē, tur kailcirtes ietekmē vēl ir periods, šī negatīvā bilance, kur šis CO₂ tās emisijas ir jāizlīdzina. Un tur, protams, zinātnē ir dažādi fakti un ir jārūnā, par kuriem augšanas apstākļiem mēs runājam. Latvijā arī ir ļoti dažādi meži un ir jautājums, cik ātrā laikā atjaunojas šī veģetācija, kāda ir šīs mežizstrādes ietekme uz augsni un tur ir dažāds pasākumu kopums. Bet mēs varam runāt no 9 gadiem līdz pat, es gribētu, ka es esmu lasījis dažādus pētījumus par krietniem padsmītiem gadiem, pat varbūt divdesmit gadiem. Ja mēs aizejam tajā mirklī un saprotam, ka, pieņemsim, līdz 10–12 gadiem ir šī negatīvā bilance un no tiem 12 vai 15 gadiem sākas šis pozitīvais faktors un ir piensums tai dioksīda piesaistei, tad mēs saprotam, ka mēs uzreiz 40 gados atkal cērtam nost. Tas nozīmē, ka tikai tas piensums, ja mēs tā skatāmies, ir tikai kādus 20 vai 25 gadus pret to, ka mēs zinām, ka šis pieaugums, masas pieaugums, vēl ir zenītā un eglei tie var būt 60–70 gadi, priedei tie ir vēl vairāk gadi, kad ir šis lielais pieaugums, ka varētu vēl piesaistīt CO₂.

Citiem vārdiem sakot, ko es vēlos pateikt... ka man ir pilnīgas aizdomas vai bažas, vai šie grozījumi vispār ir virzīti klimata vārdā. Tie ir virzīti pilnīgi citu... jeb labumu gūšanai, proti, ar klimata jautājumu piesedzoties, mēs tiekam pie jauniem koksnes resursiem un koksnes resursu pārstrādes. Tās ir klajas privātās intereses.

A. Laviņš.

Paldies.

Rozīša kungs, man jums tāds precizējošs jautājums. Atbildot uz tiesneses Jaurītes Briedes uzdoto jautājumu par Igaunijas piemēru, jūs norādījāt, ka ne... kā es vismaz saklausīju... ka ne Igaunijas, ne Somijas, ne arī Skandināvijas valstu piemēri varbūt nebūtu tie vislabākie piemēri, pēc kuriem vadīties. Jūs varētu minēt, jūsuprāt, kas ir tie piemēri, pēc kuriem būtu jāvadās?

J. Rozītis.

Paldies par jautājumu.

Es gribētu teikt, ka situācijā, kādā mēs šobrīd esam, atklāti sakot, ir divi veidi: vai mēs skatāmies uz kādu citu valsti vai mēs skatāmies pret kaut ko, mērāmies, kā būtu jābūt.

Ja mēs mērāmies pret to, kā būtu jābūt, es teiktu, ka mums nav valstis, kuras mēs varam nosaukt, ka tās būtu ekvivalentas, kā būtu jābūt. Tur būs dažādi pasākumi, aktivitātes, kādā valstī būs vairāk aizsargājamas teritorijas, arī Eiropas Savienībā, kā jau es teicu, mēs esam gala beigās... Ir valstis, kurām ir divreiz vairāk aizsargājamās

teritorijas nekā Latvijā. Tas vēl var nenožīmēt, ka šīm valstīm ir ļoti augsta bioloģiskā daudzveidība un šie indeksi ir ļoti pozitīvi. Līdz ar to tas šobrīd tiek lauzts aizvien vairāk starptautiskā diskusijā, ka šiem mērķiem ir jābūt ļoti konkrēti ieviestiem un ar tādu holistisku skatījumu uz bioloģisko daudzveidību. Jo, ja mēs sevi mērīsim pret kādā mirklī pret Igauniju, kādā mirklī pret Lietuvu vai Poliju, mēs ejam tādā varbūt pat nepareizā virzienā, mēs kaut kam dzenamies pakaļ, kas īstenībā varbūt arī nav nemaz... nu, viņš varbūt ir labāks kaut kādā jautājumā, bet arī šīs valstis vai teritorijas tam nebūtu ideālas.

Līdz ar to es teiktu, ka tas diskurss, tas jautājums, par ko mēs šodien runājam, globāli ir tas, kādā veidā mēs virzīsimies ātrāk uz šo... uz nosacīti kaut kādiem šiem balansiem, šīm ideālajām vajadzībām. Tā kā es nevarēšu atbildēt par kādu konkrētu valsti, ja jūs man jautātu, kurā valstī mazāk cērt kailcirtes, bet cērt vairāk izlases cirtes vai kurā valstī vairāk ir, piemēram, šīs aizsargājamās teritorijas. Tad mēs varam runāt par konkrētu valsti, bet tādu kopēju skatījumu, kura valsts ideāls piemērs, nu, tādu nav. Mēs daudz runājam par Zviedriju kādreiz. Bet tad arī man pašam sarunās ar zviedru profesoru... viņš saka, ka viņš tik daudz laika ieguldījis diskusijās, bet neredz, ka mainās šī prakse tik strauji...

A. Laviņš.

Paldies.

Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Sveicināti! Paldies un paldies jau par izvērstām atbildēm.

Bet man ir daži precizējoši jautājumi. Un pirmie būs Krūmiņa kungam.

Tātad, attiecībā uz vides stratēģisko novērtējumu. Tomēr gribētu precizēt jūsu viedokli, iespējams, arī tādas pretargumentus.

Protī, Ministru kabinets savā atbildes rakstā norāda divus galvenos argumentus no savas puses, kādēļ šis vides novērtējums nav nepieciešams. Un pirmais ir, ka... proti, stratēģiskais novērtējums ir nepieciešams plānošanas dokumentiem, bet apstrīdētā norma ir pieņemta Ministru kabineta noteikumu formā, izpildot Saeimas uzdevumu un attiecīgi arī tas atbilst Pamatnostādnēs izvirzītajam mērķim īstenot meža vērtības palielināšanas pasākumus. Tas ir viens arguments.

Un no otras puses. Ministru kabinets pat teorētiski pieņem... ja šāds novērtējums būtu bijis nepieciešams, tomēr atbildes rakstā mums ir atsauce uz Eiropas Savienības tiesas judikatūru un konkrēti norādīts, ka valsts var tikt atbrīvota no ietekmes uz vidi novērtējuma, ja attiecīgi pasākumi ir saistīti ar energoapstrādes drošību dalībvalstī. Un tad attiecīgi atsauces uz Eiropas Savienības tiesas praksi un konkrēti norādot, ka pie šādiem apstākļiem, minot šos divus apstākļus, attiecīgi novērtējums uz

vidi kā tāds pēc būtības nav nepieciešams.

Kāds ir jūsu viedoklis par šo?

T. Krūmiņš.

Paldies.

Attiecībā uz to jautājuma pirmo daļu par plānošanas dokumentu un tas, ka varbūt Ministru kabineta noteikumi nav plānošanas dokuments... Te uzreiz ir jāsaka tas, ka mūsu Latvijas regulējums, kas definīcijās likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” lieto šo te apzīmējumu „plānošanas dokumenti” un tālāk paskaidro, kas ietilpst tajā, tas ievieš Eiropas Savienības regulējumu. Un, kā jau es minēju paskaidrojuma sākumā, tur šie te... mūsu likumā definētie plānošanas dokumenti ir definēti kā plāni un programmas. Un ja mēs raugāties tieši uz kritēriju izpildīšanu, šo te divu kritēriju izpildīšanu, tad, kā jau es minēju, tie ir izpildīti, lai arī Ministru kabineta noteikumi vai jebkurš cits akts vai rīkojums, kā ir plaši atzīts Eiropas Savienības tiesas praksē, tiktu atzīts par plānu vai programmu. Un te tas pats būtiskākais ir, kā jau es norādīju, tajā, ka IVN direktīva ir jāinterpretē ļoti plaši un to arī dara Eiropas Savienības tiesa, ļoti plaši nosakot, ka pretēja interpretācija nesasniegta IVN direktīvas galveno mērķi.

Te arī vēlējos varbūt norādīt uz Satversmes tiesas praksi par to, ka caur ietekmes uz vidi novērtējumu faktiski arī tiek īstenots šis te piesardzības princips. Un piesardzības principa kontekstā mēs nerunājam par jau reālu vai faktisku kaut kādu draudu, bet arī tikai par potenciālu. Tā kā tas arī mūsu ieskatā ir diezgan būtiski.

Savukārt, kas attiecas uz otru jautājumu par šo te izņēmumu no IVN veikšanas. Te ir jānorāda, ka arī no lietas materiāliem ir redzams, ka vēl joprojām nav saprotama šī te ietekme. Kāda bija ietekme uz, teiksim, to pašu šķeldas cenu vai pieejamību... vai vispār bija nepieciešams konkrētajā brīdī šajā 2022. gada jūnijā šāds te risinājums, lai sekmētu kaut kādas valsts drošības intereses. Šāds te izvērtējums ne tad, ne arī šobrīd vēl joprojām nav veikts. Protams, mums pretī ir argumenti par šķeldas cenas pieaugumu 2022. gada nogalē. Bet nu tāds pats pieaugums bija arī elektrības cenām. Pēc tam viņš arī nokritās. Un es domāju, ka arī tur nekādas korelācijas mēs nevaram veikt un Ministru kabinets nav arī iesniedzis kaut kādus konkrētus pierādījumus tam, ka tieši apstrīdētā norma nevis globālie tirgus apstākļi veicināja vienu vai otru faktoru. Tā kā es domāju, ka jautājums nav tik viennozīmīgs. Un vismaz pieteicēju ieskatā tajā brīdī šāds te vērtējums par kaut kādiem drošības draudiem energoresursu situācijā Latvijā netika vērtēts un tāds arī nebija.

I. Kucina.

Paldies. Mazliet paturpinot par apstrīdētās normas legītīmo mērķi.

Jūs to sasaistāt vairāk paši savā rakstveida pieteikumā attiecīgi ar situāciju, kas

ir saistīta ar Krievijas uzbrukumu Ukrainai. Savukārt Ministru kabinets runā par to, ka apstrīdētās normas leģitīmais mērķis ir daudz plašāks un nevar skatīties tikai un vienīgi uz apstākli, ka norma ir pieņemta steidzamības kārtā un steidzamības pamatojums kā tāds, kā jūs arī minat ļoti spilgti un vairākkārt savā pieteikumā, ir jā, ir saistīts... Ministru kabinets to izskata burtiski vienas dienas laikā šo jautājumu un pamatojot ar argumentiem, kas ir saistīti ar krīzes situāciju un karu Ukrainā.

Tad kā jūs... vai jūs joprojām uzskatāt, ka... kāds ir īsti apstrīdētās normas mērķis?

T. Krūmiņš.

Paldies.

Es domāju, ka pieteicēji vēl joprojām uzskata un kolēģi noteikti varēs papildināt, ka tas labākais apzīmējums, kā mēs arī to lietojām pieteikumā, ir tieši iegants apstrīdētās normas pieņemšanai konkrētajā brīdī. Jo, protams, kā jau kolēģi minēja atbildēs uz jautājumiem, tie aspekti gan par bioloģisko daudzveidību, gan par meža ilgtspējīgu attīstību... tie ir bijuši arī jau iepriekš, protams... 2017., 2019. gadā par spīti tam, ka nekāds tāds patiens dialogs iesaistīto pušu starpā nav bijis, argumenti par it kā ilgtspējīgu meža attīstību... viņi jau ir bijuši arī iepriekš. Protams, arī tie tika 2022. gadā prezentēti kā apstrīdētās normas mērķi. Bet no lietas materiāliem mēs redzam, ka šajā te Zemkopības ministrijā sagatavotajā informatīvajā ziņojumā, kas tika prezentēts Ministru kabinetā, nu, tur jau ir diezgan skaidri un gaiši pateikts, kāds tad ir šis patiesais mērķis, runājot par šķeldas cenām, par energoresursu iespējamo krīzi un tā tālāk.... Tā kā tas mērķis ar noteikumu grozījumiem...

A. Laviņš.

Piedodiet, Krūmiņa kungs... Jautājums bija vienkāršs: kāds ir šo apstrīdēto normu leģitīmais mērķis, jūsuprāt. Ja nav, tad sakiet, ka nav. Bet, ja ir, tad sakiet, ko jūs redzat kā leģitīmo mērķi.

T. Krūmiņš.

Paldies.

Nu, ņemot vērā arī to, ka leģitīmais mērķis arī var būt ļoti plašs, kā arī mēs to norādām pieteikumā – sabiedrības labklājības aizsardzība, ka teorētiski, ja Ministru kabinets vēlējās atrisināt energoresursu krīzi, pieņemot šādus noteikumus, tad teorētiski var pieņemt, ka leģitīmais mērķis ir sabiedrības labklājības aizsardzība. Tas arī ir norādīts pieteikumā.

I. Kucina.

Paldies. Un tas nozīmē, ka jūs tomēr uzturat... ka izraudzītie līdzekļi nav piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai pie šādas pozīcijas attiecībā uz šo leģitīmo mērķi? Pareizi?

T. Krūmiņš.

Jā. Tieši tā. Gluži kā arī norādīts pieteikumā.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Tad jautājums, Ķerus kungs, Jums. Vēl precizējošs. Jūs minējāt, ka „Silavas” prognozes... attiecīgi tātad „Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” prognozes neatbilst tam, kas noteikts grozījumos.

Varbūt jūs tā precīzāk... Punkts pa punktam vismaz trīs četras tās prognozes, kuras neatbilst? Kas ir tas konkrēti, kas neatbilst tam, kas ir šajos grozījumos? Paldies.

V. Ķerus.

Man diemžēl šobrīd nav pierakstīts, tāpēc es varbūt... Ā, ir gan...

Tātad, ja punkts pa punktam, tad viens no „Silavas” pieņēmumiem ir, piemēram, ka jaunaudzū stadijā audzes tiek koptas intensīvāk, izkopjot procentuāli vairāk audžu, sāk laicīgāk, atstāj mazāku koku skaitu, bet, tuvojoties galvenās cirtes brīdim, kopšanas cirtes intensitāte samazinās. Tas ir tāds punkts, kas šajā regulējumā nav ietverts, bet drīzāk ir pieņēmums, kā meža īpašnieki varētu rīkoties.

Tātad arī par to, ka 2025. gadā galvenās cirtes platība būs 41 tūkstotis hektāru, galvenās cirtes apjoms – 15 miljoni m³. Un atkal šie te noteikumi neregulē to, kāds būs galvenās cirtes apjoms, bet ir kaut kādi pieņēmumi. Kā jau teicu, pieņēmumi par galvenās cirtes apjomu arī ir dažādi, tajā skaitā atbildētāja izmantotie.

Tad arī galvenajā cirtē pēc vecuma aprēķinātā apjoma 20 procenti no priedes, egles un bērzaudzū platības tiks nocirsts pēc caurmēra nevis pēc vecuma. Un tas atkal ir kaut kas tāds, kas nav regulēts, kas ir vienkārši pieņēmums par to, kā meža īpašnieki varētu rīkoties.

Kailcirtes pēc caurmēra valsts mežos – 1,9 tūkstoši hektāru gadā. Netieši arī noteikumu anotācijā ir minēts, it kā šie grozījumi uz valsts mežiem neattiektos, lai gan tas ir tā noformulēts kā viegli pārprotami. Protams, ka viņi attiecas arī uz valsts mežiem. Bet cik pēc caurmēra nocirtīs valsts mežā? To arī viņi neregulē, bet šie te pieņēmumi par ietekmi uz to balstās.

Tad arī ir lietas, kur var gadīties, ka atbilst, var gadīties, ka neatbilst... tas ir, kā attīstās. Teiksim, makslīgā atjaunošana palielinās par 5 procentiem gadā, kamēr sasniedz 70 procentus. Tas arī ir viens no pamatpieņēmumiem, uz ko balstās „Silavas” scenāriji.

Tāpat arī tas, ko es jau minēju pie grafika „valdošo sugu pārmaiņas”. Tātad, tiek pieņemts, teiksim, ka nocērtot baltalksni, tiks vietā stādīta egle, bet tās nav noteikumu prasības. Noteikumu prasības attiecas uz egļu, bērzu un priežu mežiem, ja mēs runājam par caurmēra samazināšanu, ka šie būtu tie, kurus nocērtot pēc caurmēra, ir jāatjauno ar kvalitatīviem stādiem. Šis te caurmērs neattiecas vispār uz baltalkšņiem, apsēm, melnalkšņiem... respektīvi, atkal ir kaut kas, kas ir pieņemts, ka īpašnieks šo te grozījumu rezultātā nomainīs baltalksni pret egli, piemēram... un tad tas gūs kaut kādu ietekmi...

Tā... tie laikam bija tie būtiskākie.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien! Vairāki jautājumi jau tika atbildēti, bet pāris man būs.

Droši vien ne Krūmiņa kungam, bet man būs arī tā... ka varbūt kolēģi Ķerus kungs vai Rozīša kungs varēs atbildēt...

Ja jūs varētu... tā kā mana izglītība nav bioloģa izglītība... tad izskaidrot vienkāršiem vārdiem... Ja mēs runājam tieši par caurmēru vai bonitāti, nu, kādi ir tie kritēriji, pēc kuriem... ko vērtē, kurā brīdī var cirst... Teiksim, kāpēc šobrīd ir šis samazinājums, jo „Silava” ir norādījusi lietā, ka tas iepriekšējais cirtes caurmērs ir veidots atbilstoši aprēķiniem, kas bija pirms 24 gadiem, kas uz šo brīdi vairs nav aktuāli... Vai jūs varētu tā vienkāršiem vārdiem, ja tas ir iespējams, izskaidrot, kas ir tie kritēriji un vai tie Latvijā atšķiras no citām valstīm? Ja tas ir iespējams... ja ne, tad es kolēģiem to jautāšu vēlāk...

J. Rozītis.

Es domāju, ka šo jautājumu noteikti varēs papildināt, to mēs varēsim dzirdēt no Valsts meža dienesta, kurš ir tas, kas uzrauga.

Bet pēc būtības... tas ir caurmērs, koka resnums, pārmērota audze, nosakot vidējo šo resnumu un ja šis vidējais resnums ir pēc būtības, tad var veikt šo koku ciršanu. Nu, tā pavisam, pavisam vienkārši.

Nu, protams, ir dažādas metodes, kā var kāpināt to resnumu. Tur var pirms tam veikt kādus kopšanas darbus, tievākos izcirst, un automātiski vidējais resnums pieaugs. Tagad šī norma... šī veida apiešanas iespēja ir mazināta. Nu, pagātnē tā iespēja un tas tika izmantots nereti. Nu tā, lai ātrāk iegūtu... vēl ātrāk iegūtu šo koksni konkrētajā

vietā un meža īpašniekam izstāstot, ka viņam nebūs nekādu iespēju neko nocirst un tas cirtējs nopērk no meža īpašnieka par lētu naudu un šādus manevrus taisot var ātri iegūt šos labumus.

Bet, jā šis ir tas caurmērs. Kā jūs pareizi sapratāt, tā ir tā resnuma pazīme. Bet es domāju, ka šeit vēl Valsts meža dienests... viņi noteikti varēs skaidrot, kā viņi pārbauda, kā viņi seko līdzi, kādi dokumenti ir jāiesniedz... nu, tas ir tā kā uzraugošā institūcija.

A. Kučs.

Labi. Tad vēlāk es pajautāšu Valsts meža dienestam.

Vēl par... te jau daudz tika jautāts par ietekmes uz vidi novērtējumu un par pētījumiem. Ministru kabinets ir norādījis, ka viens no pētījumiem bija Zemkopības ministrijas sagatavotais projekts koku ciršanas noteikumos, pētījums „Par ietekmes uz vidi analīzes matrici galvenās cirtes caurmēra izmaiņām”. Kā, jūsuprāt, šis pētījums, kāpēc viņš būtu vai nebūtu ņemams vērā... teiksim, ko jūs par šo teiktu?

V. Ķerus.

Jā, šo es nokomentēšu. Es nezinu, vai to tiešām tā pilnvērtīgi var saukt par pētījumu. Vismaz tas, ko mēs esam redzējuši, ir prezentācija, kas ir saite arī materiālos... ja ir kaut kāds pilnais pētījums, uz ko šī prezentācija balstīta, tad mums tas nav zināms.

Bet tiek apgalvots, ka tiek izvērtēti riski, uz kuriem norādīja nevalstiskās organizācijas. Un man šeit ir tieši apkopojums par riskiem, uz ko mēs norādījām un kāds ir šis vērtējums.

Bet arī vērtējot šo ir jāpatur prātā, ka Dagnis Dubrovskis arī bija tas, kurš izstrādāja ekonomisko pamatojumu šiem grozījumiem, tāpēc vismaz mūsu ieskatā diez vai viņu varētu uztvert kā neitrālu vērtētāju, ja mēs runājam par ietekmi uz vidi, šajā gadījumā varbūt pat nerunājot par viņa kompetenci vides jautājumos.

Tātad, riski, ko mēs norādījām.

Viens no tiem būtiskākajiem bija mežaudzes struktūras vienkāršošanās. Šajā prezentācijā šis risks nav vērtēts.

Mēs norādījām uz nākamo risku – lielu dimensiju koku pieejamības samazināšanās. Dagnis Dubrovskis norāda, ka koku caurmēru virs 30 centimetriem resnumā... koku ar šādu caurmēru īpatsvars samazināsies. Tātad, tas atbilst tas virziens tam, ko mēs norādījām.

Nākamais risks, es jau jums minēju – mirušās koksnes nozīme. Mēs norādījām, ka lielāku dimensiju mirušās koksnes apjoma pieejamība samazināsies. Dagna Dubrovskā vērtējumā šis kritērijs vispār nav vērtēts jeb šis risks.

Tāpat mēs minējām traucējumu pieaugumu – mežistrādes izpostīto ligzdu skaita pieaugumu, kas attiecas tieši uz putniem... nu, traucējums arī uz citiem dzīvniekiem, ne tikai putniem. Tieši traucējumu aspektu Dagnis Dubrovskis tieši nav vērtējis, bet, runājot par ciršanas apjomiem, ir redzams arī tajā viņa prezentācijā, ka ietekmētā platība pieaugs. Tātad ir skaidrs, ka pieaugs arī traucējumu platība, kas atkal sakrīt ar to, ko mēs norādījām.

Mēs norādījām, ka vecāku mežu īpatsvara samazināšanās ir viens no riskiem. Pārejas meža vecuma trūkums. Par pārejas meža vecumu Dagna Dubrovska vērtējums nav. Prezentācijā viņš apgalvo, ka nav pamata domāt, ka samazināsies 60–70 gadus pārsniegušu mežu īpatsvars, tajā pašā laikā, ko jau es citēju savā runā, viņš norāda, ka ilgtermiņā veidosies vecuma struktūra, kur katrā desmitgadē aizņemto audžu platība vidēji būs 13,24 procenti no kopējās platības. Un ja mēs domājam, ka 13,24 procenti vienā vecuma desmitgadē... tad mums sanāk apmēram 7,5 vecuma desmitgades. Tas nozīmē, ka nepaliek pāri nekas mežiem, kas būtu vecāki par 80 gadiem.

Tāpat mēs norādījām uz mežu fragmentāciju kā vienu no riskiem, kas arī ir būtisks risks bioloģiskajai daudzveidībai. Mēs nevaram skatīties, teiksim, tikai uz kopējo teorētiski pieejamās dzīvotnes platību, mums ir jāskatās arī fragmentācija. Tāpat kā, ja mēs dzīvotu dzīvoklī, kas ir 30 m², mēs varētu dzīvot, bet, ja tie kvadrātmetri būtu izkaisīti pa visu Latviju, tad platība kopā sanāktu OK, bet dzīvot tur nevarētu. Arī šis aspekts nav vērtēts.

Vēl būtiski ir tas, ka Dagna Dubrovska vērtējums balstās uz pieņēmumu, ka šie grozījumi netiks īstenoti valsts mežos. Nav tādu ierobežojumu, ka šie grozījumi neattiektos uz valsts mežiem un arī „Silavas” prognozes pieņem, ka valsts mežos arī tātad tiks cirsts vairāk pēc caurmēra. Tātad, tas arī ir būtisks trūkums Dagna Dubrovska izvērtējumā.

Tas tātad īsumā par šo prezentāciju. Varbūt kaut kur ir pētījums, bet tas nav bijis mūsu rīcībā.

A. Kučs.

Paldies.

Un pēdējais jautājums no manas puses. Tātad arī pieteikuma jūs norādāt, ka alternatīvas... starp citu, mēs tikko runājām par valsts mežiem... ka viena no alternatīvām varētu būt ciršanas apjoma palielināšana valsts mežos... Latvijas Valsts mežiem piederošajos mežos. Vismaz pieteikumā es to redzēju kā vienu no alternatīvām. Tāpēc es gribu jautāt attiecībā uz bioloģisko daudzveidību, kā tas... vai šī būtu vispār vērtējama kā alternatīva?

J. Rozītis.

Jā, paldies.

Es tā uzreiz varbūt nevarētu to kontekstu... Bet es pieņemu, ka mēs šo minējām... tas bija vairāk jautājums saistībā ar šo pieņemtā lēmuma to argumentāciju saistībā ar šķeldu. Tajā mirklī, kad bija energokrīze un bija jādomā, kā risināt šo energokrīzi, tad viens no variantiem bija griezties pie publiskā meža pārvaldītāja vai valsts kapitālsabiedrības un vienkārši šo jautājumu risināt caur valsts kapitālsabiedrību. Tas bija domāts tādā veidā.

Bet vairāk vienkārši terminēti... Ja tiešām mums trūkst... nu, es nezinu... 100 tūkstošu vienības vai 500 tūkstošu vienības, tad mēs ejam un šo risinām konkrēti ar valsts kapitālsabiedrību, ar publiskiem mežiem... nevis tā, ka mēs atveram vaļā šos noteikumus un šie noteikumi ir... nu, es gribētu teikt... uz nākotni, bez nekādiem terminētiem termiņiem.

V. Ķerus.

Jā, es arī gribēju piebilst, ka tas būtu īstenojams tad, ja tiek saglabāts esošais regulējums. Tātad, valsts mežiem ir noteikts piecu gadu apjoms un ir steidzami, tad kaut ko no tā apjoma var nocirst ātrāk, bet, kā jau minēju, tā ilgtermiņa ietekme arī ir būtiska. Tātad, ja tas apjoms tiek nocirsts nevis pēc diviem gadiem, bet tagad, tad tas nerada tādu ilgtermiņa ietekmi, kā visa regulējuma mainīšana, kas samazina caurmēru kopumā.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad, dzirdējām pieteikuma iesniedzēju pozīciju. Ministru kabineta pārstāvjiem ir iespēja uzdot jautājumus. Lūdzu!

K. Zaķis.

Paldies.

Tātad, saki, pieteikuma ietvaros, pieteikuma 10. līdz 14. punkts, jūs plaši argumentējat, ka apstrīdētās normas dēļ šobrīd koku caurmērs vairs nav piesaistīts pie koku vecuma. Un proti, apstrīdētās normas dēļ kokus ir iespējams nocirst pirms tie sasniedz attiecīgo koku grupai raksturīgo vecumu.

Un šajā sakarā vai jūs, lūdzu, varētu paskaidrot, kas pierāda to, ka līdz apstrīdētās normas pieņemšanas brīdim koku caurmērs vispār bija saistīts ar koku vecumu kā tādu... Proti, uz ko ir balstīts vispār šāds pieņēmums? Arī runā Roziša kungs

teica par to.

J. Rozītis.

Es nevarēšu precīzi atbildēt, vai ir konkrēts protokols šādai diskusijai, vai ir konkrēts kaut kādas anotācijas materiāls tajā mirklī, kad šie caurmēri tika pieņemti. Šeit arī jūsu pusē ir Ozola kungs, kurš vadīja toreiz Meža departamentu Zemkopības ministrijā, bet toreiz tās diskusijas, kad uzsāka šo sarunu... un tas arī bija karsts diezgan jautājums, jo daļa mežkopju bija pret šo caurmēra ieviešanu vispār Latvijā tiešām tos 20 un x gadus atpakaļ. Bet toreiz tika teikts par to, ka mēs iziesim no tā, lai dotu priekšrocību tiem meža īpašniekiem, kuri aktīvi kopj mežu un kuri tādā veidā var dabūt kaut kādus gadus ātrāk nocirst. Bet tas izejošais nosacīti bija sasaistīts ar ciršanas vecumu. Tādas vismaz bija tās diskusijas.

Vai ir tiesisks regulējums kaut kur vai anotācija vai kas... nu, iespējams, ka Ozola kungs to varēs nokomentēt, jo viņš tiešām bija tas, kurš koordinēja šo jautājumu toreiz.

T. Krūmiņš.

Varbūt es vēl... ja drīkst... varu papildināt ar to, ka šajos te punktos ir atsauce dota, proti, uz to pašu Dagna Dubrovskā prezentāciju, no kuras tieši arī izriet šis te arguments un tas galvenokārt atspoguļoja šo te galvenās cirtes vecumu. Tas ir minēts arī „Silavas” iesniegtajā viedoklī, kas ir lietas materiālos... uz sitieni nevaru precīzi nosaukt lapaspusi, bet tas tur ir minēts, ka līdz apstrīdētās normas pieņemšanai galvenokārt atbilda šie te rādītāji vecumam.

K. Zaķis.

Paldies.

Tad es sapratu, ka īsā atbilde ir tostarp, ka atbilda. Un tad tā diskusija radās pirms 24 gadiem, kā jūs teicāt, tad, kad pieņēma... nu aptuveni... ka tas ir tas caurmēra rašanās brīdis. Paldies.

Nākamais jautājums. Vai, jūsuprāt, teiksim... pirms apstrīdētās normas pieņemšanas nevarēja veidoties situācijas, kad koks caurmēra kritēriju sasniegtu ātrāk nekā vecuma kritēriju cirtes īstenošanai?

J. Rozītis.

Vēlreiz jautājums?... Vai es pareizi sapratu... vai caurmērs bija ātrāks par vecumu?

K. Zaķis.

Vai varēja veidoties tādas situācijas?

J. Rozītis.

Jā, tādas situācijas varēja veidoties. Jau līdzšinēji... Bet, protams... šobrīd samazinot caurmēru šis attālums vēl vairāk palielināsies. Tas arī bija tas, ko es centos iepriekš teikt.

K. Zaķis.

Paldies.

Sakiet, lūdzu, teiksim, kritizējot tieši apstrīdētās normas radītās sekas, jūs pieteikuma 14. punktā norādāt, ka... es citēju: „Meža likuma 9. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais vecums otrās bonitātes priežu mežu ciršanai ir 101 gads. Tātad, ar apstrīdēto normu nosakot par vienu centimetru zemāku caurmēru otrās bonitātes priežu mežiem tos iespējams nocirst 13 gadus ātrāk nekā līdz šim.” Citāta beigas.

Tad, iepazīstoties ar aprēķiniem savukārt jāsecina, ka šī te 13 gadu starpība nu nav iegūta salīdzinot iepriekš noteikto pieļaujamo koku cirsmas caurmēru kritēriju, kas arī vēsturiski lielākajā daļā gadījumu iestājas pirms vecuma kritērija sasniegšanas, ar jauno cirsmas caurmēru. Tā vietā aprēķins ir balstīts uz to, ka noteiktais koka cirsmas vecuma kritērijs ir salīdzināts ar apstrīdētajā normā noteikto caurmēra kritēriju.

Un tad, ņemot vērā minēto, sakiet, kādēļ šāds salīdzinājums netika veidots izmantojot vēsturisko caurmēru ar jauno caurmēru, ko paredz apstrīdētā norma?

V. Ķerus.

Kā jau mēs minējām... un tas ir minēts arī citu viedokļos. Lielā mērā tas esošais caurmērs sakrīt ar esošo ciršanas vecumu, vai, pareizāk sakot, iepriekšējais caurmērs sakrīt ar esošo ciršanas vecumu.

Šeit mēs atsaucāmies uz Dagna Dubrovska veiktajiem aprēķiniem, kurus viņš norāda. Un, ja mēs runājam par ātrāku, tad mums nav, protams, citas iespējas, kā salīdzināt vecumus. Mēs varam pateikt, cik ir tievāks pēc caurmēra, bet šeit tātad ņemot vērā Dagna Dubrovska aprēķinus, cik ātri sasniegtu šo te caurmēru, mēs redzam, cik ātrāk par esošo ciršanas vecumu viņu var nocirst. Kā jau minēju, balstoties uz pieņēmumu, ka līdzšinējās caurmēra vērtības vidēji apmēram atbilst līdzšinējam pašreizējam galvenās cirtes vecumam.

A. Laviņš.

Saņēmāt atbildi? Lūdzu!

K. Zaķis.

Jā.

Arī nākamais jautājums. Teiksim, no kādas informācijas, no kādiem, teiksim, avotiem jūs vadāties, vai kādi avoti apliecina to, ka šie te koka caurmēra ierobežojumi

vispār ir noteikti vides saglabāšanas nolūkos nevis, piemēram, lai nodrošinātu optimālu koksnes kā resursa izmantošanu Latvijā? Teiksim, ka šie te caurmēri kā tādi jau sākotnēji tika noteikti, vadoties, teiksim, no vides kaut kādiem apsvērumiem... Kā jūs varētu šo te komentēt?

J. Rozītis.

Es varbūt sākšu un, iespējams, mana kolēģe biologe varēs turpināt... es pēc izglītības esmu mežsaimnieks...

Es gribētu teikt tā, ka iet runa par mežsaimniecisko pasākumu. Iet runa par to ietekmi, ko rada koku ciršana. Un tāpēc mēs uzsveram šo... šis caurmērs ir kritērijs, kādā veidā tiek īstenota, iespējams, degradējošāka meža apsaimniekošana nekā tas būtu pēc tiem vecumiem, kādi bija līdzšinējie tiesiskajā regulējumā Meža likumā. Konkrēti tas resnums jau... protams, tas nav kaut kāds, ir vēl citi... es gribētu teikt, termini meža likumdošanā kā šķērslaukums, kritisks vai minimāls, kur, iespējams, jau var salikt kaut kādu sasaisti ar meža vidi, bet šajā gadījumā caurmērs pats par sevi nu ir skaidrs, ka nav pielīdzināms šiem jautājumiem. Bet mēs holistiski skatāmies uz praksi pret to vajadzību, kas ir jānodrošina, ja mēs domājam par kopējiem sabiedriskiem labumiem.

K. Zaķis.

Paldies.

Pieteikuma 101. punktā līdzīgi kā 104. līdz 107. punktā jūs norādāt, ka ar apstrīdēto normu ir pārkāpts no Satversmes 115. panta izrietošais pienākums nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu. Vienkārši ņemot vērā, ka apstrīdētā norma vispār nav daļa no vides aizsardzības sistēmas, jo to veido vienkārši normu kopums, kas nosaka vides aizsardzības mehānismus, kā tieši norma, kas nosaka nevis vides aizsardzības kārtību, bet tikai atsevišķi koku caurmēru skaitliskā vērtībā, var ietekmēt vides aizsardzības sistēmas efektivitāti?

T. Krūmiņš.

Jā, Satversmes 115. pants un no tā izrietošais pienākums nodrošināt publiskas varas institūcijām efektīvu vides aizsardzības sistēmu nozīmē to, ka procesa gaitā, pirmkārt, ir jāiesaista ieinteresētās personas, tajā skaitā plašāka sabiedrība, un arī tas, ka ir jāņem vērā vides tiesību pamatprincipi. Nu, tas tā pavisam plaši. Tas, ka varbūt apstrīdētā norma un tieši grozījumi tiešā vārdiskā varbūt tādā tulkojumā neskar vidi vai tur nav pieminēts vārds „vide”, nenozīmē to, ka šāda te ietekme uz vidi nebūtu. Kā jau mēs minējām, protams, lai šādu te ietekmi izvērtētu, ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums. Bet es domāju, ka ir diezgan pašsaprotami tas, ka ja ar grozījumiem un apstrīdēto normu tiek samazināts galvenās cirtes caurmērs, proti, var nocirst ātrāk kokus, tad ietekme uz vidi pat varbūtēja vai potenciāla būs.

V. Ķerus.

Es arī gribēju pie šī mazliet piebilst un es atvainojos, ja es kaut ko nekorekti, nebūdamas jurists, pasaku, bet es vēlreiz gribu pasvītrot jau to, ar ko es sāku.

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, vides saglabāšana ir daļa no ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas, atbilstoši definīcijai, kas noteikta likumā. Viena no būtiskām problēmām visā šajā diskusijā ir tieši tas, ka mēs vidi uzskatām kā kaut ko ārēju, kas būtu jārisina ar kādiem citiem normatīviem aktiem, citām institūcijām nevis kā daļu no tā, kas ir definēts kā ilgtspējīga meža apsaimniekošana.

K. Zaķis.

Paldies.

Nākamais jautājums. Pieteikuma 122. punktā jūs norādāt, ka apstrīdētā norma veido Satversmes 115. pantā noteikto tiesību pārkāpumu tādēļ, ka nav pietiekami izvērtēta ietekme uz Latvijai saistošām starptautisko tiesību normām. Un es vienkārši vēlējos zināt, vai šajā sakarā jūs, lūdzu, varētu paskaidrot, kādas tieši Latvijai saistošas starptautiskās normas ir pārkāptas un paredz prasības attiecībā uz minimālajiem koku caurmēriem. Vai tādas vispār ir?

T. Krūmiņš.

Šeit uzmanība jāvērs uz iesniegtā pieteikuma 3.2.3. sadaļu, sākot no 147. punkta, kur ir norādīts, kādas mūsu ieskatā starptautiskās normas un arī stratēģijas ir pārkāptas un vēlreiz jāakcentē tas, ko kolēģis Viesturs Ķerus teica, ka no Meža likuma izrietošās definīcijas ilgtspējīga mežsaimniecība ietver tajā skaitā arī rūpes par bioloģisko daudzveidību, un tas, ka šajos te varbūt starptautiskajos normatīvos nav tiešā mērā regulēts tieši galvenās cirtes caurmērs, tas nenozīmē to, ka viņiem nav ietekme uz bioloģisko daudzveidību, kas ir viens no priekšnoteikumiem ilgtspējīgai mežsaimniecībai.

A. Laviņš.

Pirms nākamais jautājums... uzdodot šādu jautājumu, kuras Latvijai saistošas starptautiskās saistības ir pārkāptas, jūsuprāt, šajā norādē, ko nupat Krūmiņa kungs minēja, pieteikumā nav atrodama informācija par tām tiesību normām, kuras būtu pārkāptas? Kāpēc šāds jautājums?

No atbildes es sapratu, ka, lūdzu, skatieties pieteikuma tādu un tādu punktu no tādas lapaspuses līdz tādai... tur uzrādīti visi tie normatīvie akti, kuri pieteikuma iesniedzējuprāt ir pārkāpti.

K. Zaķis.

Jā, bet jautājums bija kopumā arī par to, vai, teiksim, ir kaut kāds avots, kurā ir varbūt nedaudz konkretizēts vai arī kas izriet no starptautiskā tiesību akta, kur šādi caurmēri tad īsti ir fiksēti, kas savilktu kopā varbūt... jo tie starptautiskie avoti ir uzskatīti, bet nav pietiekami konkrēti... ka varbūt arī ir kaut kāds par caurmēriem, teiksim, kāds dokuments, kas izriet, kas ir saistīts ar to... To es cerēju sagaidīt. Bet tad tādu nav. Es tā saprotu.

A. Laviņš.

Labi. Saprotams bija akcents. Man šķiet, ka bija sniegta atbilde uz šo. Ir jālūkojas plašāk un no tā izrietot arī caurmēra samazināšanas ietekme.

Labi. Turpinām ar jautājumiem. Lūdzu!

K. Zaķis.

Sakiet, lūdzu, vai kopš šī te 2017. gada jūs piekristu, ja Ministru kabinets apgalvotu, ka tieši nevalstisko organizāciju ietekmes dēļ šajā te grozījumu paketē kā tādā ir ievietoti jeb paredzēti vairāki tādi noteikumi, kuru galvenais iniciators bija tieši nevalstiskās organizācijas?

J. Rozītis.

Paldies.

Es teiktu, ka laikam, ka nav neviens... ja mēs domājam par tādiem amortizatoriem bioloģiskajai daudzveidībai, tad šajos grozījumos nav. Protams, mēs runājam par to, ka vajag vairāk vecus kokus ainavā, vajag vairāk atmirušo kokus, bet, kā jau kolēģis minēja, tās pievienotās vērtības, kas šobrīd ir pēc grozījumiem, tās tālu ir no tā, cik vajadzētu būt, ja mēs skatāmies, ko pauž zinātne.

Ķerus kungs pieminēja 30 vecos kokus tajā hektārā kailcirtes vai izlases pēc galvenās cirtes... Jā, varbūt iespējams ir kaut kur citur vēl citi dati, kas variē tur ar kaut kādiem 10 vai 20 procentiem mazāk, bet katrā ziņā tas vienalga ir... nu, es gribētu teikt... divas reizes vismaz mazāk, ja ne vēl vairāk.

K. Zaķis.

Jā, paldies.

Ar jautājumiem vēl turpinās Ozola kungs.

A. Ozols.

Jā, paldies.

Pieteicēju paskaidrojumā tika minēts termins „meža izciršana”. Lūdzu paskaidrojiet, ko jūs ar to saprotat?

V. Ķerus.

Mežizstrāde, kailcirte. Runājot par mežizstrādi, arī mežu nozares normatīvajos aktos tiek runāts par izcirsto platību un tamlīdzīgi. Es tagad neatreferēšu visus punktus no koku ciršanas noteikumiem, bet es saprotu, ka jautājuma zemteksts ir tas, ka mežu nozares ieskatā vārds „izciršana” būtu lietojams tikai attiecībā uz apmežošanu, bet tas neatbilst regulējumam.

A. Laviņš.

Lūdzu, vai vēl ir citi jautājumi Ministru kabineta pārstāvjiem? Lūdzu!

Ā. Jansons.

Ja drīkst, tad pieteicēju argumentācija bija diezgan daudz balstīta uz Šņepsta kunga veiktās analīzes rezultātiem par to, ka tā egļu paliks vairāk un tas tā kā ir slikti.

Vai savā argumentācijā pieteicējs ir ņēmis vērā, ka tieši meža apsaimniekošanas prakses izmaiņas, kādas ir plānotas, var nozīmīgi kāpināt bioloģiskās daudzveidības apjomu, tajā skaitā jau pieminētās floras sugu skaitu un bioloģiskās daudzveidības indeksu, egļu audzēs kāpināt adaptācijas spējas, tajā skaitā noturību pret klimata ekstrēmiem un mazināt šo te audžu noturību pret dažādiem riska faktoriem, tātad mazināt bojājumu apjomu šajās te audzēs. Visi trīs minētie aspekti ir Latvijā veiktajos pētījumos un ir tajā skaitā starptautiski publicēti pēdējos gados un noteikti, ka pieteicējs kā kompetents šajos jautājumos, tos būs pamanījis.

A. Laviņš.

Vai jautājumu uztvērāt?

V. Ķerus.

Es domāju, ka jā, bet ja nebūs pareizi, tad gan jau paskaidros.

Bet jēdziens „bioloģiskās daudzveidības apjoms” man nav zināms... tas ir jāatzīst.

Es acīmredzot visus Jansona kunga minētos pētījumus neesmu redzējis, varbūt viņš iepazīstinās tad, kad Ministru kabinets par to runās, bet ir jāpatur prātā, ka, kā jau minēju, ka egļu audzes kopumā vispār ir ar zemāku bioloģisko daudzveidību nekā lapu koku audzes, ja mēs tā vispārīgi runājam. Un tad, protams, var būt ar zināmiem pasākumiem, kurus es šeit neredzu, bet varbūt tad prezentējot savu nostāju viņi parādīs, ka ir kaut kādi pasākumi, kā šajās mežu audzēs bioloģisko daudzveidību palielināt. Jautājums ir, vai tas dod pozitīvu ieguvumu arī upurējot lapu koku mežus, kas, kopumā ņemot, ir ar lielāku nozīmi bioloģiskajai daudzveidībai nekā egļu audzes.

J. Rozītis.

Es atvainojos... es varētu papildināt... Es gribētu teikt, ka mēs varam runāt par dažādiem egļu mežiem un šajā gadījumā mēs runājam pat par monokultūrām – viena vecuma mežaudzēm. Ja mēs runājam par nosacīti... es atvainošos par terminu... „vēlīno ... stadiju”, kur ir egles, dažāda vecuma egles, un tā arī egļu meži attīstās dabiskā telpā, ja cilvēks neveic kailcirti. Tur ir dažāda augstuma koki, mazi koki, vidēji koki un augsti koki, un tā egļu mežs funkcionē ar kaut kādiem traucējumiem, ienākot arī kaut kādam lapu kokam. Un tajā mirklī ir dažāds šis stāvoklis un tad mēs varam runāt par to, ka, iespējams, tas ir arī kaut kāds labums bioloģiskajai daudzveidībai. Bet mēs šobrīd uztveram to, ņemot vērā, ka prevalē Latvijā kailciršu mežsaimniecība, un nav nekādu šobrīd signālu, ka tas varētu fundamentāli mainīties, iespējams, bioloģiskās daudzveidības stratēģijas ietekmē tas var mainīties par 10 un par 20 procentiem, nekailciršu mežsaimniecības palielināšanās, bet tas nenozīmē, ka tas būs tā, ka mēs pāriesim Latvijā uz nekailciršu mežsaimniecību un tad mēs varētu diskutēt par to, ko tikko kā Jansona kungs teica, jā, iespējams, ka tas varētu būt kaut kāds pagrieziena uz bioloģiskās daudzveidības arī sabalansēšanu ar saimnieciskām interesēm.

A. Laviņš.

Paldies, Jansona kungs, atbildi saņēmāt?

Ā. Jansons.

Jā, tāpat netika ņemta vērā. Paldies, saņēmām

A. Laviņš.

Paldies.

Šajā brīdī tiek tiesas sēdē izsludināts pārtraukums uz 10 minūtēm.

Pēc pārtraukuma vārds tiks dots Ministru kabineta pārstāvjiem.

Pārtraukums 10 minūtes.

(Pārtraukums)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Lūdzu, vārds Ministru kabineta pārstāvjiem lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma sniegšanai. 45 minūtes ir jūsu rīcībā. Lūdzu!

K. Zaķis.

Godātā tiesa! Sākotnēji es vēlētos iezīmēt šīs te tiesvedības aprises, izklāstot Ministru kabineta kā apstrīdētās tiesību normas izdevēja nostāju kopumā. Un secīgi tālāk tiks sniegts detalizētāks izklāsts par atsevišķiem ar apstrīdēto normu saistītiem apstākļiem.

Nu šeit gan sākumā jau es vēlos atzīmēt, ka tādu ievadu sniegšu es, arī viedokli par ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību, bet turpmāko viedokli efektivitātes nolūkos izklāstīs mani kolēģi, kas šeit sēž, ņemot vērā viņiem piemītošās tieši praktiskās zināšanas par šodienas tiesas sēdē izskatāmajiem jautājumiem. Un arī attiecīgi manā ieskatā tas ir vērtīgāk uzklaut starp arī zinātniekus par šiem jautājumiem, nevis klausīties zvērināta advokāta viedokli, teiksim, par CO₂ piesaistēm.

Un tad, proti, par cirsmas vecumu un caurmēru savstarpējo korelāciju, kā arī kailcirtes izlases cirtes radītajām sekām Arvīds Ozols vēlāk turpinās, par apstrīdētās normas ietekmi uz šķeldas tirgu, pētījumiem pirms apstrīdētās normas pieņemšanas, kā arī ciršanas apliecinājuma izsniegšanas laika aspektiem izteiksies Lelda Pamovska, savukārt par apstrīdētās normas ietekmi uz dabas daudzveidību un ogļskābās gāzes piesaisti izteiksies zinātnieks Āris Jansons.

Un sākotnēji es vēlētos norādīt uz to, ka, lai nodrošinātu šīs lietas vispusīgu un pilnīgu izskatīšanu Satversmes tiesā, ir nepieciešams mainīt šajā lietā, teiksim, pieteicēju radītās nepareizās un mānīgās, maldīgās šīs te dogmas, kuras mēs uztveram jau kā patiesību, kas ir izteiktas arī viņu paskaidrojumos un arī pieteikumā.

Nu, pirmkārt, vispirms jau ir nepieciešams atstatīties no pieņēmuma, ka apstrīdētā norma, tieši apstrīdētā norma rada negatīvas vides sekas. Tas gluži vienkārši tā nav. Otrkārt, ir nepieciešams mainīt arī šķietami šajā lietā izveidojušos pieņēmumu par mežā esošo koku caurmēru, koku vecumu un meža kvalitātes savstarpējo korelāciju. Un, kā tas tiks arī norādīts tālākajos paskaidrojumos, lielāka caurmēra vecs koks ne vienmēr nozīmē kvalitatīvāku un bioloģisko daudzveidību vairāk veicinošu mežu. Treškārt, ir jāspēj atstatīties no idejas par to, ka Latvijas tiesību sistēmā pastāvošās prasības par koku caurmēru tika ieviestas tādēļ, lai jebkādi nodrošinātu vides aizsardzību. Šāds pieņēmums ir aplams, jo koku caurmēra regulējums Latvijas tiesību sistēmā faktiski ir pārņemts no PSRS normatīvajiem aktiem un tā mērķis bija nodrošināt pēc koksnes resursu izmantošanu atbilstoši tā laika nepieciešamībai. Un ceturtkārt, nav nekāda pamata apstrīdēto normu uzlūkot kā instrumentu, kas būtiski ietekmēs Latvijas mežu kopējo platību vai bioloģiskās daudzveidības kvalitāti. Un to, ka šāda izpratnes

maiņa vispār kā tāda ir nepieciešama, to varēja arī, teiksim, just vai izprast no tiem Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem. Tāpēc ir arī tāds viedoklis, ka vērtīgāk šoreiz ir klausīties, teiksim, to, ko saka jomas speciālisti.

Tad Arvīds Ozola kungs tad pirmais.

A. Ozols.

Godātā tiesa! Diskusija jau īstenībā par ko ir un par ko arī tas strīds varbūt pastāv, ir koku ciršanas vecums pret koku ciršanas caurmēru. Un tad ir jāsaprot, no kurienes tad tās normas vispār ir radušās un vienā vai otrā veidā kādā veidā ir radušās viņu kontifikācija. Un proti, Meža likums jau precīzi nodefinē, ka galvenās cirtes vecums ir mazākais mežaudzes valdošās koku sugas vecums, kas ir jāsasniedz, lai varētu uzsākt meža ciršanu galvenajā cirtē.

Un otrs ir galvenās cirtes caurmērs mežaudzes valdošās koku sugas pirmā stāva koku vidējais caurmērs 1,3 metru augstumā, kas ir jāsasniedz, lai mežaudzi varētu cirst galvenajā cirtē pirms galvenās cirtes caurmēra sasniegšanas.

Līdz ar to likumdevējs ir skaidri pateicis, ka galvenās cirtes caurmēra mērķis ir uzlabot mežsaimniecību tādā veidā, ka šie koki izaug ātrāk. Un ar daudziem, daudziem to saistošajiem aspektiem, tajā skaitā klimatu, ko tālāk kolēģis Āris Jansons pastāstīs.

Bet, ja mēs paskatāmies tīri vēsturiski, tad pirms Otrā pasaules kara Latvijas Republikā bija spēkā no sākuma no 1923. gada Meža aizsardzības likums, un tad no 1937. gada Meža aizsardzības likums, kuru apstiprināja kopā ar Meža aizsardzības institūtu. Šie likumi neviens neregulēja koku ciršanas vecumu un koku ciršanas caurmēru. Līdz ar to tas nebija kā likumā noteikts aprobežojums. Savukārt pēc Otrā pasaules kara 1945. gadā tika pieņemts lēmums par LPSR mežu ieskaitīšanu meža kategorijās, kādas pastāvēja toreiz PSRS un 1951. gadā tika izdota Vissavienības mežierīcības instrukcija, kura praktiski tajā brīdī noteica cirtmetu. Viņus nenoteica par to, kā pašlaik ir noteikts minimālais vecums, bet viņš noteica cirtmetu, tas ir, diapazons pēc šī ciršanas vecuma sasniegšanai viena vecuma klase, un tīri līdz Latvijas neatkarības atgūšanai šī norma kalpoja gan kā ierobežotājs, gan arī kā ražošanas plāna rādītājs, jo tajā laikā tā plānošana bija tāda, ka, ja tie koki bija sasnieguši šo cirtmetu, viņi arī bija jānocērt. Tas jau bija ražošanas plāns.

Padomju laikā Latvijā tika pieņemts 1978. gadā likums „Par Latvijas PSR mežu kodeksa apstiprināšanu”, kurš, starp citu, arī neietvēra nekādu regulējumu viedokli, viņš palika mežierīcības instrukcijas kā plānošanas instrumenta kompetencē.

1992. gada likums „Par meža apsaimniekošanu un izmantošanu” lielā mērā pārņēma iepriekšējā LPSR likuma normas, izņemot jautājumus par īpašumtiesībām, un ieviesa likuma līmenī normas no manis minētās 1951. gada mežierīcības instrukcijas attiecībā par ciršanas vecumu.

Tālāk viņš tika modificēts, pieņemot likumu „Par meža apsaimniekošanu un izmantošanu” jau 1994. gadā, kas lielā mērā pārņēma iepriekšējās likuma normas, tajā skaitā ciršanas vecums, bet arī saglabāja PSRS laikā iedalījumu meža kategorijās.

2000. gadā Meža likums Saeimā tika pieņemts jau, teiksim tā, tā pašreizējā veidolā un viņš noteica koku ciršanas vecumu atkarībā no bonitātes, tas ir, no augšanas apstākļu labuma. Un atteicās no iepriekš ieviestajām meža kategorijām, ka ir saimnieciskie meži un saudzējamie meži, tā vietā īstenībā Latvijā to kompetenci pārņēma visa dabas aizsardzības normatīvo aktu sistēma.

Un ja mēs skatāmies, pēc kādiem apsvērumiem tad vispār savā laikā tika noteikts šis ciršanas vecums, tie apsvērumi bija vairāki, bet pamata apsvērums bija tā saucamā tehniskā gatavība. Tas ir tad, kad koki ir izauguši pietiekoši lieli, lai viņus būtu mērķtiecīgi un efektīvi izmantot tālākai pārstrādei tautsaimniecībā. Un praktiski pašlaik Latvijā spēkā esošie ciršanas vecumi atspoguļo 50. gadu PSRS tautsaimniecības pieprasījumu pēc kokiem, pārrēķinātu uz vecumu. Kā jau es teicu, toreiz tas bija cirtmets, kas bija viena vecuma klase pēc ciršanas vecuma sasniegšanas. Un īstenībā viņš atspoguļo koku tehnisko gatavību, izejot no sortimenta pieprasījuma tajā brīdī, kad šis konkrētais sortiments ir sasniedzis maksimālo vidējo krājas pieaugumu. Un pēc tam viņš sāk iet uz leju vecumam palielinoties...

Līdz ar to, ja mēs runājam par šo diskusiju, īstenībā mēs vienalga runājam par vienu caurmēru pret otru caurmēru. Tikai vēsturiski tas caurmērs ir pārvērsts, jo pēc vecuma bija vieglāk plānot. Un līdz ar to arī, teiksim, tā plānošana, kāda toreiz tika ieviesta pēc vecuma klasēm un pēc platībām, pa lielam ir saglabājusies un arī tajā skaitā valsts mežos, kas tika pieminēti, ciršanas vecums un ciršanas caurmērs. Bet ne tikai. Jo pastāv vēl vesela virkne citu ciršanas ierobežojoši nosacījumi, ieskaitot dabas aizsardzības apsvērumus, tajā skaitā cirsmu telpisko izvietojumu, atjaunošanas prasību izpildes un citas, bet valsts mežos papildu tam vēl pastāv regulējums, ka Ministru kabinets piecu gadu periodam nosaka maksimāli pieļaujamo ciršanas apjomu. Līdz ar to tas, vai šādu normu attiecina vai neattiecina, pielieto vai nepielieto valsts mežos, nepalielina valsts mežos maksimāli pieļaujamo ciršanas apjomu. Viņš zināmā mērā palielina izvēles iespējas, bet viņš nepalielina apjomus, viņš tos neietekmē.

Ja mēs runājam par... tas galvenais secinājums ir tāds, ka īstenībā galvenās cirtes vecums ir vēsturiski atvasināts no ciršanas caurmēra, kurš savukārt tika noteikts pamatojoties uz ekonomikas vajadzībām.

Ja mēs runājam par kailcirti izlases cirti. Kas ir izlases cirte saskaņā ar Meža likumu? Izlases cirte ir galvenās cirtes izpildes veids. Ar šo cirti gada laikā no tās uzsākšanas mežaudzes šķērslaukums netiek samazināts tiktāl, ka tas kļūst mazāks par kritisko šķērslaukumu. Ko tas nozīmē? Ka izlases cirtē kokus mežaudzē nenocērt uzreiz viena gada laikā, jo, ja viņus nocirstu viena gada laikā, kas ir kailcirte, kas ir galvenās cirtes izpildes veids saskaņā ar Meža likumu un ar šo cirti gada laikā no tā uzsākšanas

mežaudzes vai tās daļas šķērslaukums tiek samazināts tiktāl, ka tas kļūst mazāks par kritisko šķērslaukumu, tas nozīmē to, ka tajā brīdī iestājas atjaunošanas prasījumi meža īpašniekam.

Izlasses cirtes gadījumā, kas ir arī detāli regulēta tālāk Koku ciršanas noteikumos, šī prasība viena gada laikā neiestājas, bet viņa iestājas kaut kad tad, kad šī izlasses cirte ir... (*izslēgts mikrofons*)...

Un te, protams, mēs varam runāt par to, ka izlasses cirtēm var būt vairāki varianti, arī tajā skaitā Rozīša kunga minētais attiecībā par egli, tas ir, ir dažāda vecuma mežaudzes veidošana jeb tā saucamais mūžīgais mežs, kas ir iespējams eglei tāpēc, ka tā ir ēncietīga suga. Taču uzreiz ir jāuzsver viena lieta, ka apstrīdētā norma nekādi neietekmē cirtes veida izvēli, jo šī norma attiecas gan uz kailcirti, gan uz izlasses cirti. Un līdz ar to, mūsaprāt, nav pamata apgalvojumam, ka šīs normas piemērošana tādā veidā veicinātu viena vai otra tiešā veidā cirtes paņēmiena izvēli, jo tas ir meža īpašnieka kompetencē.

Es jau minēju, ka normatīvie akti nosaka bez cirtes vecuma un cirtes caurmēra veselu virkni citu pienākumu un nosacījumu. Bez tam vēl, kas netika minēts, Latvijā varbūt atšķirībā no virknes citu valstu, pastāv dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā. Tas ir absolūti horizontāli un attiecas uz visiem mežiem, kuros nav specifisko aprobežojumu dabas aizsardzības mērķi, tādi kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi, un viņi ir jāievēro visiem mežu īpašniekiem. Un šie noteikumi ir tieši vērsti uz to, lai arī šajā, teiksim tā, ikdienas meža apsaimniekošanā tāpat tiktu ievērota virkne nosacījumu, kas ir saistīta ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Tajā skaitā tās pašas atmirušās koksnes atstāšana, tajā skaitā tādi elementi, kas ir, piemēram, nosaucami par augstiem celmiem, kur var redzēt tādu augstu stubeni, kas īstenībā ir domāti tieši to sugu saglabāšanai un tajā skaitā putniem un tajā skaitā tiem putniem, kas barojas ar tām vabolītēm, kas dzīvo zem mizas.

Un ja mēs skatāmies par Eiropas praksi, tad Eiropā nav vienotas definīcijas vai vienotas izpratnes par cirtes veidiem. Piemēram, Ziemeļvalstīs vispār nelieto terminu „kailcirte”, kas īstenībā Latvijā nāk no Vācijas termina „kahlschlag”. Bet lieto terminu „atjaunošanas cirte”, tā ir cirte, pēc kuras mežs ir ... (*izslēgts mikrofons*)...

Un tās izpratnes par kailcirtes definīciju Eiropas Savienības valstīs arī ir diezgan ļoti atšķirīgas. Proti, tas ir katras dalībvalsts regulējums. Un, piemēram, ja paņem kaut vai Vāciju... nu, konkrēti bija iespēja iepazīties ar Bavāriju, tad Bavārijā cirte... viņi apgalvo, ka viņiem nav kailcirtes un parāda mežā vienu cirsmu. Un prasa, kas tāds ir? Tā nav kailcirte, tāpēc ka tā ir mazāk par 2 hektāriem. Kamēr Latvijā ir ierobežojums, ka kailcirte nedrīkst būt lielāka par 2 hektāriem, izņemot atsevišķi uzskaitītus gadījumus, kas ir likumā un koku ciršanas noteikumos.

Un tīri atsauce... Latvijā vidējā kailcirtes platība ir 1,2 hektāri un kailcirte pēc caurmēra – 0,86 hektāri. Tie ir dati vienkārši no Mežu valsts reģistra, ko man kolēģi

iedeava.

Un ja mēs runājam un abstrahējamies arī no šīs klasifikācijas normatīvajos aktos noteikto, tad īstenībā jautājums par šo cirtes veidu izvēli ir... nu, jāskatās no viņa bioloģiskās jēgas, jo koku sugas ir nosacīti iedalāmas saulmīļos un ēncietīgās sugās. Nu, klasiski saulmīļi ir, piemēram, priede, bērzs arī tajā skaitā minēts, ēncietīgā suga ir egle. Līdz ar to... un tajā pašā laikā, teiksim, bērzs un virkne citu ir pioniersugas. Tās ir tās sugas, kuras, ja gadījumā zemi neapsaimnieko vai tur ir kāda cita nelaime notikusi, nodedzis kas vai vēl kaut kas... kas pirmās ienāk iekšā šajā ekosistēmā. Un tās sugas... viņas raksturojas ar vienkāršu lietu, ka viņām ir ļoti mazas un vieglas sēklas, ko vējš aiznes tālāk. Spārniņi ir arī sēklām priedei un eglei, bet viņas ir smagākas un līdz ar to viņas tik tālu nelido.

Un ja par īso atbildi. Tad galvenās cirtes caurmēru apstrīdētā norma nenosaka kā kailcirtes vai kādu citu mežkopības metožu pielietojumu.

Paldies.

A. Laviņš.

Lūdzu, kurš turpinās tālāk?

L. Pamovska.

Godātā tiesa! Es jums atbildēšu uz uzdotajiem jautājumiem.

Pirmais jautājums ir par šķeldas cenas un pieejamības saistību ar apstrīdēto normu.

Te es lūgšu parādīt prezentācijas 1. grafiku. Paldies.

Un apstrīdētā norma tika pieņemta laikā, kad bija mazinājusies Covid-19 pandēmija un bija sācies karš Ukrainā. No mums neatkarīgu apstākļu dēļ bija radies atjaunojamo energoresursu deficīts un šķeldas cena palielinājās no 12 eiro par megavatstundu līdz 40 eiro par megavatstundu. Tas radīja satraukumu gan sabiedrībā, gan pašvaldībās, gan siltumapgādes uzņēmumos. Ministru kabinetam bija nepieciešama nekavējoša rīcība un tūlītējs risinājums. Tā kā tanī brīdī bija gatavs izstrādāts Ministru kabineta noteikumu projekts, kurš varēja šo situāciju risināt, kaut nedaudz palielinot pieejamo koksnes apjomu, tad tika pieņemts risinājums pieņemt grozīto normu. Pēc grozījumu pieņemšanas šķeldas saražotais apjoms palielinājās par 24 procentiem salīdzinot ar iepriekšējo gadu, konkrēti par 2300 berkubikmetriem koksnes. Un līdz ar to arī šķeldas cena samazinājās no 40 eiro līdz 23 eiro par megavatstundu šobrīd 2023. gada beigās.

Patlaban šķeldas pieejamība ir labā līmenī. Pastāv arī uzkrājums no 2023. gada, bet šķeldas pieprasījumam ir tendence augt, jo ir uzsākti 26 projekti, kas prasīs 165 megavatstundas šķeldas. Grozījumu pakete ir sasniegusi savu rezultātu un šķeldas pieejamība palielinājās, un šķeldas cena samazinājās. To mēs nevaram noliegt.

Turklāt Ministru kabinetam nebija jāiejaucas tirgus ekonomikā un jāierobežo eksports. Tāpat Ministru kabinetam nebija nepieciešams sagatavot grozījumus galvenās cirtes apjoma regulējošajā rīkojumā, kas nosaka galvenās cirtes apjomu valsts mežos, tāds tika sagatavots, informatīvais ziņojums to paredzēja. Bet redzot, ka šķeldas pieejamība palielinās un cena normalizējas, rīkojums tika atsaukts un netika tālāk virzīts.

Ja mēs runājam par jautājumā ietverto norādi, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir apgalvojusi, ka priede, egle un bērzs nemaz īsti nav šķeldas mērķu sugas, tad jāsaprot, ka šis apgalvojums neatbilst patiesībai, jo nevienu no koku sugām neaudzē ar mērķi, ka tā būs tieši šķeldai. Jebkuru koku sugu audzē pirmām kārtām, lai no tās ražotu materiālus ar lielāku pievieno vērtību un tad no tā, kas paliek sazāģēšanas procesā, arī no galotnēm, no zariem tiek ražota šķelda.

Tāpatās atkarībā no kvalitātes, iegūtā sortimenta kvalitātes ir atkarīgs tas, vai būs zāģbaļķis vai būs malka un šķelda. Piemēram, ja egle ir satrupējusi, tad viņa aizies šķeldai, bet ja tā egle būs kvalitatīva, tad viņa aizies zāģmateriāliem.

Nu, jāpiebilst arī, ka vēsturiski bērzs jau nu gan ir bijis tradicionālā malkas koka suga. Un tāpēc nevar teikt, ka priede, egle un bērzs nav mērķa sugas malkai un šķeldai.

Tālāk es atbildēju uz jautājumu par to, kā noteikumu projekta izstrādes un saskaņošanas laikā tika vērtēti anotācijā norādītie vides riski un vai tika uzklauts sugu un biotopu aizsardzības speciālistu viedoklis.

Noteikumu izstrādes laikā tika vērtēta gan grozījumu ietekme uz mežizstrādes apjomiem, gan grozījumu ietekme uz vidi. Vides nevalstiskajām organizācijām bija iespēja izteikt viedokli un tas tika uzklauts un vērtēts. Visi izteiktie iebildumi ir iekļauti izziņā un visi ir izvērtēti. Ministru kabinetam nav pienākums visus tos ņemt vērā.

Taču jāsaprot, ka apstrīdētās normas redakcija caurmēra centimetru apspriešanas laikā nav mainīti, tāpēc nevar teikt, ka ir bijuši vairāki noteikumu projekti. Bija viens noteikumu projekts ar numuru VSS 655, un tas jau bija sākotnēji, kad tika uzsākts darbs pie viņa 2016. gada oktobrī un tas pats, tie paši caurmēri tika pieņemti 2022. gada jūnijā. Nav trīs noteikumu projekti, bija tikai viens, kā pieteicēji to norāda savā pieteikumā.

Nevar nepiebildst... tas gan bija norādīts jau atbildes rakstā, bet tomēr gribu papildināt, ka noteikumu projekts tika ļoti rūpīgi un ilgstoši apspriests. Pirms apspriešanas sabiedrībā notikušas septiņas sanāksmes ar zinātniekiem, mežzinātniekiem, meža nozares ekspertiem, kurā tika sagatavots sākotnējais piedāvājums – sākotnējā caurmēra redakcija. Tad 2017. gada 18. aprīlī notika seminārs, kurā piedalījās vides nevalstiskās organizācijas, kā arī meža nozares nevalstiskās organizācijas, sabiedrības pārstāvji, kā arī pieteikuma iesniedzēju organizācijas.

Ir notikušas divas Saeimas Tautsaimniecības komisijas izbraukuma sēdes ar objektu apskati dabā un iepazīšanos... par normu tika izstāstīts dabā. Notikušas ir meža konsultatīvās padomes un 14 darba grupu sanāksmes. Kopā 29 sanāksmes.

Papildu tam, par apstrīdēto normu pieteikuma iesniedzējiem bija iespēja izteikties valsts sekretāru sanāksmē 2020. gada 9. janvārī, kur viņu viedoklis tika uzklausīts, tika uzklausīts arī meža nozares nevalstisko organizāciju viedoklis, un Ministru kabineta Valsts sekretāru sanāksme pieņēma lēmumu, ka viņa ir uzklausījusi izteiktos viedokļus, ka nav panākta vienošanās. Zemkopības ministrijai tika uzdots precizēt protokollēmumu un iesniegt noteikumu projektu izskatīšanai Ministru kabinetā.

Papildu tam gribu norādīt, ka apstrīdētā norma nav skatāma atrauti no pārējām grozījumu paketē iekļautajām normām, jo šajā apspriešanas procesā izteikto priekšlikumu un iebildumu apspriešanas rezultātā tika paredzētas papildu dabas aizsardzības prasības, tika ierobežota kopšanas cirte pirms galvenās cirtes sasniegšanas, lai meža īpašnieki nevarētu manipulatīvi mēģināt samazināt galvenās cirtes mežaudzes... palielināt mežaudzes caurmēru un tādā veidā ātrāk nocirst. Tāpat paredzētas papildu atjaunošanas prasības.

Apstrīdētās normas apspriešanas procesā tika izvērtēti vairāk nekā 10 „Silavas” zinātnieku pētījumi, kā arī tieši apstrīdētās normas tika vērtētas Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes zinātnieku pētījumā „Galvenās cirtes parametru noteikšana”, uz kuru pamata tika modelēta apstrīdētās normas ietekme uz vidi. Un ar pētījumiem tika pierādīts, ka apstrīdētajai normai nebūs negatīva ietekme uz vidi un tālāk paskaidrošu, tieši kas tika vērtēts.

Tika vērtētas mežaudzes struktūras izmaiņas un lielāku dimensiju mirušās koksnes izmaiņas. Pamatojoties uz pētījumu rezultātiem un arī tāpēc, ka paredzēts saglabāt vairāk atmirušo koksni pēc cirtes, tika secināts, ka apstrīdētajai normai nebūs negatīvas ietekmes uz atmirušās koksnes apjoma esību. Bioloģisko daudzveidību mežā, tostarp labvēlīgu dzīvotni putniem, nodrošina dabiskie procesi struktūras, īpaši lieldimensiju koki. Ekoloģiskie koki nodrošina šo lielo dimensiju koku esību mežaudzē visā tās attīstības stadijā. Ekoloģiskie koki ir jā saglabā saskaņā ar normatīvajiem aktiem un mēs palielinājam saglabājamo ekoloģisko koku skaitu. Tāpat mērķtiecīgi audzētā mežaudzē ekoloģiskie koki izaug resnāki, tie ir dzīvotspējīgāki un noturīgāki un dzīvo ilgāk. Nu, patiesībā jau tai dzilnai, kurai ļoti vajag to koku dzīvotnei, kas ir resnāks par 40 centimetriem, nav nozīmes, vai to mežaudzi nocērt tad, kad viņas vidējais caurmērs ir 28 centimetri vai tad, kad viņas vidējais caurmērs ir 32 centimetri, jo viņai vajag vēl resnāku koku. Un tieši šī iemesla dēļ ir noteikts, ka ir jā saglabā ekoloģiskie koki, šie koki ir resnākie mežaudzes koki. Un ja vidējais caurmērs ir 28 vai 32 centimetri, tas nozīmē, ka mežaudzē būs arī resnāki koki par šiem centimetriem un viņi būs jā saglabā. Turklāt, viņi saglabāsies ilgstoši nākamajā jaunaudzē, nākamajā briestaudzē, arī

normatīvie akti pasaka, ka viņu nedrīkst nocirst kopšanas cirtē un iepriekšējās paaudzes kokus nedrīkstēs nocirst nākamās paaudzes kailcirtē tad, kad jau meža apsaimniekošanas cikls ies nākamo paaudzi augš. Arī tad normatīvie akti pasaka, ka šie... dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā pasaka, ka šie koki ir jāsaglabā.

Tāpat grozījumu ietekmē tika vērtēta arī meža fragmentācija. Un attiecībā uz meža fragmentāciju jāsaka, ka... Ozola kungs jau minēja, ka vidējā kailcirtes platība mums ir mazāka par 2 hektāriem, bet ir tā, ka galvenās cirtes pēc caurmēra platība ir vēl mazāka, vidējā platība ir 0,86 hektāri saskaņā ar Meža valsts reģistra datiem. Un tas tiešām ir tāds atvērums, kas veido dabai draudzīgu atvērumu un nav uzskatāms par būtisku ietekmi uz vidi.

Bet jāsaka, ka lielākais iemesls, kāpēc apstrīdētajai normai nav būtiskas ietekmes uz vidi, ir tas, ka galvenās cirtes pēc caurmēra apjoms ir ļoti neliels. Izstrādājot apstrīdēto normu, mēs prognozējām, ka tie varētu būt 1670 hektāri gadā. Pēc Valsts meža dienesta datiem 2022. gadā, kad norma bija spēkā pusgadu, šis galvenās cirtes pēc caurmēra platības pieaugums ir 711 hektāri. Savukārt 2023. gadā, kad apstrīdētā norma jau bija spēkā visu gadu, šis ciršanas platības pieaugums attiecībā pret iepriekšējiem pieciem gadiem, kad norma pret vidējo iepriekšējos piecos gados, kad norma nebija spēkā, ir 1200 hektāri aptuveni, bet tie ir provizorisks dati un viņi nav grafikā, jo pēc pārskatiem tas vēl var mainīties. Šobrīd tas ir mazāks par 1200, bet mēs domājam, ka tā tas būs.

Tā. Un vēl gribu pateikt arī to, ka galvenās cirtes pēc caurmēra maiņa neskar esošo atbilstoši normatīvajiem aktiem izveidoto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un mikroliegumu tīklu. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platība visu laiku ir pieaugusi, tā turpina pieaugt, un būtiski pieauga arī 2023. gadā. Taču īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir pilnīgi cita normatīvā vide un apstrīdētā norma tajā nav. Nevar noliegt, ka apstrīdētā norma strādā teritorijā, kurā ir vide, bet tā neveido vides normatīvo aktu sistēmu. Aizsargājamām teritorijām palielinoties... lai līdzsvarotu šo meža ekoloģisko, ekonomisko un sociālo nozīmi, samazinās tās teritorijas, kur notiek mežsaimnieciskā darbība. Līdz ar to ir svarīgi... lai nodrošinātu koksnes pieejamības ilgtspēju, ir svarīgi, lai tajā teritorijā, kur var mērķtiecīgi audzēt kokus, lai tajā kokus audzētu labāk, intensīvāk, viņi izaugtu ātrāk, resnāki.

Par Satversmes tiesas trešo jautājumu man nebūs grafika, bet es gribu pastāstīt ļoti īsi par to, kāpēc tika pieņemts pārejas periods atjaunošanas prasībai atjaunot pēc trīs gadiem. Pārejas periods tika paredzēts, lai Ministru kabinets ievērotu tiesiskās drošības un pašāvības principu. Un prasība par mežaudzes atjaunošanu nevarēja stāties spēkā reizē ar grozījumiem, jo tad šis princips netiktu ievērots. Tas noteikts tāpēc, ka tas nebūtu bijis saprātīgi, jo stādaudzētavas tāpat nespētu nodrošināt pietiekamu stādu daudzumu. Stādu pasūtīšana, stādu ražošana prasa laiku un lai radītu īpašniekiem

iespēju pieteikt stādus kokaudzētavās, kur kokaudzētavas varētu sagatavoties un palielināt stādu ražošanas apjomu, bija nepieciešams šis pārejas periods.

Tāpat nevarēja arī plānot īslaicīgi ātru stādu ieviešanu vai importēšanu, jo Eiropas Savienības tiesību normas nosaka... regulēt meža reproduktīvā materiāla pārvietošanu tajā apgabalā, kur stādus var audzēt, tas balstās uz koku sugu ģenētiskās struktūras izpildi nodrošināt vietējiem apstākļiem piemērotas sugas, un tāpēc Ministru kabinets nevarēja pieņemt apstrīdēto normu, neparedzot pārejas periodu.

Paldies.

K. Zaķis.

Jā, ņemot vērā atlikušo laika posmu, es ātri izteikšos par otro jautājumu, kas minēts lēmumā, respektīvi, par šīm te Pamatnostādnēm un ietekmes uz vidi novērtējumu.

Un tad otrā jautājuma pirmais teikums ir veidots tā, ka mežu un saistīto nozaru attīstības Pamatnostādnēs tur netika paredzēta ciršanas apjoma palielināšana, pamatojoties uz caurmēra izmaiņām. Jā, tiešā tekstā šādi vārdi tur nav salasāmi, protams, bet es aicinu vērtēt tomēr to, kas ir rakstīts, teiksim, šo te Pamatnostādņu, piemēram, 55. lapaspusē, kurā tiek runāts par CO₂ piesaisti un pāraugušu mežu īpatsvara palielināšanos un, respektīvi, kā to ir plānots risināt. Jā, teiksim, caurmēra izmaiņas tur nav pieminētas tieši, bet pāraudzis mežs un meža potenciāla, teiksim, realizācija lielākā apjomā tur ir skaidrs, ka nav lietots tieši vārds „caurmēra samazināšanas, izciršanas vai ciršanas palielināšana”... precīzāk...

Bet, lai teiksim, veltītu laiku vairāk Jansona kunga uzrunai, tikai apskatot Eiropas Savienības tiesas spriedumus, kas saistās ar šo jēdzienu “plāni vai programmas” es esmu nonācis pie secinājuma, ka “plāns vai programma” ir šīs te Pamatnostādnes un, teiksim, šis te viens grozījums “centimetros” apstrīdētajā normā tas ir instruments, kā valsts var realizēt politikas plānošanas dokumentu, jo es arī pētot, teiksim, Latvijas Republikas normatīvos aktus, neatradu, ka politikas plānošanas dokumentā būtu jāparedz tik sīkas lietas... tu ir jāparedz, teiksim, vairāk tādi virzieni vai darbības mērķi, nevis, teiksim, konkrētu centimetru samazināšana.

Bet jebkurā gadījumā, teiksim, vērtējot tieši Eiropas Savienības tiesas spriedumus... spriedumi bija daudz, apmēram kādi 30, bet “plāni un programmas” attiecas, teiksim, uz visiem aktiem, kas nosakot attiecīgajai nozarei piemērojamos noteikumus un kontroles mehānismus, paredz būtisku kritēriju un detalizētu nosacījumu kopumu, lai atļautu un īstenotu vienu vai vairākus projektus, kuriem var būt ietekme uz vidi.

Nu, šie te caurmēra regulējumi centimetros... tas ir vispārīgs tāds akts... viņš neko ne atļauj, ne aizliedz... tā ir brīva īpašnieka izvēle cirst vai necirst. Un pēc kā cirst? Pēc vecuma vai pēc caurmēra. Un arī viņš neparedz nekādus ne detalizētus

noteikumus, ne kontroles mehānismus. Līdz ar to es vienkārši nespēju ielasīt centimetru izmaiņas jēdzienā “plāni un programmas”.

Paldies.

Ā. Jansons.

Paldies.

Godātā tiesa! Tad argumentācijai par noslēdzošiem diviem jautājumiem, kādi tika mums uzdoti.

Lūdzu, uzlieciet prezentāciju... Tad viens attiecas uz bioloģiskās daudzveidības jautājumiem saistībā ar Eiropas mežu stratēģiju un vadlīnijām dabai to apsaimniekošanā. Tas konceptuāli nav saistīts ar diskutējamo objektu par mērķa caurmēriem, jo mērķa caurmēri vai vecumi nav noteikti nevienā no šiem Eiropas mēroga dokumentiem, jo citādi tos būtu jāievieš visticamāk arī valstīm, kurās šādi regulējumi nav un viņi kaut kā tomēr tiek galā pietiekami sekmīgi ar mežu atjaunošanu.

Papildinot Eiropas Meža institūta plašāko pētījumu, tātad apskatu par to, kā visefektīvāk ieviest bioloģiskās daudzveidības jaunās nostādnes mežsaimniecībā, pēdējos gados, tad tiek rekomendēts tā saucamais triādes princips. Tātad, ir teritorijas, kurās pilnīgi nenotiek nekāda saimnieciskā darbība. Pa vidu ir integrēta mežsaimniecība un saskaņā ar to, kas ir skatīts no plašākā mēroga vērtējuma, teiksim, mūsu reģionā kopumā, tad Latvijā tas, ko mēs darām, ir uzskatāms par integrētu mežsaimniecību, kas ir lielākā daļa un tad ir kaut kāda daļa, kas būtu uzskatāma par intensīvu mežsaimniecību. Bet Ministru kabinets ir ievērojis piesardzības principu arī šajos mērķa caurmēros, tātad, virzot dokumentu paketi, kas papildus paredz nevis tikai, teiksim, šo mērķu caurmēru un mežsaimniecības potenciālu veikt kaut ko intensīvāk, bet vienlaikus arī papildus pastiprina normatīvus, kas ir saistīti ar bioloģiskajai daudzveidībai svarīgu elementu saglabāšanu.

Un arī šajos te novērtējumos, ko Ķerus kungs jau rādīja, jūs varbūt pamanījāt, piemēram, Šņepsta kunga izstrādātajā, ka patiesībā veco audžu platības tātad nākamo simt gadu laikā tiek prognozēts, ka īpatsvars pat mazliet palielināsies. Tas gan nebija uzsvars Ķerus kunga runā, bet tas bija redzams grafikos. Un tieši tāpat arī atmirušās koksnes apjoms, kurš jau šobrīd mums ir apmēram četras reizes lielāks nekā līdzīgos platuma grādos. Skandināvijas valstīs, piemēram, arī tas palielināsies nākotnē. Tā kā tādi riski tur nav saskatāmi.

Attiecībā uz otru jautājumu, kurš ir izvērstāks, es varēšu paspēt tikai dažus aspektus minēt. Manuprāt, tas, kas pazūd pa laikam diskusijā, kur tad mums rodas klimata pārmaiņas, viņas rodas no dziļos augsnes slāņos deponētā oglekļa nonākšanas atmosfērā, nevis no tā oglekļa, kas cirkulē starp biosfēru un atmosfēru. Tātad ir svarīgi saprast, kā mēs varam papildu oglekli dabūt lejā no tā... ja tā var teikt... ārā no atmosfēras un ieslēgt kaut kur un kur mežs var palīdzēt šajos aspektos ir... kur meža

un cilvēka mijiedarbība var palīdzēt šajos aspektos... Tātad, uzkrājums augsnē, uzkrājums augošajos kokos un tāpat uzkrājums koksnes produktos un aizvietošanas efekts, proti, tas, ka mēs nodrošinām uzkrājumu koksnes produktos, palīdz mums neradīt jaunas oglekļa emisijas. Ja skatāmies, cik ātri atnāk pēc... tātad, vai nu tās būtu vētras sekas vai cits kāds liels traucējums vai kailcirte, piemēram... tad ogleklis relatīvi ātri atgriežas meža ekosistēmā, nodrošinot pietiekami augstu stabilitāti. Turklāt jāsaprot, ka, jo ražīgākas ir jaunaudzēs, jo ātrāk šī te oglekļa atgriešanās ekosistēmā notiek, un to arī Ministru kabinets ir paredzējis plānojot, ka tātad notiks... šajās teritorijās, kur būs mērķa caurmērs, notiks atjaunošana ar selekcionētu reproduktīvo materiālu, kas attiecīgi nodrošinās ražīgākas jaunaudzēs, tātad, ātrāku šī te oglekļa atgriešanos meža ekosistēmā.

Ja par vecajiem mežiem, tad mūsu informācijas bāze ir pietiekami plaša, mums ir vairāk kā tūkstots parauglaukumu visā Latvijas teritorijā, teiksim tā, ir pietiekami stabils novērtējums, stabils pamats, uz kura mēs varam balstīt izpratni par oglekļa uzkrājumiem vecajos mežos. Tiesas uzdotajā jautājumā bija atsauces uz vairākiem pētījumiem. Mēģinot divus no tiem... tātad, uz diviem... un viens no tiem ir 2008. gadā veikts tāds fundamentāls pētījums, kas notiek vecajos mežos. Zinātne mums attīstās un, protams, ka tiek iegūtas aizvien jaunas atziņas. Tajā skaitā arī šajā aspektā saprotot, ka varbūt kaut kas ir tomēr precizējams un, kopumā 2021. gadā turpinot šo te analīžu sēriju, saprotot, ka vecās mežaudzēs turpina uzkrāt oglekli, līdzīgi kā tas ir Latvijā veiktajās analīzēs, taču tas ir daudz lēnāk, nekā tas būtu jaunākās audzēs un augsne ir relatīvi stabila oglekļa krātuve. Tātad, ja mēs fokusējamies uz to, kur mežā var noglabāt, tad augsne mēs klimata pārmaiņu mazināšanas mērogos varam uzskatīt par konstanti, ja mēs salīdzinām 60 un 100 gadus vecas audzēs un divreiz vecākas audzēs tās pašas sugas, tad mēs nonākam pie situācijas, kurā oglekļa uzkrājums augsnē nav mainījies. Tātad augsni mēs varam uzskatīt par konstantu un skatoties uz kokaudzi, mums ir būtiski ne tikai, cik daudz tie koki izaug, bet arī tas, cik daudz viņi saglabājas, proti, dažādu dabisko traucējumu ietekme, tātad vētras, mizgrauži, ugunsgrēki, tas viss pārējais jau pieminētais un šīs te ietekmes gan Eiropā kopumā, gan Latvijā pēdējos trīsdesmit gados ir palielinājušās un turpinās palielināties. Tātad, oglekļa uzkrājumi kokos, vecos mežos mēs varam uzskatīt par trauslu oglekļa krātuvi, tāpēc ka būtiski palielinās dabisko traucējumu ietekme uz šo.

Bet tā vai citādi, katrs koks beigu beigās nonāk pie tā sava dabiskā gala un tad ir jautājums, vai viņš nonāk, teiksim, pārstrādē, vai viņš nonāk, teiksim, atmīrušās koksnes stadijā. Un šeit vienīgais limitējošais faktors mums ir meža zeme Latvijā. Un ja mēs salīdzinām divas alternatīvas, tātad mežaudzēs šajā te vecajā... vecās mežaudzēs salīdzinām ar tādā pašā laika periodā notikušiem diviem aprites cikliem saimnieciskās mežaudzēs, tad ir redzams, ka kopējais meža devums saimnieciskajā mežā ir ievērojami lielāks nekā atstājot viņu vecās mežaudzēs pat bez šo dabisko traucējumu ietekmes,

tāpēc ka mums ir bijusi ievērojama oglekļa uzkrāšana koksnes produktos, tāpat viņš tur ir bijis ilgāku laiku un viņš ir spējis aizvietot to oglekļa daudzumu, ko mums citādi būtu vajadzējis radot produktus izmantot fosilos resursus.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Paldies Ministru kabineta pārstāvjiem.

Būs tiesnešu jautājumi un visupirms vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā. Paldies.

Mans pirmais jautājums ir, vai Ministru kabinets... nu, es domāju, ka tas patiesībā ir vairāk tāds provocējošs jautājums... vai Ministru kabinets saskata, ka dabas daudzveidībai vispār ir kaut kāda nozīme?

L. Pamovska.

Protams, dabas daudzveidībai ir milzīga nozīme, tieši tāpēc ir Ministru kabineta noteikumi meža apsaimniekošanā, kas nosaka, ka jā saglabā... mitras ieplakas, kas ir jā saglabā, purvu salas, ka kokus necērt gar skudru pūžņiem, ka necērt kokus, kuros ir putnu ligzdas, ka ap putnu ligzdām saglabā koku rindu un tas ir saglabājams... un, protams, dabas daudzveidībai ir milzīga nozīme.

J. Briede.

Protams, es jau gaidīju tādu atbildi. Bet tas, kas... es zinu, ka jūs citādāk nemaz nevarat teikt... Bet tas, kas man tagad rodas, vai tiešām jūsuprāt visas tās bažas, ko saka šie pretējās puses pārstāvji, tas viss ir kaut kur tā kā izdomāts?

L. Pamovska.

Es uz šo gribētu atbildēt, ka pretējās puses pārstāvju bažas nav izdomātas. Pretējās puses pārstāvju bažas ir reālas, taču pretējās puses pārstāvju bažas nav tieši uz apstrīdēto normu. Pretējās puses pārstāvju baža ir par visu meža apsaimniekošanu Latvijā. Un apstrīdētā norma, tā ir 600 vai 1200 hektāru gadā. 2 procenti vai pat mazāk. Ja mums gadā vispār koku ciršana notiek 130 tūkstošu hektāros, tad 1200 hektāri ir drusciņ vairāk kā 1 procents.

Un tika jau arī pieņemti tie... nav jau tā, ka mēs viņos neklausījāties. Mēs klausījāties. Mēs uz klausījām. Mēs runājām. Mēs rādījām. Bet mēs pieņemām papildu ekoloģisko koku saglabāšanas prasības... papildu sauso koku saglabāšanas prasības, kas ir daudz būtiskāk dabas aizsardzībai nekā tas, vai nocērt to mežaudzi, ko tāpat

varētu nocirst tad, kad viņa ir 28 centimetri resna vai tad, kad viņa ir 32 centimetru resna.

J. Briede.

Labi. Varbūt konkrēti šīs normas nav tās, kuras te visu to katastrofu rada. Tad, cienījamais Ministru kabinets, šis vairs nebūs šīs lietas jautājums, bet kāpēc jūs neko nedarāt, lai to situāciju principā uzlabotu? Lai nebūtu tā mūsu nākotne tāda, kādu mēs redzam šajās te pieteicēju puses rādītajās shēmās...? Bet tas, jā... tas ir ārpus šīs te lietas.

L. Pamovska.

Es arī atbildēšu ārpus šīs te lietas... Es domāju, ka pieteicēji nevienā mirklī nevar teikt, ka Ministru kabinets neko nedara. Mēs veidojam to likumu...

J. Briede.

Bet mums nebūs tā nākotne tāda, kādu mēs te redzējam tajā...?

L. Pamovska.

Nē... droši,... un pieteicēji arī nevarēja, atbildot uz jautājumiem, nevarēja pateikt, ka kādā no valstīm būtu tā etalonsituācija, uz kuriem mēs virzāties. Nu, nav tādas. Mēs strādājam, mēs mācāmies, mēs darām, mēs palielinām aizsargājamās teritorijas, mēs palielinām dabas aizsardzības prasības...

J. Briede.

Labi. Es atvainojos par šādiem te emocionāliem jautājumiem, bet... nu, jā... man tos ļoti gribējās izteikt...

Tad man ir jautājums par šo te ietekmes uz vidi izvērtēšanu. Jūs teicāt, ka šī norma jau pati par sevi neietekmē šo cirtes palielināšanos. Norma pati par sevi vispār var ietekmēt cirtes palielināšanos? Ietekmē jau tās tiesiskās darbības, ko šī norma atļauj. Es līdz ar to nesapratu to jūsu argumentu.

K. Zaķis.

Tas ir no pielikuma... respektīvi... salīdzinot divus pielikumus – pirmo redakciju un otro redakciju, nu... iepriekšējo es domāju... Tās ir tikai centimetru izmaiņas, bet tas jau neatceļ visus pārējos priekšnoteikumus, lai dabūtu ciršanas apliecinājumu, respektīvi, kaut kādā vietā noteiktā, kur īpašnieks grib izcirst viņu. Tādā ziņā, ka šī te norma pati par sevi var ietekmēt īstermiņā... varbūt, ka tiks nocirsti... varbūt, es tā pieļauju... lai mani palabo kolēģi, kas vairāk zina... varbūt tievāki koki, bet ilgtermiņā jau tās sekas faktiski ir faktiski nekādas vai arī... Varbūt kolēģi mani var

papildināt... Āris Jansons varbūt var par šīm te ilgtermiņa sekām.

Ā. Jansons.

Jā, par ilgtermiņa sekām tik daudz, cik godājamā tiesa jau redzēja attiecīgi un ir iepazīstināta ar materiāliem, kas attiecas uz iepriekš veiktajiem novērtējumiem... Varbūt papildinot, ka kopumā... un tajā skaitā atbildot arī uz to emocionālo komentāru... tas, vai tiek vai netiek darīts, tad principā ir vairāki tādi indikatori, kas bija redzami vai nebija redzami uz tiem grafikiem, ka atmirušās... Tātad tajā, kā mēs šobrīd strādājam tajā normatīvajā vidē un principā tie daudzveidīgi raksturojošie indikatori jau ir arī tādi, kuri iet uz augšu. Piemēram, pēdējos desmit gados mums par 15 procentiem ir palielinājies atmirušās koksnes apjoms mežā. Un vērtējot šīs te normas iespējamo ietekmi uz šo te bioloģiskai daudzveidībai būtisko rādītāju, tad gan tika ieviesti šie papildu pasākumi, ka jāatstāj vairāk šīs atmirušās koksnes tāda veida cirmās, gan arī tālāk tātad modelējot, kas varētu notikt, teiksim, ilgākā laika periodā, arī netika konstatētas bažas, ka būtu kāda negatīva ietekme vai, precīzāk, tika konstatēta potenciāli pozitīvi ietekme uz šo te bioloģiskās daudzveidības rādītāju.

Tā kā nav... teiksim, arī par šīs normas eventuālo pozitīvo ietekmi, ko es mazliet mēģināju ietērt tajā jautājumā attiecībā uz egļu audzēm, piemēram, samazinot biežumu un strādājot ar atjaunojamo materiālu, kurš ir noturīgāks pret klimata ekstrēmjiem. Tādu materiālu ir iespējams atlasīt, par to ir pietiekami daudz pētījumu kā Latvijā, tā arī citviet mūsu reģiona valstīs. Tā mēs varam kāpināt šo te audžu noturību, mēs varam kāpināt sugu skaitu šajās te audzēs, vienkārši strādājot ar zemāku biežumu, kvalitatīvāku materiālu un reizē ar to, teiksim, meža gan audzes, gan tālāk arī meža masīvu līmenī domājot par to, kā šos te bioloģiskās daudzveidības rādītājus nodrošināt. Nu, tā...

J. Briede.

Labi. Paldies.

Jūs tātad arī savā atbildes rakstā un paskaidrojumos norādāt, ka tātad pamatā... nu, vismaz tas, kā es sapratu... pamatā tiks stādīta šī te uzlabotā egle un uzlabotā priede... arī pret kukaiņiem vairāk nodrošināta... Un savukārt pieteicēji saka, ka tajās eglēs tie putni tā kā ne pārāk tur mīl dzīvot... Kā tika izvērtēts šis aspekts?

Ā. Jansons.

Tas, ka vairāk paliks egļu audzes... te varbūt mazliet ir jāprecizē, kas ir termins „egļu audzes”. Termins „egļu audze” ir tāda, kurā... egle ir koku suga, kurai ir vislielākais apjoms. Mežsaimnieciskos terminos – lielākā krāja. Tas nenozīmē, ka tur ir tikai egles, tas nozīmē, ka egļu summārais tas apjoms ir vislielākais tajā. Piemēram, tajos 2 hektāros, te ir visvairāk egļu, bet tas nenozīmē, ka tur nevar būt klāt kaut kāds

bērzs, melnalksnis vai vēl kaut kas cits. Viņas visos šajos te aprēķinos parādīsies jums kā egļu audzes, tanī pat laikā esot ar piemistrojumu.

Otrs, uz ko vēršam uzmanību, ka arī šajās te audzēs... ja mēs strādājam tā, kā tas ir bijis kādā vēsturiskā periodā, piemēram, pietiekami ilgā laika periodā un pietiekami ilgā platībā bija tāda pieceja, ka stādīt apmēram 4 tūkstošus kokus uz hektāra un tad gandrīz neko nedarīt. Tad tur apakšā, protams, nav gandrīz nekā, un arī šādas te teritorijas, it sevišķi, ja viņas ir liela mēroga, protams, rada negatīvas sekas bioloģiskajai daudzveidībai. Ja mēs strādājam ar nelielām platībām, kā te tika minēts, ka vidējā kailcirtes platība ir ap 2 hektāri, tātad nelieliem gabaliem, kombinējot dažādas koku sugas meža masīvu līmenī, tā būs pavisam cita situācija un vēl tālāk šī te situācija uzlabojas tajā brīdī, ja mēs strādājam ar zemāku biežumu, tātad, ja īpašnieka interese konkrētajā vietā būs strādāt tā, lai viņš varētu sagaidīt savu pensijas fondu un strādāt ar šo te mērķa caurmēru, tad principā viņš strādās arī ar zemāku biežumu, tātad daudz vairāk gaismas un par to liecina jau konkrētas analīzes šādās te audzēs, ka nozīmīgi palielinās veģetācijas sugu daudzveidība, epofīdu daudzveidība, tātad principā ir ievērojams šīs te bioloģiskās daudzveidības rādītāja kāpums. Nav tā, ka tie ir savstarpēji izslēdzoši rādītāji, ka mēs nevaram efektīvāk saimniekot un vienlaikus arī kāpināt šos te bioloģiskās daudzveidības rādītājus. Atsevišķi elementi bioloģiskajā daudzveidībā pavisam noteikti ir tādi, kurus mēs nevaram kombinēt, bet priekš tam mums ir rezervāti, liegumi un cita veida aizsardzības platības, kuras attiecīgi mērķtiecīgi ir paredzētas šo elementu saglabāšanai.

J. Briede.

Bet principā jūs piekrītat tam, ka tā daudzveidība faktiski mazināsies pēc šīm te tādām egļu sastādīšanām visur?

Ā. Jansons.

Nē. Es, godātā tiesa, patiešām nesapratu, kas tajā manā stāstā vedināja uz domu, ka es tam piekrītu. Nē, es tam nepiekrītu. Mums ir iespējams tajās pašās egļu audzēs strādāt tādā veidā, lai šī te daudzveidība netiktu negatīvi ietekmēta. Turklāt jāsaprot, ka šajā aspektā, un ko jau pieminēja arī Ķerus kungs savā runā, nu nevar jau tā precīzi pateikt, vai tiešām visi tie baltalkšņi tiks pārvērsti par eglēm. Nu, tur man arī viņam jāpiekrīt. Ja mēs skatāmies, kādas ir šobrīd tendences, teiksim, mežsaimniecības praksē, tad atjaunošana stādot ar egli būtiski mazinās pēdējos gados, savukārt ir ļoti augsta interese... meža īpašnieku vidū ir ļoti augsta interese stādīt bērzu. Šobrīd ir stādu tirgū zināms sastrēgums ar nepietiekamību, kas ir īslaicīga problēma, protams, kā jebkurā ražošanā. Tā kā es nesaskatu, ka viss tas apjoms tiešām kļūs par egļu tīraudzēm, kā viņš varētu izskatīties. Nē. Kopumā es nesaskatu, ka būtu draudi bioloģiskajai daudzveidībai tieši dēļ šīs te... teiksim tā... normatīvo aktu paketes.

J. Briede.

Labi. Paldies.

Tad man laikam ir jautājums... Vārdu sakot, jūs teicāt, ka faktiski jau tas apjoms nepalielināsies, tas izciršanas...

L. Pamovska.

Viņš nav palielinājies...

J. Briede.

Nav palielinājies. Bet tās šķeldas apjoms ir palielinājies. No kurienes tad tā šķelda tur palielinājās?

L. Pamovska.

Nu, kā jau es teicu savā runā, tad katrs nocirstais koks dod savu pienesumu šķeldas ražošanā. Katram nocirstam kokam ir zari, galotne un katrā cirmsā ir mazāk kvalitatīvs sortiments, kurš nonāk šķeldas ražošanā. Tur ir šķeldas ražošanas palielinājums. Papildu tam tas notika laikā, kad bija ļoti augstas koksnes cenas, un palielinājās ne tikai galvenā cirte pēc caurmēra, palielinājās arī koku ciršana citos ciršu veidos.

J. Briede.

Paldies.

A. Laviņš.

Tātad, divi jautājumi, kas ir radušies nupat no izskanējušā.

Tātad jautājums visupirms, Pamovskas kundze jums. Jūs minējāt... jūs skaidrojāt, kādā veidā šķeldas apjomi ir paaugstinājušies. Vai tas nozīmē, ka iepriekš tās koka daļas, kas nebija izmantojamas augstvērtīgam zāgmateriālam, netika izmantotas efektīvi citas koksnes produkcijas ražošanā?

L. Pamovska.

Nē. Tika izmantotas. Šāds sortimenta sadalījums ir bijis vienmēr. Vienmēr daļa no koka tika izmantota zāgmateriālu ražošanai un daļa no koka tiek izmantota šķeldas ražošanai.

A. Laviņš.

Jā. Un tātad, pieņemot šo apstrīdēto normu, koki ir tikuši vairāk izcirsti... Tāds ir secinājums.

L. Pamovska.

Jā. Es arī teicu, ka ir izcirsti vairāk...

A. Laviņš.

Tas, ko jūs teicāt, ka nopietns kaitējums videi, jūsuprāt, neesot nodarīts, jo tas „vairāk” esot apmēram 1 procents. Tāda bija loģika?

L. Pamovska.

Jā.

A. Laviņš.

Paldies. Saprātu.

Un otrs jautājums ir, Jansona kungs, jums.

Tātad jūs pieminējāt, atbildot uz tiesneses Jautrītes Briedes jautājumu, jūs pieminējāt, ka bioloģiskā daudzveidība nemazināšoties, jo to nodrošina normatīvā akta pakete... vai pakotne, pareizāk būtu teikt... Sakiet, lūdzu, kas tajā pakotnē ir tāds, kas to bioloģisko daudzējādību nodrošina? Vai tās ir tās prasības, ko jūs minējāt attiecībā uz mežu atjaunošanu, kas noteic blīvumu vai biežumu, stādu biežumu... Un tas līdz ar to ļaujot egļu jaunaudzis platībā kaut kur rast vietu bērzam iesakņoties vai kā savādāk Tāda bija tā doma?

Respektīvi, tad es precizēšu jautājumu. Kas ir tas šajā normatīvajā aktu pakotnē, kas šo daudzējādību jūsuprāt nodrošina? Paldies.

Ā. Jansons.

Kas nodrošina to, ka viņa nemazināsies... vai ka potenciāli viņa nemazināsies... Jā, es varbūt neprecīzi izteicos tajos juridiskajos terminos. Bet tā normatīvo aktu grupa... domājot to, ka vienlaikus tiek paredzēta, kā papildus sauso koku atstāšana, kas ir nozīmīgs struktūrelements, vairāk nekā tas tiek darīts esošajos nosacījumos... gan arī papildus ekoloģisko koku saglabāšana, kas arī ir nozīmīgs elements bioloģiskās daudzveidības kontekstā, tajā skaitā nodrošinot virknei dzīvo organismu sugu tiltu vai iespēju pāriet no vienas meža paaudzes nonākt līdz nākošajai meža paaudzei, gan arī novērtējums attiecībā uz šo te jaunaudžu sākotnējo biežumu un tā tālāku ietekmi, ciktāl mēs zinām no pētījuma rezultātiem, cik daudz mēs papildus varam šajos aspektos iegūt. Jā.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad, tie ir trīs aspekti – sausie koki, ekoloģiskie koki un jaunaudžu biežums. Pareizi uztvēru?

Ā. Jansons.

Jā.

Ja drīkst papildināt. Vēl ir attiecībā uz adaptāciju. Būtisks elements ir šī te iespēja caur... teiksim tā... caur izpēti un tālāk caur sēklu plantācijām un atjaunošanu stādot nodrošināt augstāku noturību pret šiem abiotisko faktoru ekstrēmiem. Jo meža dzīvs koks tomēr ir tas pamatelements, atmirusī koksne tiek nodrošināta caur šīm vienām prasībām, bet dzīvs koks kā meža ekosistēmas pamatelements, kurš ir noturīgāks, tiek nodrošināts caur šo atjaunošanu arī.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies.

Paldies jau arī par izvērstām atbildēm. Bet nu tomēr...

Klausoties jūsu teikto, ka apstrīdētās normas ir tāds pasākumu kopums, kas veicinās gan savā ziņā dzirdot arī par ilgtspēju, gan arī tautsaimniecības attīstību šajā ziņā, gan arī uzņēmējiem varbūt kādā zināmā mērā, kā jūs paši teicāt, lielāka izvēles iespēja tagad apsaimniekot savus mežus un tālāk nodrošināt, iespējams, kādu pakalpojumu tirdzniecību... tad, jā, klausoties, cik labs šis regulējums pēc savas būtības ir, kādēļ tad 2019. gadā šis projekts netika virzīts uz Ministru kabinetu apstiprināšanai, bet bija vajadzīgi vēl trīs gadi, līdz 2002. gadam un steidzamības kārtā tas tika pieņemts, minot par pamatu vai argumentāciju ņemot par pamatu tieši karu Ukrainā?

A. Ozols.

Jā, ja drīkst godājamā tiesa... Sākotnējais projekts paredzēja risināt arī citas problēmsituācijas... konkrēti, tas ir, priežu audžu apsaimniekošanu piekrastes teritorijās, tas ir, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča ierobežotās saimnieciskās darbības zonā un vēl dažas citas lietas, par ko nebija nekādā veidā iespējams panākt vienošanos, kaut gan pašreizējais regulējums principā ir pretrunā ar priežu bioloģiju. Un tad pa etapiem izņemot ārā no šī projekta tās normas, kas izraisīja visvairāk kontraversālos viedokļus, viņš vienkārši... kā jau Pamovska kundze minēja, tur bija ļoti daudz sanāksmes, katrā sanāksmē bija kaut kāda pievienota vērtība, kaut kādi panāktie kompromisi par dažādiem viedokļiem. Līdz ar to viss, tā teikt, noteikumu projekts, noteikumu projekta komplekts kļuva plānāks, jo tās normas, kur nebija iespējams panākt vienošanos galīgi, tika izņemtas ārā, savukārt par tām normām, ko jau kolēģe minēja, viņas tika pakāpeniski iestrādātas tajā skaitā arī par to, kas attiecās uz bioloģiskās daudzveidības elementiem, bet galu galā Ministru kabinetam virzīt vai

nevirzīt šo paketi, tā ir politiskā izšķiršanās. Un tā kā pretrunīgas domas un viedokļi par šīm normām, kā jūs arī no šīs diskusijas dzirdat, vienalga vēl pastāv. Tad tas brīdis, kad īstenībā nu pat ne kontekstā ar Covid, bet ar karu Ukrainā, kurš izraisīja vispārēju ažiotāžu... es pat gribētu teikt, paniku ar energoresursu pieejamību, šis jautājums tika skatīts arī koalīcijas enerģētiskās neatkarības darba grupā, ko lai izdara, lai cilvēki ziemā nenosaltu. Un īstenībā šis kalpoja tam... bet varbūt ne tādā veidā, kā tas varbūt bija domāts sākotnēji, ka tur būs ļoti liels papildu koku ciršanas apjoms malkas un šķeldas sagādāšanai. Bet šīs normas pieņemšana kalpoja kā signāls no Ministru kabineta, ka Ministru kabinets ir gatavs šo jautājumu risināt. Tā rezultātā, teiksim tā, tā ažiotāža un panika pamazām noplaka. Otra lieta ir tas... kā jau Pamovskas kundze minēja, bija ļoti liels šķeldas cenas pieaugums, rēķinot faktiski četras reizes... Bet šīs šķeldas cenas pieaugums īstenībā nostimulēja arī to, ka šajā aprītē tika iesaistīta biomasa, kura pie iepriekšējām cenām nebija rentabla iesaistīt, tajā skaitā dažādu grāvju tīrīšana un vēl citas lietas, tajā skaitā arī aizaugušas lauksaimniecības zemes, kuras citādi varbūt lauksaimnieki pat nebūtu rekultivējuši viņu izmantošanu lauksaimniecībā, šie apaugumi tika nocirsti, lai varētu nopelnīt uz šķeldas rēķina. Līdz ar to viņš nokalpoja kā pozitīvs signāls, ka valdība ir gatava šo jautājumu risināt, vienlaicīgi izvērtējot visus pārējos aspektus. Un tas bija varbūt tas gala stimuls, kas nosvērās šim grūtajam kompromisam, kāds tika iestrādāts iekšā.... Nu, ne līdz galam... jo arī citas puses uzskata, ka tas vēl nav kompromiss.

Un līdz ar to es gribētu teikt tā, ka jebkurā šādā strīdīgā jautājumā, ja jautājums ir par minimālo iespējamo kompromisu, tas praktiski nozīmē to, ka neviens jau nav īsti apmierināts, bet visi kaut kā ar to var sadzīvot. Acīmredzot, dotajā brīdī vēl joprojām nevar.

Bet šis bija tas brīdis un varbūt tas pēdējais klikšķis, kādēļ Ministru kabinets izvēlējās šo jautājumu virzīt, jo viņš jau bija iepriekš ilgi diskutēts un tie iespējamie kompromisi tur bija iestrādāti. Paldies.

Es atvainojos par garo atbildi...

I. Kucina.

Paldies. Es vēl tomēr precizēšu.

Taču no pieteikuma iesniedzēju puses arī rakstiskajos materiālos tiek norādīts... ka pēc savas būtības apstrīdētās normas, kas bija 2019. gada projektā un kas tika pieņemtas 2022. gadā, nav grozītas. Tas saturs ir nemainīgs, un nozares iebildumi joprojām ir bijuši šobrīd tādi paši, kādi ir bijuši 2019. gadā. Pēc savas būtības saturiski problēmjautājums nav ticis atrisināts ar nozari, jo tie iebildumi, kas bija 2019. gadā, ir tie paši. Un sanāk, ka Kabinets dienas laikā pieņemot Ministru kabineta noteikumus, attiecīgi visticamāk nav saskaņojis, vai tomēr zināmā mērā iebildumus ir saskaņojis. Kura ir tā atbilde no jūsu puses? Vai nozare tika ņemta vērā kā nozares viedoklis vai

tomēr netika ņemts vērā?

A. Ozols.

Jā, nu, tad mēs varētu arī precizēt... kuras nozares viedoklis?

Redziet, tas, kas mainījās... ne par velti kolēģe uzsvēra, ka mums ir šis jautājums jāapskata paketes kopumā. Ne tikai tā viena norma, kas ir ciršanas caurmērs, jo tas, kas tika pilnveidots, jums ir taisnība... centimetru tabula nemainījās... bet paketes kopējie nosacījumi mainījās, tos pielāgojot vairāk bioloģiskās daudzveidības elementu aizsardzībai.

I. Kucina.

Paldies.

Tad nākamais jautājums par situāciju ar šķeldu. Jūs minējāt, ka apjoms bija pieaudzis par 24 procentiem un attiecīgi cena samazinājās. Bet kāda būtu informācija saistībā ar šķeldas eksportu? Vai šķeldas eksports bijis tikpat procentuāli liels, kas ir bijis varbūt līdz apstrīdētajai normai, vai arī tas ir samazinājies un tā šķelda principā ir palikusi pēc savas būtības Latvijas tautsaimniecībā?

L. Pamovska.

Šķelda pēc savas būtības Latvijas tautsaimniecībā palika tik, cik viņa Latvijas tautsaimniecībā bija nepieciešama. Arī eksports turpināja notikt un tas, kas nepalika tautsaimniecībā un nebija nepieciešams Latvijas tautsaimniecībai, tika eksportēts.

I. Kucina.

Paldies.

Vai jūs varat precizēt aptuveni skaitļus. Jūs minējāt, ka 24 procenti pieauga. Tad kas no tā apjoma tika paturēts tautsaimniecībā un tomēr varbūt eksportēts?

L. Pamovska.

24 procentu pieaugums noteikti palika tautsaimniecībā un eksportam... ir tā, ka ir noslēgti līgumi un eksports notika noslēgto līgumu ietvaros. Es nemācēšu pateikt tieši skaitļos uz šo brīdi, kāds bija eksports. Bet to var sagatavot.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Tad es precizēšu ar jautājumiem vēl. Jūs savos rakstveida materiālos norādāt, ka biotopu nozīmes aizsardzības pasākumi ir nepieciešami un pēc savas būtības darbs esot apstājies. Konkrēti runājot, ka dokumentu projekts paredz vairākus scenārijus turpmākai Eiropas Savienības nozīmes biotopu aizsardzībai un apsaimniekošanai, un

diskusijas ir apstājušās un tas nav virzīts apstiprināšanai Ministru kabinetā.

Sakiet, lūdzu, vai Ministru kabinets sadarbībā, iespējams, ar citām ministrijām gatavo kādus ar biotopu nozīmes aizsardzības pasākumus? Vai tas tomēr ir vienkārši pagaidām diskusiju jautājums un pēc savas būtības nekāds plāns vai projekts nav sagatavots?

A. Ozols.

Ja drīkst... Paldies par jautājumu.

Šo gan es pieņemu, ka varētu precīzāk izskaidrot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, taču ar šo ziņojuma projektu, kurš pašlaik ir ievietots tiesību aktu portālā sabiedriskai apspriešanai un VARAM kolēģi varēs mani papildināt un noprecizēt. Viņš pašlaik ir ievietots tiesību aktu portālā apspriešanai. Šis jautājums arī nav viegls un tāpēc viņš ir piedzīvojis diezgan ilgu attīstības etapu.

I. Kucina.

Tad sanāk pēc savas būtības, ka biotopu nozīmes aizsardzības pasākumi tiek plānoti, priekšā ir garas diskusijas un kā vēl valsts attiecīgi aizsargās biotopus, kādi pasākumi būs, tas vēl šobrīd nav skaidrs un nav arī paredzams.

Labi.

A. Ozols.

Ja drīkst papildināt... Es domāju, ka papildu pasākumi pēc šī ziņojuma būs, taču Ministru kabinets savā laikā lēma... tiesa gan, tas nav tādā veidā konsekventi izpildījies, ka kamēr nav šis ziņojums, nerada jaunas aizsargājamās teritorijas, kas tomēr tiek radītas...tajā skaitā arī Eiropas Savienības pārkāpuma procesa ietvaros, lai to novērstu attiecībā par staignāju mežiem, taču es pieņemu, ka šie papildu pasākumi, viņu veids un apjoms tiks izdiskutēts pēc tam, kad Ministru kabinets būs iepazinies un pieņēmis lēmumu attiecībā par šī te biotopa individuālo... *(izslēgts mikrofons)*...

I. Kucina.

Paldies. Un pēdējais jautājums. Varbūt jūs varat izskaidrot nedaudz vairāk situāciju. Proti, ir bijis ziņojums Eiropas Komisijai par 2013.-2018. gada periodu. Visu mežu tipa stāvokli. Vai jūs zināsiet par šādu ziņojumu? Un šajā ziņojumā tika norādīts, ka visu mežu tipa stāvoklis Latvijā ir novērtēts kā nepietiekams vai slikts.

Vai jūsu rīcībā ir šī informācija un kādēļ šāds Latvijas mežu stāvoklis Latvijas ziņojumā Eiropas Komisijā „Par biotopu, dzīvotņu un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā” ir novērtēts ar šādu savā ziņā negatīvu vērtējumu?

Nemācēsiet to izskaidrot, ja?

A. Ozols.

Es pieņemu, ka papildu skaidrojumu šeit atkal var sniegt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, bet jebkurš izvērtējums, tāpat kā jebkurš cits mērījums, ir atkarīgs, teiksim, no tā lineāla, kādu mēs lietojam, konkrēti, no šī izvērtējuma kritērijiem un izvērtējuma veicēja viedokļa par šo kritēriju interpretāciju.

Nav bijis tas gods piedalīties šī ziņojuma tapšanā, bet ar viņu esmu iepazinies. Un jebkurā gadījumā biotopa inventarizācija bija kā viens no instrumentiem, lai mēs varētu to stāvokli precīzāk izmērīt, jo ir jau tāda vienkārša lieta, ka, var uzlabot var to, ko var izmērīt. Un līdz ar to šī biotopu inventarizācija ir kā instruments šai mērīšanai, no kuras pēc tam mēs varam nonākt pie secinājumiem, kāda tipa pasākumi, vai nu normatīvi vai programmatiski, vai kādi citi, vai finansiāli ir nepieciešami, lai šo situāciju uzlabotu.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un pats pēdējais. Kušnera kungs savā atbildes rakstā norāda uz tādu viedokli, proti, ka apstrīdētā norma ir pretrunā ANO ilgtspējas 15. mērķa 5. un 9. apakšmērķim. Vai jūs kaut kādā veidā esat iepazinušies un varat komentēt, ka ir pārkāpti konkrēti jau norādītie ANO ilgtspējas mērķi ar apstrīdēto normu pieņemšanu Latvijā?

A. Ozols.

Jā, es ar šo esmu iepazinies, taču mūsu viedoklis ir, ka viņi nav pretrunā, jo šis ir jebkurā gadījumā diezgan attālināti pastarpināts interpretācijas jautājums.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām ar jautājumiem. Vārds tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā. Labdien! Paldies par jūsu viedokļiem.

Bet tomēr mani māc visu tiesas sēdi viens jautājums, ko es, protams, vēlos uzdot Ministru kabineta pārstāvjiem. Proti, mēs redzam arī no jūsu prezentācijas, ka Latvijā, lai arī nedaudz, bet tomēr palielinās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas meža platībās. Bet tajā pat laikā mums pieteikuma iesniedzēju pārstāvji demonstrēja un jums arī bija redzami pētījumi, es saprotu, ka tas ir pētījums par meža putnu indeksa korelāciju ar mežizstrādes apjomu no 2005. līdz 2022. gadam, kur var redzēt šajā modelī, ka nu...

meža putnu daudzums ievērojami, es teiktu, ka ievērojami, samazinās. Turklāt arī, ja skatās tālāk modelēšanu, tad pastāv bažas, nu, ņemot vērā šo zinātnieku pētījumus, ka atsevišķas putnu sugas, kā es saprotu, ir ar mīnusa zīmi. Tātad, viņas pat var samazināties vai pat izzust no mežiem.

Sakiet, lūdzu, vai pieņemot... izstrādājot un pieņemot apstrīdētās normas, Ministru kabinetā bija zināmas šīs te bažas tieši par putnu sugu saglabāšanu mežos, kas ir neatņemama mūsu mežu daudzveidības sastāvdaļa, es domāju, ka par to nevienam šaubu nav. Un kā tad jūs šodien pārliecinātu mani, ka apstrīdētās normas tomēr nenovedīs pie tik nelabvēlīgiem Latvijas dabai apstākļiem, par kuriem mūs šodien informēja stāstot Ķerus kungs. Paldies.

A. Ozols.

Jā, paldies par jautājumu.

Putnu sugu, dažādo putnu sugu populācijas stāvoklis ir atkarīgs no veselas virknes faktoriem, ne tikai no šeit minētās korelācijas. Šī ir tikai viena korelācija, Acīmredzot šeit būtu jāņem vērā arī plašāka analīze un plašākas korelācijas. Līdz ar to šāds novērojums pastāv, šāda korelācija pastāv. Vai šis ir viennozīmīgs iemesls? To jau arī pieteicēju puse pateica, ka viņi to neņem apgalvot, bet ka viņi vienkārši ir novērojuši korelāciju.

Otra lieta. Attiecībā uz dzīvotņu stāvokli, apstrīdētā norma tiešā veidā to neietekmē. Proti, nevar noliegt, ka var teorētiski pastāvēt netiešas ietekmes, taču attiecībā uz putnu sugu stāvokli tas grafiks, kas tika minēts par šīm iespējamām izmaiņām, manuprāt, tomēr ir tikai pieņēmums. Es ļoti labprāt iepazītos ar to pārējo materiālu, kas tādu pieņēmumu ļauj izteikt, jo arī tas scenārijs, kas bija paņemts no „Silavas” par ilgtermiņa modelēšanu, ir tikai viens no scenārijiem. Lai gūtu pilnīgu priekšstatu, mums tad ir jāapskata visi scenāriji. Un šie scenāriji atšķiras pēc pamata pieņēmumiem. Taču šiem scenārijiem nav par pamatu apstrīdētās normas ietekme. Bet tur ir daudz citu faktoru, kuri izraisa secinājumus un tajā skaitā arī tas, kas tiek minēts par mežizstrādes apjomu. Pat ja nebūtu caurmēra normas, viņš vienalga tā mainītos, jo tas ir atkarīgs no meža... no Latvijas pamata meža koku sugu vecuma struktūras. Un šī Latvijas mežu koku sugu vecuma struktūra absolūti nav vienāda. Ir sugas, kurām ir liels uzkrājums vecuma galā, bet pietrūkst jaunaudzis un vidēja vecuma audzis, ir sugas, kurām tās bedres atkal ir izveidojušās citādi. Līdz ar to, pat ja nebūtu caurmēra normas, vienalga šie mežizstrādes apjomi, lai arī cirstu kokus tikai pēc vecuma, vienalga viņi svārstītos. Un kādā brīdī palielinātos un kādā samazinātos.

Normas ietekme var būt tādā veidā, ka viņa ļauj šīs bedres un svārstības drusku izlīdzināt... es uzsveru, ka tikai drusku, jo tie faktiskie apjomi, kādi ir vismaz pēc mūsu rīcībā esošās informācijas, ir ļoti, ļoti nelieli kopā, salīdzinot ar kopējo mežizstrādes apjomu. Un praktiski arī tas, ko es uzsvēru tad, kad es sāku atbildēt uz jautājumiem, ir

ka dotajā brīdī koku ciršanas ierobežojošie parametri ir tikai ierobežojumu sistēma. Atšķirībā no tā brīža, kad tie parametri radās, tad tas bija ražošanas plāns. Līdz ar to dotajā brīdī šī ir ierobežojumu sistēma, kuras ietvaros meža īpašnieks izdara savas izvēles.

Un ja mēs runājam par putnu indeksu, protams, tā ir ļoti būtiska lieta. Un meža putnu esamība mežā ir kritiska kaut vai no tāda viedokļa, lai saglabātu to mežaudžu veselības stāvokli, ņemot vērā dažādo putnu dažādās nu, teiksim, gastronomiskās preferences, jo vieni ēd ogas, citi ēd kukaiņus. Un līdz ar to arī to putnu populācijas stāvoklis mežam ir ļoti būtisks. Bet ņemot vērā to, ka pastāv kaut kāda viena faktora korelācija, mums ir jābūt pārliecībai, vai nav vēl kāda citu faktoru korelācija.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies par jūsu atbildi.

Tad man vēl viens jautājums. Jūs sniedzot savu viedokli... es neatceros, kurš no pārstāvjiem... es ļoti atvainojos... Ministru kabineta pārstāvji sniedzot viedokli norādīja, ka viens no risinājumiem ir arī šīs te dabas aizsardzības prasības mežu apsaimniekošanā, kur ir paredzēta arī tā saucamo ekoloģisko koku saglabāšana. Ja es pareizi sapratu.

Sakiet, lūdzu, piemēram, tad, kad mēs braucam pa šoseju Rīga-Ventspils, tad var redzēt ļoti lielus kailciršu izcirtumus. Tur ir atstāti tādi koki pa vidu, tādas priedes... tad tie ir tie ekoloģiskie koki vai tie ir kādi citi koki? Tie ir tie koki, kas glābs tos putnus un sugu daudzveidību?

L. Pamovska.

Jā, godātā tiesa. Tie ir ekoloģiskie koki, viņi var tikt atstāti vai nu pa vienam, vai viņi var tikt atstāti grupā un tie ir tie koki, kuri dzīvos nākamajā paaudzē, kad tur sāks augt jaunaudze, kad tur būs iestādītas jaunās priedes, bet ekoloģiskie koki tur saglabāsies un turpinās būt. Un ja arī vējš viņus izgāzīs, arī tad viņiem ir ļoti liela nozīme mirušās koksnes papildinājumā un tur dzīvos sugas, kurām ir nepieciešama mirušā koksne, lai vairotos bioloģiskā daudzveidība. Izgāzušos ekoloģiskos kokus ir aizliegts izvākt no cirsmas.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām ar jautājumiem. Vārds tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Man ir jautājums. Tātad sākotnēji bija noteikts vecums, atbilstoši kuram kokus ir iespējams cirst. Vēlāk tika ieviesta arī šī te caurmēra... teiksim, tā kā kritērijs... Jūs

minējāt to maiņu, bet man līdz galam nepalika skaidrs, kādēļ tas tika ieviests. Jūs minējāt to padomju plānveida ekonomiku, bet kādēļ tika ieviests vispār šāds caurmēra kritērijs kā tāds?

A. Ozols.

Jā, paldies par jautājumu.

Tas, ko es minēju attiecībā par plānveida ekonomiku, īstenībā bija skaidrojums par to, ka tā laika un vēl līdz šim spēkā esošais ciršanas vecums īstenībā radās no caurmēra kā primārā tā parametra. Kādēļ šis tika ieviests 2000. gada Meža likuma redakcijā? Šis Meža likums jau arī neradās tukšā vietā, viņš īstenībā radās un jaunā redakcija pēc tam, kad 1998. gadā Ministru kabinets akceptēja Latvijas mežu politiku, ko jau arī šeit piemin. Un viens no aspektiem bija tāds, ka, teiksim tā... šis koku ciršanas vecums ir horizontāls regulējums, bet viņš nemotivē meža īpašnieku labāk kopt mežu, labāk atjaunot, vienkārši viņš zina, ka tam skaitītājam ir jāiziet cauri. Un šis caurmēra regulējums tika ieviests, lai motivētu meža īpašniekus izmantot labāku stādāmo materiālu, labāk veikt meža kopšanu, jo tad koki var izaugt ātrāk. Un tas aspekts atkal ir svarīgs tajā aspektā, ko minēja jau Jansona kungs.

J. Neimanis.

Tad jautājums. Tādā veidā jūs izskaidrojat, ka to noteikumu par koku ciršanu mežā 9. punkts, kas saka, ka koku ciršana pēc cirtes caurmēra ir atļauta jau pirms vecuma sasniegšanas, ja attiecīgi tas caurmērs ir sasniedzis attiecīgi šajā pielikumā minētās normas... to izmēru.

A. Ozols.

Jā. Tādu nosacījumu jau paredz Meža likums. Kāpēc viņš vispār ir ieviesis šo ciršanas caurmēru? Tas ir tad, ja koki šo caurmēru sasniedz, viņus var nocirst arī ātrāk nekā noteiktais ciršanas vecums. Tiesa gan, tajā pašā laikā ir noteikti jāatzīmē, ka virknē mežaudžu koki arī ciršanas vecumā šos caurmērus var nesasniegt. Un tad viņus legāli var nocirst pēc vecuma. Viņi nebūs tik resni izauguši.

Un te es vienkārši gribētu uzsvērt to, ko jau Jansona kungs teica attiecībā par mežaudzes stabilitāti, jo vēsturiskās meža apsaimniekošanas prakses Latvijā arī ir virknē platību novedušas pie šīs mežaudzes stabilitātes pazemināšanās. Un tajā skaitā arī tai pašai eglei, kur pašlaik ir vērojamas brūkošas egļu audzes...

J. Neimanis.

Labi. Bet man bija jautājums... tātad, šie te caurmēra centimetri ir saskaņoti ar to vecumu. Tas ir balstoties uz kaut kādu noteiktu pētījumu? Uz kādu zinātnisku vai vēsturisku pieredzi?

A. Ozols.

Sākotnēji viņi tika saskaņoti ar *de facto* pēc tā laika esošajiem koku caurmēriem ciršanas vecumā. Bet vidēji. Tas ir, ja mēs paņemam visu...

J. Neimanis.

Bet sakiet, kā to vidējo temperatūru mežā var izmērīt?

A. Ozols.

Nu, teiksim... lielākajā daļā visos Latvijas valsts mežos tiek veikta meža inventarizācija. Meža inventarizācijas dati ir apkopoti Meža valsts reģistrā, kas ir valsts nozīmes informācijas sistēma, kuru uztur Valsts meža dienests un no šīs informācijas sistēmas, ņemot tos daudzus miljonus ierakstu, datori ļauj izrēķināt šo vidējo temperatūru pa slimnīcu...

J. Neimanis.

Un sakiet... tad šīs te izmēru izmaiņas šobrīd arī tika pamatotas ar šiem meža reģistrā esošajiem datiem? Kā tas tika noteikts? Kādēļ mums ir nepieciešams mainīt šos?

A. Ozols.

Viņu ietekme tika vērtēta pret Meža reģistrā esošajiem datiem, viņu skaitliskais lielums ir šībrīža ekonomiskais optimums, kas arī tika modelēts, kā savā laikā tika modelēts ekonomiskais optimums tad, kad nonāca 50. gados pie ciršanas vecuma. Līdz ar to jaunie ciršanas caurmēri ir modelēti uz šībrīža ekonomisko optimumu, lai ļautu meža īpašniekam izvēli...

J. Neimanis.

Jā, es sapratu... nu, tur jau faktiski izvēle ir tikai ātrāk nocirst, lai ātrāka būtu aprīte.... Tad iestādīt jaunu un tāda ir tā galvenā ideja, vai ne, kādēļ privātipašnieks vispār dodas mežā ar cirvi.

A. Ozols.

Jā, paldies. Šāda bija arī sākotnējā baža un sākotnējais daudzu cilvēku pieņēmums, ka, tiklīdz tā norma izmainīsies, tā visi tūlīt skries cirst pēc caurmēra. Nu, tā nenotika. Un tur ir vairāki iemesli. Kā jau es teicu, ka tas, ka viņi sasniedz caurmēru, tas nav vienīgais kritērijs, pēc kura vērtē, vai šo mežaudzi var nocirst. Un otra lieta ir tāda, ka jaunie noteikumi uzliek īpašniekam papildu izmaksas, ja viņš gadījumā šādu izvēlas, jo tas stādmateriāls ir dārgs. Tā dabīgā atjaunošana ir lēta.

Un trešā lieta ir tāda, ka, arī, lai saņemtu atļauju ciršanai pēc caurmēra, šis te administratīvi birokrātiskais process ir krietni sarežģīts. Tur ir jāveic attiecīgi mērījumi, lai nokonstatētu, ka faktiski tiešām tur tā ir.

Un tādas bažas bija no sākuma un šādas bažas tiek uzturētas vēl līdz šim. Taču reāli analizējot tos datus, kas notiek, nu, tā nav noticis.

J. Neimanis.

Labi. Tad vēl tāds jautājums. Jūs minējāt par to, ka šī norma ir skatāma kā pakotne. Es paskatījos, tad attiecīgi šīs noteikumu normas un faktiski... un kas ir mainījies, salīdzinot ar iepriekšējo normu redakciju šajā tā saucamajā pakotnē, ir tas, ka ir noteikts nedaudz lielāks koku skaits, kas atstājams kā ekoloģiskie koki kailcirtē no 5 uz 8. Un ja cērt sausus un tad saglabā resnākus kritušos kokus... ja iepriekš bija 4 uz cirmsmas hektāra, tad šobrīd kailcirtē ir 10. Vai ir vēl kaut kas no šīs saucamās pakotnes, kas ir papildinājies vai mainījies?

L. Pamovska.

Jā. Noteikumu projekts tika virzīts kopā ar noteikumu projektu, kas grozīja meža atjaunošanas noteikumus. Un tur tika mainīts minimālais koku skaits, kas jāiestāda, tika mainītas noteiktas papildu prasības meža atjaunošanai pēc galvenās cirtes pēc caurmēra stādīt selekcionētu augstvērtīgāku stādāmo materiālu.

Tāpat, kā jau jūs teicāt, tika mainītas šīs dabas aizsardzības prasības par ekoloģisko koku un sauso koku atstāšanu un tika noteikta šī papildu ierobežojošā norma, ka kopšanas cirte nav atļauta pirms galvenās cirtes pēc caurmēra, lai nevarētu manipulēt ar galvenās cirtes caurmēru, ar mežaudzes caurmēru.

J. Neimanis.

Un tad jūs vēl pieminējāt, ka ir iespējami dažādi scenāriji, atbilstoši dažādi pētījumi, dažāda informācija. Vai šādā situācijā valdībai nebūtu jāievēro zināms piesardzības elements, plānojot šo izmaiņu ietekmi uz nākotni?

A. Ozols.

Jā, jums ir pilnīga taisnība. Un šāds piesardzības elements tika iestrādāts arī lēmumā, kas ir attiecībā par ziņojumu valdībai par situācijas izmaiņām, taču šādu ziņojumu varētu pašlaik iesniegt par izņemtajiem ciršanas apliecinājumiem. Ciršanas apliecinājums ir derīgs trīs gadus. Tas īstenībā varētu liecināt tikai un vienīgi par nodomu izmaiņām, bet neraksturo faktiski veikto ciršanu. Līdz ar to lietderīgi šādu ziņojumu, kā arī Ministru kabinets to ir paredzējis, ir iesniegt tad, kad mēs varam apkopot vismaz pāris gadu faktisko ciršanas apjomu sadalījumu par šiem ciršu veidiem. Jo tad mēs redzētu faktisko ietekmi.

Ja mēs runājam par ciršanas apliecinājumiem, iepriekšējos gados, kur bija izteikta baža... Jā, nu tagad viņi ir ļoti daudz izņemti un tūlīt būs daudz lielāki ciršanas apjomi, jo šīgada provizoriskie dati rāda, ka viņi ir pat samazinājušies kopējie, jo šo ciršanas apliecinājumu izsniegšanu stimulēja divi pieprasīšanu, pareizāk sakot, stimulēja divi faktori. Tajā brīdī koksnes tirgū bija cenu maksimums un mēs nevarām atrast korelāciju ciršanas apjomiem vai izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem ar konkrēto normu. Un es zinu, ka kolēģiem pēcpusdienā būs jau detālāka prezentācija par to, no Meža dienesta puses būs tie fakti un skaitļi... Un otrs faktors bija tas, ka bija paredzēts tas, ka ar jauno gadu stājas spēkā augstākas valsts nodevas par to pašu ciršanas apliecinājuma izsniegšanu. Līdz ar to virkne cilvēku vēlējās izņemt šo ciršanas apliecinājumu, ņemot vērā to, ka viņš ir derīgs trīs gadus, kamēr vēl ir vecā mazāka valsts nodeva. Un šie divi faktori – augstās koku cenas un gaidas par valsts nodokļa paaugstināšanu – sakrita vienā brīdī, ar ko mēs lielā mērā skaidrojam un kur parādās laba korelācija tieši ar šiem izņemtajiem ciršanas apliecinājumiem. Tas ir nodoms, bet nevis ciršanas fakts. Ciršanas fakts ir tad, kad cilvēks...

J. Neimanis.

Nu, es sapratu. Bet man bija jautājums drīzāk par ko citu. Par to piesardzības principu vai piesardzības elementu vispār plānojot vai teiksim, pazeminot to koku ciršanas caurmēru. Kā tas ietekmē ekoloģiju, mežu kā ekosistēmu un tā tālāk. Tas ir tas, ko minēja jūsu kolēģis, kas sēž no jums pa kreisi... un arī jūs minējat šos dažādos pētījumus, ka īsti nevar zināt, kas un kā būs un tie ir tikai pieņēmumi. Bet šādā gadījumā, kad ir kāds pieņēmums, tad vai nav jāievēro, teiksim, tāda zināma piesardzība tam pieņēmumam vairāk sekot. Man jautājums nebija tik daudz par to, cik kurš ir izņēmis ciršanas biļetes un kādu iemeslu pēc un kā to var izmērīt...

Ā. Jansons.

Ja drīkst papildināt attiecībā uz pieņēmumiem. Tad jebkurā gadījumā, ja mēs gribam modelēt kaut kādu situāciju nākošos simt gadus uz priekšu, jo mežsaimniecībā nav jēgas skatīties uz pāris gadiem, tad būs kaut kādi pieņēmumi, tajā skaitā arī par to, piemēram, ko meža īpašnieki par to visu domās, vai kā viņi reaģēs un kā viņi nonāk praksē. Nu, priekš tā šī sistēma ir adaptīva un ir skaidrs, ka nākošajos 5 gados pēkšņi rodas kaut kāda liela problēma, nu, tad attiecīgi MK noteikumi ir tieši tikpat labi maināmi uz pilnīgi pretējo pusi, ja ir skaidrs, ka ir izveidojusies problēma.

Bet tas, ko es vairāk gribēju attiecībā uz...

J. Neimanis.

Es atvainojos, bet man liekas... vai jūs varat piekrist arī tam, ka dabā gluži tā uz to pretējo pusi vairs pamainīt gluži nevar, tur jau tas dzīvnieciņš vai tas putns vai

ekosistēma ir mainījusies bieži vien uz neatgriezenisko pusi. Jeb jūs domājat citādi?

Ā. Jansons.

Nu, Latvijā kopumā, protams, ka ir atsevišķi rādītāji. Skatoties uz to vides aizsardzības sistēmu kopumā, kāda viņa ir veidota un tālāk cik liela daļa no tā visa ir šie te pāris centimetri mēra caurmērā, tad patiesībā mēs runājam par kaut kādu ļoti, ļoti mazu daļu kopējā normatīvu kopumā. Tajā skaitā par putniem, kur Ķerus kungs, protams, ir vadošais eksperts Latvijā kopumā, bet var jau izvilkt dažādus tos grafikus, var paņemt, piemēram, Latvijas ligzdojošo putnu atlantu, kas ir nozīmīgākais jeb apjomīgākais tāda veida novērtējums, kas regulāri tiek veikts un apskatīties, ka ir kaut kādas dažas sugas, kurām varbūt drusku iet grūtāk, ir dažas sugas, kurām iet drusku labāk, bet kopumā nav ļoti daudz sarkano karodziņu, piemēram, šajā apjomīgākajā pētījumā. Tad var pielikt nākošo stāstu par tiem pašiem pieminētajiem putniem, ka tām sugām, kurām mēs redzam, ka iet grūtāk, ir atsevišķi noteikumi un tiek veidoti konkrēto sugu vai sugu grupu aizsardzības plāni, tie paši dzeņi, tie paši nakts plēsīgie putni. Tātad, ir normatīvu kopums, kas ir vērsts uz konkrētu vides aizsardzības jautājumu risināšanu, kas nav saistīts ar dažiem centimetriem koka caurmērā... Mēs runājam... šajā te diskusijā mēs runājam par kaut kādu ļoti mazu daļu un viņas konkrēto ietekmi uz šo visu kompleksu.

J. Neimanis.

Nu, labi. Es sapratu, ka tie daži centimetri atspoguļojas diezgan lielos gadu skaitļos atšķirībā starp vienu koku un otru.

Un beidzamais mans jautājums ir tāds. Jūs minējāt, ka plāns... advokāta kungs... ka ir plāns un ka šie noteikumi ir tikai instruments, kā realizēt šo plānu. Un es klausījos pieteikuma iesniedzēju pusi, viņi norādīja, ka sākotnēji tātad šajā plānā vispār nebija... ka bija norādīts, ka nekādu pārmaiņu attiecīgā pārskata periodā nebūs.

Un kā jūs šo tad izskaidrotu? Ja šis ir instruments, kā realizēt šo plānu, nu tad instruments saka, ka tomēr tās pārmaiņas ir. Vai tur neveidojas zināmas nesaskaņas starp instrumentu un plānu?

K. Zaķis.

Kamēr vēl es te meklēju... es gribēju piebilst, ka godātās tiesas pieņēmums, ka tās atšķirības centimetros veido lielus gadu skaitļus. Varbūt Jansona kungs neuztvēra to jautājumu, bet viņš atbildēja... es sapratu, ko godātā tiesa domā ar to jautājumu. Respektīvi, es varu uzreiz pateikt, ka tās gadu skaitļu atšķirības starp tiem centimetriem nav tik lielas, kā tiek norādīts.

Bet es pievērsīšos šim jautājumam. Jā, es vērsu šajā te Pamatnostādņu izvērtējumā uzmanību, piemēram, uz 55. lapaspusi, kur runā par šo te CO₂ piesaisti un

par produktu apjoma palielināšanu. Un tad attiecīgi... tas nav retorisks jautājums, tas ir jautājums, kādā veidā var palielināt CO₂ piesaisti mežos un palielināt produkta apjomu. Protams, cērtot mežu, veicot mežistrādi. Tas, kā es jau minēju paskaidrojumus sniedzot, ka tur nav ierakstīts iekšā tiešā tekstā, ka tā ir caurmēra samazināšana... nu, labi... bet es arī vienlaikus minēju, ka es neuzskatu, ka tur ir jābūt caurmēra samazināšanai norādītai. Jo, piemēram, ja mēs runājam tieši par šo te apstrīdēto normu kā tādu, kas tiešām ir centimetru samazināšana, tad es viņu, piemēram, salīdzinu... nu, kaut vai piemēra pēc ir 2020. gada 25. jūnija spriedums Eiropas Savienības tiesas C-24/19. Tad, teiksim, šeit vērtēja, kā es saprotu Beļģijas rīkojuma apkārtrakstu, tas ir plāns vai tā ir programma? Un tad es citēju... „tātad šīs te direktīvas attiecīgā panta apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka rīkojums un apkārtraksts, kuros abos ir ietverti dažādi noteikumi par vēja turbīnu uzstādīšanu un ekspluatāciju, tostarp pasākumi, kas attiecas uz aizēnojumu, drošību, kā arī trokšņa standartiem, ir plāni un programmas, attiecībā uz kuriem saskaņā ar šo tiesību normu ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums”. Salīdzinot, kas šeit tiek definēts, kas ir plāns un kas ir programma, apstrīdētā norma tiešām ir jāatzīst tikai par instrumentu. Un te ir atkal interpretācija par to, vai vajadzēja šajās te Pamatnostādnēs būt sīkāk paskaidrot to CO₂ piesaistes palielinājumu, nē. Co₂ piesaistes palielinājums mežos... nu, kā Jansona kungs jau skaidroja, tā bija viņa nocīšana un viņa iestādīšana, tātad tas ir interpretācijas jautājums.

Bet es neuzskatu vadoties, teiksim, no Latvijas normatīvajiem aktiem, ka precīzāk, pieņemsim, Ministru kabineta noteikumu Nr. 737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”, nu, tur ir tiešām minēts vārds „rīcības virzieni”, un kontekstā skatoties šos te noteikumus, kas nosaka plānošanas dokumentu saturu, nu, tur nav jānorāda. Tikpat labi varētu pārmest arī, kāpēc tur nav norādīts, ka desmit ekoloģiskos kokus vajadzēja atstāt.

Nu, es vienkārši klausos visus šos godātās tiesas sēdes jautājumus un es saprotu, ka tas teksts, ar ko es sāku, bija pareizais, ka mums ir jāmaina tas izpratnes jautājums. Ja, piemēram otra puse, pieteicēji, būtu apstrīdējuši noteikumus kā tādus, ko, protams, viņi nedarītu, jo tā ir tikai tāda viltība apstrīdēt tikai to daļu, kas viņiem nepatīk... un tad arī varētu vērtēt, vai vajadzēja tiešām atsevišķi vēl taisīt ietekmes uz vidi novērtējumu tieši pēc šiem noteikumiem. Tas būtu pilnīgi cits stāsts uzreiz, pilnīgi cita juridiskā analīze.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Jā, man būs pāris jautājumu.

Droši vien, ka es gribēšu Ozola kungam precizēt... Vai es pareizi sapratu no

jums, ka Skandināvijas valstīs nav kailcirtes? Un kāpēc es to prasu? Jo vairākas pieaicinātās personas ir norādījušas, ka šādas prasības nav Skandināvijas valstīs, bet vai mēs vispār tad varam salīdzināt sevi ar Skandināviju?

A. Ozols.

Mēs varam salīdzināt sevi ar valstīm, kur ir līdzīga klimatiski ekoloģiskā situācija un tajā skaitā meža struktūra. Skandināvijas valstīs nelieto terminu „kailcirte”. Pēc mūsu Meža likuma definīcijas viņiem kailcirtes ir un tajā skaitā krietni lielākas nekā to, kā to pieļauj mūsu Meža likums un noteikumi. Bet viņi nelieto šo terminu.

Tomēr ir atkal citas valstis, kā jau es minēju to pašu Vācijas Bavārijas piemēru, kur viņi šo terminu attiecina sākot no noteiktas izcirstās platības lieluma, kur, kā jau es minēju, viņi konkrēti to attiecina no 2 hektāriem, kamēr mums vidējā kailcirtes platība saskaņā ar Meža likuma definīciju ir 1,2 hektāri un no tāda viedokļa izriet, ka lielākā daļa mūsu kailcirtes pēc mūsu likumdošanas, tad pēc citu valstu likumdošanas nebūtu kailcirte.

Un Skandināvijā viņas ir. Skandināvijā, konkrēti Zviedrijā... kolēģi mani palabos, lai es neļaušos sameloties... ir viens platības ierobežojums, tas ir, ja kailcirte ir lielāka par 400 hektāriem, tad viņai jau ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums. Tas ir uz konkrētu darbību konkrētā gadījumā.

Tas, kas ir obligāti visiem, ir atjaunošanas prasība pēc cirtes veikšanas. Bet cirtes veids vai tie parametri, kuros meža īpašnieks izvēlas cirst mežaudzi, ja vien tas nav pretrunā ar kādiem dabas aizsardzības nosacījumiem, tas ir arī Skandināvijas valstīs... ir viņu pašu izvēle un netiek normatīvi regulēts ne ciršanas vecums, ne ciršanas caurmērs. Igaunijā ciršanas caurmērs tiek regulēts un tie caurmēri ir mazāki nekā mūsu apstrīdētajā normā.

A. Kučs.

Paldies.

Vēl viens jautājums saistībā ar jau daudz izskanējušo ietekmes uz vidi novērtējumu. Tad Ministru kabinets arī norādīja, ka pat ja šāda prasība izrietētu no Eiropas Savienības tiesībām, tad pastāvošie steidzamības apstākļi attaisnotu šāda izvērtējuma neveikšanu.

Es gribēju prasīt, vai ar šiem steidzamības apstākļiem bija domāta Krievijas agresija Ukrainā vai kādi citi apstākļi? Kas ar to bija domāts?

L. Pamovska.

Jā. Noteikumu projekta steidzamības apstākļi bija Krievijas agresija Ukrainā un šķeldas cenas kāpums.

A. Kučs.

Bet, ja es varu precizēt. Tātad, ja šķeldas cenas kāpums bija tas galvenais iemesls, kāpēc es tad teiktu, ka varēja atkāpties. Vai tad tāds mazāk ierobežojošs risinājums nebūtu tas, ko pieteikuma iesniedzēji piedāvāja tātad uz to brīdi valsts mežos atļaut lielākas šādas darbības, bet tad tas būtu terminēts un atbildot uz konkrēto krīzi, nevis atvērt to vispārīgi.

L. Pamovska.

Jāsaka tā, ka agresija Ukrainā un šķeldas cenas kāpums bija steidzamības pamatojums, taču noteikumu projektam ir pilnīgi cits mērķis un tā ir iespēja meža īpašniekam brīvāk pieņemt lēmumu un būtu lielākā izvēles iespēja pieņemt savu saimnieciskās darbības lēmumu un arī ko mēs runājam un stāstījam jau iepriekš, mērķtiecīgāk un ātrāk audzēt mežu. Tā kā nevar runāt par to, ka noteikumu projekts būtu radīts tikai, lai radītu... atrisinātu situāciju ar šķeldas cenu vai agresiju Ukrainā. Tas bija steidzamības pamatojums. Paša noteikumu projekta mērķis ir ilgtspējīga daudzpusīga meža apsaimniekošana.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Tad jā, vēl viens man bija jautājums. Droši vien, ka Jansona kungs varēs vairāk izskaidrot.

Tad arī Ministru kabinets un vairākkārt arī jūs teicāt, ka palielināsies CO₂ emisijas piesaiste šajos jaunajos mežos. Bet to, ko pieteikuma iesniedzēji prezentēja šo Lazdiņa kunga pētījumu no „Silavas”, tur tieši tā prognoze ir tieši pretēja. Tāpēc es gribēju paprasīt, vai tur ir dažāda metodoloģija... kas ir tas, kāpēc, teiksim, pieteikuma iesniedzēju šis te prezentētais pētījums parāda pilnīgi pretēju ainu tam, ko norāda Ministru kabinets?

Ā. Jansons.

Jā. Paldies.

Tad tur ir jāsaprot vairāki aspekti tajā, kas notiek ar oglekļa uzkrājumiem, tā precīzāk, teiksim, ar ziņojumu, kurš atbilst atsevišķām noteiktām normatīva prasībām – tātad ziņojumu “Par zemes izmantošanu, zemes izmantošanas veidiem” un mežsaimniecības šī te sektora devumu klimata pārmaiņu mazināšanā, atbilstoši konkrētam normatīvam, atbilstoši kuram viņš tiek gatavots... tad tur šīs te prognozes, protams, ka ietekmē jau Ozola kunga pieminētā meža vecuma struktūras nevienmērību ļoti lielā mērā... Tas, kādā veidā mēs skatījāmies uz potenciālo konkrētas meža platības devumu klimata pārmaiņu mazināšanā, bija no bioloģiskās puses, proti, mēģinot saprast nevis konkrētu normu... teiksim tā, nevis konkrēti, kas notiek konkrētajā... ņemot vērā

šis te vecuma struktūras nevienmērības, bet saprotot, kas notiktu jeb kāds būtu kopējais devums no šī te meža pleķīša, ja meža īpašnieks izvēlētos strādāt pēc vienas vai otras sistēmas vai pieņemtu vienu vai otru lēmumu un tā konsekvēnti arī darītu. Tad kāds būtu kopējais devums ne tikai attiecībā uz to, kas notiek ar piesaistēm augošajos kokos vai piesaistēm augsnē, bet arī ar to, kas notiek ar to nākošo etapu, proti, piesaistēm koksnes produktos un fosilo resursu aizvietošanas efektu. Tātad, kāds būtu tas kopējais rezultāts, meža īpašniekam pieņemot vienu vai otru lēmumu.

Rādītājus valsts mērogā, protams, ietekmē šīs te meža vecuma struktūras nevienmērības un virkne citu aspektu, kas ir saistīti ar metodiskām atšķirībām, kur metodika šajā gadījumā ir strikti noteikta pēc starpvalstu šiem normatīviem, kas attiecas uz valsts saistībām klimata pārmaiņu mazināšanā.

A. Kučs.

Vai es varu precizēt... tātad tas Lazdiņa kunga pētījums... vai jūs apšaubāt tos datus vai...

Ā. Jansons.

Nē, es nekādi... es atvainojos, ja es neprecīzi izteicos... Nē, es neapšaubu tos datus, bet tās ir tās divas, tās ir atbildes uz diviem dažādiem jautājumiem. Proti, Lazdiņa kunga modelis atbild uz jautājumu attiecībā pret šo te starpvalstu vienošanos un to normatīvu, ņemot vērā meža vecuma struktūras īpatnības, kādas tās ir. Tas, kas mums ir... teiksim, mūsu aprēķins atbild uz jautājumu, kādas ir divas alternatīvas konkrētai zemes platībai un kāds būtu gala rezultāts ilgā laika periodā, darot tā vai darot šitā.

A. Kučs.

Paldies.

Un pēdējais laikam arī jums būs jautājums, jo bija jau drusciņ izskanējis. Bet tomēr es gribu vēlreiz pajautāt. Šie viedokļi ir dažādi. Pats VARAM, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir norādījusi uz to, ka tātad intensīvāk apsaimniekotos mežos tiek ievērojami samazināta bioloģiskā daudzveidība. Tāpatās uz to, ka daudzveidība samazināsies, ir norādījis, man liekas, arī Kušnera kungs un vēl vairākas personas, protams, arī pieteikuma iesniedzēji. Tāpēc man ir jautājums varbūt arī vairāk jums precizējot. Jūs teicāt, ka var saimniekot arī tā, ka intensīvāk saimniekojot to daudzveidību saglabā. Bet šie tiesību akti šobrīd arī prasa saimniekot tā, ka šī bioloģiskā daudzveidība tiek saglabāta vai, kā Ministru kabinets norādīja, ka tas dod lielāku brīvību principā un tad ir izvēles iespēja meža īpašniekam.

Ā. Jansons.

Daļēji galvenokārt tas dod lielāku brīvību meža īpašniekam iespējas un jūs jau varat vēl novērtēt. ... Godājamā tiesa var novērtēt arī pēc esošās prakses, ka nav taisnība tam apgalvojumam, ka visiem meža īpašniekiem interesē nozāgēt tiklīdz viņiem tāda iespēja ir, par ko liecina tas, cik daudz iespēju ir zāgēt pēc mērķa caurmēra jeb veikt mežizstrādi pēc mērķa caurmēra faktiski ir izmantota. Meža īpašniekiem ir dažādi mērķi, kādēļ viņi ir meža īpašnieki un ko viņi vēlas konkrētajās teritorijās sasniegt un kādā veidā viņi to vēlas. Tas palielina izvēles brīvību un vienīgās divas saiknes ar to, kas ir normatīvais regulējums, ir caur atjaunošanas biežumu un caur izvēlēto stādmateriālu. Tās ir tās saiknes. Bet, protams, lielākā daļa tā ir palielināta izvēles brīvība, jā.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām ar jautājumiem. Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, man vēl divi tādi precizējoši jautājumi.

Viens par to ogļskābās gāzes to labumu vai sliktumu no šī te regulējuma. Tātad jūs sakāt un arī rakstāt, ka būs tie jaunie koki, kas vairāk patērēs to ogļskābo gāzi. Bet tas, ko mēs gatavojoties atradām, ka ļoti liela problēma, jo īpaši, ja notiek kailcirtes, ir tas, ka tā augsne tiek uzjundīta, ka tad tur viss tas ogleklis, kurš tur ir sakrājies, ka tas ļoti viss aiziet gaisā un ka tā ir ļoti liela problēma. Šo jūs tā kā ņemāt vērā vai tā kā neņemāt vērā?

Ā. Jansons.

Jā, jums ir pilnīga taisnība. Tā ir problēma. Vai nu tā augsne tiek uzjundīta ugunsgrēka, teiksim, vētras vai mežizstrādes rezultātā. Jā, protams. Un tas veicina mineralizāciju un tas veicina jeb paaugstina emisijas tajā konkrētajā brīdī. Šis aspekts ir ņemts vērā, un bija arī šajā te jums nodotajā materiālā, teiksim, hronosekvence ilgākā laika posmā. Un tas, ko mēs redzam, ņemot vērā, ka šīs te emisijas... tātad to, ka no augsnes vairāk ogleklis iet gaisā un tajā skaitā arī citas siltumnīcas efekta gāzes emitējās un, ņemot vērā koku augšanu un ņemot vērā nobiras un sīko sakņu nobiras, kuras atgriez organisko oglekli augsnē, tad relatīvi īsā laika periodā mēs nonākam atpakaļ... šis te oglekļa daudzums atkal tiek atgriezts atpakaļ ar relatīvi īsu laika periodu, kā es saprotu, 7-15 gadi, ir tas laika periods, kad augsnē šis apjoms tiek atgriezts atpakaļ. Bet

taisnība... jā... pirmajos dažos gados tiešām tas tieši tā arī ir. Jā.

J. Briede.

Labi. Paldies.

Un tad otrs jautājums man ir šo te viedokļu ņemšanu vērā. Nu, tātad es saprotu, ka tika uzklautas vairākas organizācijas, un jūs sakāt, ka jums nebija obligāti jāņem vērā... nu, respektīvi, jāuzklausā bija, bet nu nebija jāņem vērā.

Bet es saprotu, ka tie iebildumi ir tādi nu diezgan nopietni un jūsu to grozījumu pamatā ir tikai tāda meža zinātnieka tas viedoklis. Jā, jūs dzirdējāt to pretējo viedokli, bet tas ir tikai viedoklis, kuru jūs tad cenšaties atspēkot. Vai jūs tā kā domājot par tiem grozījumiem, izstrādājot tos grozījumus piesaistījāt arī savā pusē jau kādu zinātnieku, kurš tā kā var dod vairāk jums zināšanas tieši par šiem te putniem un citu bioloģisko daudzveidību?

L. Pamovska.

Jā, godātā tiesa. Jums ir pilnīga taisnība. Visus iebildumus mēs neņemām vērā. Mēs arī nevarējām viņus paņemt vērā, jo iebildumi bija diametrāli pretēji. Ja viena nevalstiskā organizācija iebilda pret to, tad otra nevalstiskā organizācija iebilda par to. Kā jau Ozola kungs teica, tas saskaņošanas process bija kompromisa meklējums, kompromisi tika meklēti, atrasti tik, cik viņi varēti, izslēgtas normas, precizētas normas, papildinātas normas. Noteikumu projektu izstrādē bija iesaistīti zinātnieki, tāpat mežzinātnes institūtā „Silava”, kur strādā zinātnieki, kas strādā arī bioloģiskās daudzveidības jomā un bija iesaistīti arī zinātnieki no Latvijas Biotehnoloģijas universitātes. Tiesa, tie gan vairāk tieši meža apsaimniekošanas jomā, bet no institūta „Silava” bija zinātnieki, kas strādā arī bioloģiskās daudzveidības pētījumu jomā.

J. Briede.

Jā, būtu labi, ja jūs arī viņus varētu nosaukt, jo mēs no tā pētījuma redzam, ka tas sagatavotājs ir Dagnis Dubrovskis, kurš ir mežzinātnieks.

L. Pamovska.

Jā, bet Zemkopības ministrija finansē, Latvijas Valsts mežzinātnes institūtā tiek veikts arī bioloģiskās daudzveidības monitorings, un tur ir iesaistīti mežzinātnes institūta „Silava” zinātnieki. Pētījumu nosaukumi ir mūsu atbildes rakstā tāpat arī mežzinātnes institūta „Silava” sniegtajā viedoklī.

J. Briede.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā. Labdien!

Man viens jautājums būtu... es nezinu, kurš no Ministru kabineta pārstāvjiem varētu uz to atbildēt... Tātad, viens no kritērijiem, kas mums būtu jāizvērtē, ir iespējamā būtiskā ietekme uz bioloģisko daudzveidību. Es saprotu, ka ir atšķirīgi viedokļi, cik šī ir liela ietekme un vai šī ietekme ir mazāka vai vairāka... Vai es pareizi saprotu jūsu pozīciju, ka jūs sakāt, ka šo ietekmi nevar reducēt tikai uz šiem dažiem centimetriem, bet šeit ir svarīgs vairāku citu dažādu apstākļu kopums. Vai jūs varētu pateikt, kas ir tie visi citi apstākļi, kas tad varētu pateikt, ka, redziet, te nav tikai tieši šis centimetru samazinājums, te ir vēl kaut kāds apstāklis un vēl... es saprotu, ka Ozola kungs norādīja, ka ir dažādi tie koku vecumi, tās iespējamās „bedres”... vai ir vēl kaut kādi citi, kas liecinātu, ka nav tikai šīs būtiskās ietekmes, vai ka šī iespējamā būtiskā ietekme rodas no kāda cita apstākļa.

K. Zaķis.

Tad runājot par būtisko ietekmi, es varbūt sāksu un tad Jansona kungs pabeigs...

Tā būtiskā ietekme, kā var izpausties, ja mēs, teiksim, samazinām caurmēru... Tad loģiski, ka viņa var izpausties, ka tiek cirsti jaunāki koki, kas ir arī tas pārmetums.

Otrs, kā tas var izpausties, ka ne tikai tiek nocirsti jaunāki koki, tad, iespējams, ka to jaunāko koku nociršanas procesā tiek aizskartas kaut kādas sugas un biotopi. Tās ir tās divas ietekmes, kas loģiski mums nāk prātā kā juristiem...

Tomēr tas, ko Jansona kungs varbūt vēl nav pateicis, ka, pirmkārt, ilgtermiņā tas vidējais koku vecums, kas samazinās, ir... es precīzus skaitļus labāk nesaukšu, jo es viņus arī nezinu... ir samērā niecīgs, jo tā baža jau bija tāda, ka radīsies šis regulējums un visi aizskries pēc trīs dienām nocirtīs un Latvijas mežs viss, teiksim, pāris dienu laikā kļūs par 13 gadiem jaunāks. Tas nenotika. Tas arī nenotiks ilgtermiņā.

To paskaidros varbūt Jansona kungs par šo te koku vecumu. Bet ja pateikšu par tiem sugām un par biotopiem... nu, to es laikam nekommentēšu, to arī Jansona kungs drīzāk var komentēt. Vienkārši šīs ir tās bažas, kas bija tās būtiskākās ietekmes... kas ir jāvērtē un vai vispār tie centimetri ir svarīgi kā tādi.

Ā. Jansons.

Jā, mazliet komentējot koku... ja no bioloģiskās daudzveidības viedokļa, tad tajā izpratnē, kādā mēs piegājām šim te jautājumam, proti, vērtējot tikai šo te konkrēto normu, tad mēs varam skatīties uz divām sugu grupām.

Viena sugu grupa ir tā, kurām ir svarīgs konkrētais caurmērs un tai sugu grupai nav saskatāms, ka būtu kaut kādas lielas izdzīvošanas problēmas, par ko man, protams... jā, nav saskatāms, ka tur būtu saskatāmas kaut kādas lielas izdzīvošanas problēmas...

Otru koku suga grupa ir tā, kurām ir vajadzīgs... kurām patiesībā caurmērs darbojas kā indikators tam, cik ilgi šī te mežaudze tur ir atradusies, tātad, cik ilgi ir bijuši vismaz relatīvi stabili mikroklimatiskie apstākļi, kas ir noteikuši, kādēļ viņām tur ir labvēlīga dzīves vide.

Un attiecībā uz šo te sugu grupu, tad ir jāsaprot, cik liels... cik lielā mērā šāda te darbība pēc mērķa caurmēra ir no visa tā kopuma, lai saprastu, vai šai te sugu grupai būs kaut kāds apdraudējums Latvijas mērogā vai nebūs kaut kāds apdraudējums. Un ja mēs saprotam, ka tie ir daži procenti no kopējās saimnieciskās darbības apjoma, tad nav īsti ieraugāms, kādā veidā tur būtu augsti riski šai sugu grupai.

Bet, protams, kā es atgriežos vēlreiz... ka šī ir daļa no kopējās dabas aizsardzības sistēmas. Bet, ja mēs fokusējamies uz caurmēru, tad šie ir tie būtiskākie aspekti.

G. Kusiņš.

Paldies. Un otrs jautājums. Šodien vairākas reizes ir izskanējuši pieminēti dažādi starptautiski pētījumi un mēģinājumi salīdzināt situāciju Latvijā ar kādu citu. Kā es saprotu, tad diez vai var salīdzināt ar Skandināvijas valstīm vai Somiju, kur trešdaļa sauszemes teritorijas, man liekas, ir aiz Polārā loka.

Sakiet, lūdzu, vai mēs varam tad novērot tādas valstis, kas iepriekš ir, piemēram... es saprotu, ka Ozola kungs teica, ka ja ir mazāks caurmērs... kādas tad sekas ir bijušas, ja šis caurmēri ir mazāki vai kas ir tās valstis, uz kurām mēs varētu paraudzīties, kas iepriekš šādi ir izdarījušas vai dara šobrīd. Paldies.

A. Ozols.

Jā, paldies par jautājumu. Igaunija šos caurmērus ieviesa drusku ātrāk kā Latvija. Ņemot vērā to informāciju, kāda man ir no Igaunijas kolēģiem, nekādi būtiski negatīvi aspekti tur nav novēroti.

Ir valstis, kurās šis vispār netiek regulēts. Nu, nav tādu nosacījumu.

Un ir taisnība, ka Somija lielākā daļa atrodas aiz Polārā loka, bet tāpat Zviedrija... mūsu apstākļi ir līdzīgi kaut kur vidus Zviedrijai... jo dienvidu Zviedrija jau ir siltāka... Un līdz ar to mēs nevaram salīdzināt sevi kaut vai ar Centrāleiropu, kur ir pavisam cits klimats, cits sugu sastāvs.

Ar Kanādu mēs diez vai gribēsim sevi salīdzināt, jo tur ir atkal pavisam cita mežsaimniecības prakse un, teiksim, 450 hektāru kailcirte ir absolūtā norma, kaut gan, tiesa, arī Kanādā šīs diskusijas notiek un viņi arī vairāk virzās virzienā uz ilgtspējīgu

mežu saimniekošanu, atšķirībā no ieguves rūpniecības, kāda bija vērojama Sibīrijā.

Es atvainojos par tādiem salīdzinājumiem...

Līdz ar to, kā jau arī pieteicēji minēja, nevienā karaļvalstī viss nav absolūtā kārtībā. Arī tajā skaitā par bioloģisko daudzveidību un citam ir labāka, citam ir sliktāka. Taču Skandināvijas valstīs, vispār neesot šādam regulējumam, kas ir atstāts tīri meža īpašnieku ziņā, praktiski šādu sistēmisku problēmu nav. Var, protams, diskutēt par to, ka arī, kā es zinu, arī Zviedrijā un Somijā notiek diskusijas par bioloģiskās daudzveidības aizsardzību mežu apsaimniekošanā, ka šis normatīvais tvērums nav pietiekams un arī ka tur ir apdraudētas, teiksim priežu sugas vai kāda bioloģiskā daudzveidība. Tiesa gan, tās sugas atšķiras no tām, kas ir mums, piemēram, tās ir lidvāveres.

Bet ja es tā atbildētu, vai ir piemēri, kuri kaut ko šādu ir ieviesuši un tas ir radījis būtiskas negatīvas sekas, manā rīcībā nav šādas informācijas.

Tiesa gan, ir jāņem vērā, ka mēs varam sevi salīdzināt ar valstīm, kur ir līdzīgi klimatiskie un ekoloģiskie apstākļi un mežu struktūra ir līdzīga ar mums. Līdz ar to tāpēc jau arī, teiksim, ir šīs varbūt analogijas, kas ir, kur mēs varētu sevi salīdzināt kaut kur ar Ziemeļvāciju varbūt. Taču ir jāņem vērā, ka tur arī šīs vēsturiskās tradīcijas ir citādas. Kā jau es teicu, arī Vācijā šie regulējumi ir dažādi un ir regulējumi tādi, kas nu... teiksim, tīri pie mūsu īstenotās prakses lielākajā daļā gadījumā vispār termins kā „kailcirte” netiek piemērots... Var būt kāda grupas izlases cirte vai kaut kas tāds, kas īstenībā arī ļauj nocirst cirti vairākos paņēmienu, bet konkrētā pleķī var nocirst visus kokus, kas ir šīs audzes sastāvā. Un tad citos gados atkal to noteikt citā pleķī... Ja šī vieta ir labvēlīga, lai tajā gabalā varētu nodrošināt veiksmīgu atjaunošanos, tā ir normāla prakse. Tas ir drusku mēroga jautājums, kur jebkurā gadījumā mūsu mērogi ir ļoti minimāli, kā jau es teicu, uz vidējo kailcirtes platību.

Mēs vienmēr esam mēģinājuši šīs analogijas meklēt, bet ir jāņem vērā, ka tas regulējums un tā meža struktūra ir veidojusies noteiktu vēsturisko notikumu rezultātā. Un tā kā tika minētas vecuma struktūras, tad mūsu Latvijas mežu vecuma struktūrā var ļoti labi redzēt divu pasaules karu robus. Un tie ietekmē pašlaik šo jautājumu un tajā skaitā to klimata jautājumu vairāk nekā tā norma, par kuru mēs pašlaik diskutējam.

Ja mēs runājam arī par... drusku papildinot Jansona teikto, par šo klimata mērķu sasniegšanu... Klimata mērķu sasniegšana konkrēti ir noteikta “LULUCF” vai “ZIZIMM” regulā, kas ir zemes sektora regula klimata pakotnē, un tur ir noteikti piesaistes mērķi. Un saskaņā ar šo regulu ir noteikts arī tas, ko nocirstos koksnes produktus, kaut vai šīs brīnišķīgās mēbeles, kas ir Satversmes tiesas zālē, mēs tās neuzskatām tās pašlaik par emisijām, tās ir atliktās emisijas viņu dzīves ciklā, tas ir tas aizvietošanas efekts, ko minēja, bet ir jāņem vērā viena varbūt lieta, ko ikdienas diskusijās parasti neņem vērā. Visi runā par uzkrāto oglekli augsnē, mežaudzē un par uzkrāto oglekli, teiksim, ēkā, būvēs un tamlīdzīgi. Šis klimata mērķa aprēķins dod

mērķa piesaisti, kas ir delta starpība starp piesaistēm un emisijām konkrētā zemes sektorā un konkrētā meža apsaimniekošanā. Viņš neņem vērā uzkrāto apjomu. Viņš ņem vērā tikai dinamiku. Un šīs piesaistes mērķis ir dinamika gadā – starpība starp piesaisti un emisiju. Un piesaiste zemes sektorā ar maziem izņēmumiem... kaut kur varbūt pļavās vai ganībās... ir tikai un vienīgi mežā. Bet mežā šī piesaiste ir vienāda ar koku augšanas ātrumu jeb, mežsaimniecības terminoloģijā sakot, tekošo krājas pieaugumu, kurš koka dzīves laikā no sākuma ir neliels, tad viņš palielinās, sasniedz savu maksimumu un pēc tam iet uz leju. Un līdz ar to tā ir tā joma, kur mēs varam dabūt klimata mērķa sasniegšanas piesaisti. Ja mums ir brīnišķīgi meži, bet visi veci, ir milzīgs uzkrājums, bet šis augšanas ātrums ir maziņš, mums nav piesaistes, vai arī šīs piesaistes ir nelielas. Tas ir tāds ļoti vispārīgs secinājums, jo kopējam uzkrājuma apjomam... šajā vienādojumā viņš nav, tur ir iekšā tikai dinamika.

Un ja runā vēl par alternatīviem scenārijiem. Jā, ir izrēķināti arī alternatīvi scenāriji. Piemēram, mēs 30. gada mērķus varam sasniegt, par 30 procentiem samazinot mežizstrādes apjomus...

G. Kusiņš.

Ozola kungs, es varbūt mēģināšu precizēt to jautājumu. Tātad, vai es pareizi saprotu, ka tādu salīdzinošu piemēru citu nav. Mēs nevaram tātad pateikt, kādas būs iespējamās sekas, balstoties uz citu valstu piemēriem.

A. Ozols.

Jā... īstenībā daļēji varbūt uz Igaunijas piemēru.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Šajā brīdī tiek izsludināts stundu pārtraukums. Tiesas sēdi turpināsim pulksten 15.30.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Aicināšu Jūs apsēsties.

Tā, turpinām tiesas sēdi.

Šobrīd ir iespēja pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem uzdot jautājumus Ministru kabineta pusei. Lūdzu!

Man būtu aicinājums uzdot tādus jautājumus, ko tiesneši vēl nav uzdevuši, lai ievērotu procesuālo ekonomiju. Lūdzu, ir iespēja uzdot jautājumus!

T. Krūmiņš.

Paldies, godātā tiesa!

Pirmais jautājums par izvērtējumu tieši pirms apstrīdētās normas pieņemšanas, proti, atbildes rakstā (1. sējums, 129. lappuse) Ministru kabinets norāda, ka samazinot galvenās cirtes caurmēru, ir ņemts vērā tābrīža situāciju energoresursu tirgū, kā arī atbilstība faktiski pastāvošajām sabiedrības vajadzībām.

Jautājums, Kāds tieši izvērtējums... gan attiecībā uz energoresursu situāciju tirgū, gan attiecībā uz sabiedrības tābrīža vajadzībām tika ņemts vērā pirms apstrīdētās normas pieņemšanas tieši 2022. gada jūnijā?

L. Pamovska.

Godātā tiesa! Pieteicēji!

2022. gada jūnijā pieņemot normu tika ņemtas vērā sabiedrības vajadzības pēc atjaunojamā kurināmā. Steidzamības kārtībā pieņemot šo normu tika ņemtas vērā šīs vajadzības, jo Ministru kabineta ieskatā dzīvot apkurinātā mājoklī ir tikpat ietekme uz cilvēka dzīves vidi, cik vides aizsardzības prasībām.

T. Krūmiņš.

Jā, paldies. Varbūt ir kāds konkrēts piemērs, kas tieši liecināja, ka sabiedrībai bija šāda te nepieciešamība tajā laikā?

L. Pamovska.

Jā, Zemkopības ministrija saņēma vairākas vēstules no pašvaldībām, no Pašvaldību savienības un vēstules no Siltumražotāja asociācijas. Tāpat kopējā sabiedrībā publiskajā telpā valdīja sabiedrības satraukums par iespējam nosalt nākamajā ziemā.

T. Krūmiņš.

Paldies.

Kā es saprotu, tad izvērtējums tika veikts. Ja tas tika veikts, tad kāpēc līdz ar

apstrīdētās normas pieņemšanu Ministru kabinets uzdeva Zemkopības ministrijai un VARAM izstrādāt vēl atsevišķu informatīvo ziņojumu par tieši šo te grozījumu ietekmi uz tautsaimniecību un sabiedrību, arī vidi?

L. Pamovska.

Uzdotais informatīvais ziņojums, kurš tika uzdots izstrādāt, bija par kailciršu ietekmi uz tautsaimniecību un arī uz vidi. Tas ir vērsts vides aizsardzības mērķu virzienā, lai nākotnē domātu par mežu apsaimniekošanu kā labai draudzīgāku, labai tuvāku mežu apsaimniekošanu.

T. Krūmiņš.

Paldies.

Kā arī mēs sapratām no dzirdētā Valsts meža dienesta pārstāvja puses, ka ar šo te ziņojumu it kā tika īstenots piesardzības princips. Vai jūsu ieskatā piesardzības principam atbilstoša ir situācija, ka šāds te ziņojums tiek uzdots līdz ar apstrīdētās normas pieņemšanu nevis tiek izstrādāts pirms un vēl jo vairāk, ka tas vēl joprojām nav sagatavots pusotru gadu pēc apstrīdētās normas pieņemšanas?

L. Pamovska.

Kā jūs jau šeit daudz dzirdējāt, tad pirms normas pieņemšanas var izvērtēt tikai uz pieņēmumiem, pēc normas pieņemšanas var izvērtēt pamatojoties uz šīs normas darbību. Tāpat jāsaprot, ka apstrīdētā norma uz kailcirti un uz izlases cirti attiecas vienādi. Viņa ir vienādi vērsta gan uz izlases cirti, gan uz kailcirti.

T. Krūmiņš.

Paldies. Nākamais jautājums būs par ekonomisko un vides interešu līdzsvarošanu, tieši 2022. gadā pieņemot apstrīdēto normu. Proti, Satversmes 115. pants liedz īstenot ekonomiskās intereses, ja nav rūpīgi izvērtēta ekonomisko pārmaiņu ietekme uz vidi. Šīs te ekonomiskās intereses... kā mēs saprotam, ka bija šķeldas pieejamības kāpināšana un cenas samazināšana... Kas tad ir tās vides intereses, kas tieši 2022. gada jūnijā tika izvērtētas pirms apstrīdētās normas pieņemšanas?

L. Pamovska.

Ministru kabineta ieskatā apstrīdētā norma 2022. gadā nekādi neatšķīrās ar ietekmi uz vidi, kā tas bija 2019. un 2020. gadā, kad tika vērtēta apstrīdētās normas ietekme uz vidi.

T. Krūmiņš.

Paldies. Tādā gadījumā jautājums... Ja Satversmes 115. pants prasa līdzsvarot šīs te ekonomiskās un arī vides intereses, un tieši 2017. un 2019. gadā šķietama šī te līdzsvara trūkuma dēļ grozījumu projekts arī tālāk netika virzīts. Un ja šī te redakcija nav mainījies kopš 2017. un 2019. gada, kā jūs apgalvojat, kas tad 2022. gadā liecina, ka šīs te līdzsvars ir ievērots?

K. Zaķis.

Tas līdzsvars ... godātā otrā puse... Jūsu tieši vides organizācijas lieto, ka netika panākts līdzsvars. Kā jau skaidroja arī kolēģi, tad neapmierināti palika daudzi un šīs te bija... šī te redakcija ir līdzsvars starp meža īpašnieku pārstāvošajām organizācijām un starp jūsu pārstāvētajām organizācijām. Tas ir pieņēmums, uz kura pamata jūs izdarāt jautājumu uzdodot, bet tas pieņēmums nav pareizs.

T. Krūmiņš.

Paldies. Tālāk būs jautājums par alternatīviem mehānismiem. Mēs dzirdējām daudz arī par šķeldas eksportu un arī Ministru kabineta rakstveida atbildēs ir sniegts arguments, ka šī te alternatīva it kā nebūtu tikpat efektīvs līdzeklis primāri tā iemesla dēļ, ka tas būtu pretrunā ar Eiropas Savienības tiesībām, proti, ierobežot šķeldas eksportu.

Vēlējos noskaidrot Ministru kabineta pārstāvju viedokli par to, ka tie paši iemesli, proti, sabiedrības intereses un valsts drošības apsvērumi, kuru dēļ grozījumi it kā tika pieņemti, tie paši iemesli ir minēti arī Līguma par Eiropas Savienības darbību 36. pantā kā izņēmumi, proti, tās intereses, kuru vārdā drīkst ierobežot brīvu tirgu Eiropas Savienības ietvaros. Un jo īpaši attiecībā uz vides aizsardzību, lai arī tas nav tieši uzsvērts Līguma par Eiropas Savienības darbības 36. pantā, tomēr Eiropas Savienības tiesa ir konsekventi atzinusi, ka arī vides aizsardzības intereses var būt viens no iemesliem, lai ierobežotu brīva tirgus apriti Eiropas Savienībā.

Vēlējos dzirdēt Ministru kabineta viedokli, vai tas tika vērtēts, pieņemot apstrīdēto normu, vai nē, kādi bija tieši apsvērumi, kāpēc eksporta samazināšana nebūtu tikpat efektīvs līdzeklis?

L. Pamovska.

Jā, tika vērtētas arī citas iespējas, taču šī iespēja bija jau sabiedrībā apspriesta un izvērtēta. Citas iespējas, gan to tiesiskās sekas, kas būtu ierobežojot eksportu un iejaukšanos civiltiesiskos līgumos, prasīja papildu izvērtējumu un papildu laiku.

Vienlaikus vēlos pateikt, ka šobrīd es arī esmu uzzinājusi, par cik ir mainījies šķeldas eksports, un 2023. gadā šķeldas eksports ir samazinājies par 6,6 procentiem. Apjoma ziņā. Ne vērtības ziņā, bet apjoma ziņā.

A. Laviņš.

Piedošanu šajā brīdī... Lai precīzi noskaidrotu, kāpēc eksporta samazināšana tajā brīdī, kad Latvijas patērētājs to pieprasa, lai cena būtu zemāka un būtu pieejamāks šis produkts, kā jūs minējāt, lai ziemā ļaudis nesaltu, kāpēc šis nav uzskatāms par alternatīvu līdzekli? Es līdz galam neuztvēru jūsu domu.

L. Pamovska.

Tāpēc, ka tiesisko seku izvērtēšana prasīja laiku.

A. Laviņš.

Tiesisko seku izvērtēšana prasīja laiku...

L. Pamovska.

Bija noslēgti jau privāttiesiskie līgumi ar šķeldas iepircējiem ārpus Latvijas.

A. Laviņš.

Respektīvi, tie, kas šo produkciju pārdeva uz ārzemēm...

L. Pamovska.

Bija noslēgti līgumi...

A. Laviņš.

... tiem bija noslēgti līgumi un valsts gluži tā nevarēja vienkārši teikt, ka, lūdzu, jūs vairs neeksportējiet, nepildiet saistības, atstājiet to vietējam patēriņam.

L. Pamovska.

Jā.

A. Laviņš.

Tāda ir atbilde, ja?

L. Pamovska.

Jā. Valstij būtu jāvērtē, kādas tam būtu sekas.

A. Laviņš.

Jā, saprotams. Paldies.

Turpiniet, lūdzu, ar jautājumiem.

T. Krūmiņš.

Paldies. Tādā gadījumā uzreiz jautājums par apstrīdētās normas ietekmi. Ministru kabinets savā atbildes rakstā vairākkārt uzsver, ka šo te ietekmi varēs vērtēt tikai ilgtermiņā. Tad kā Ministru kabinets komentētu situāciju, ka apstrīdētā norma tiek pieņemta, īsti ietekme nav zināma uz jebko... vai tā būtu sabiedrības drošība, valsts drošība vai šķeldas cena vai pieejamība... un tā ietekme, cik es saprotu, vēl joprojām nav īsti zināma.

L. Pamovska.

Es negribētu piekrist ieteicēju apgalvojumam, ka ietekme nav zināma un ka ietekme nav vērtēta. Ietekme ir zināma un ietekme ir vērtēta. Un jebkuram normatīvajam aktam var būt pirms pieņemšanas izvērtēšana... es nepateikšu īsti to nosaukumu... un pēc pieņemšanas izvērtējums. Un pirms pieņemšanas normatīvo aktu vērtē un izvērtējumu iekļauj anotācijā un pēc pieņemšanas vērtē, kā normatīvais akts darbojas. Tā ir loģiska prakse.

T. Krūmiņš.

Paldies. Tad varbūt turpinot par to pašu tematiku un par šķeldas pieejamību, un cenu. Ministru kabinets savā atbildē vērš uzmanību uz būtisko kāpumu 2022. gada 2. pusē, vienlaikus atbildes rakstā (1. sējums 129. lapaspuse) Ministru kabinets norāda, ka mežizstrādes procesā radītās enerģētiskās šķeldas sasniedz galamērķi ne ātrāk kā četrus mēnešus pēc galvenās cirtes, parasti šis laiks aizņem 8 līdz 14 mēnešus, tāpēc ietekmi uz saražotās šķeldas izmaiņām atkarībā no meža apjoma, datus varēs iegūt apmēram pēc gada.

Ministru kabineta atbildes raksts ir datēts ar pagājušā gada martu, tad ir jautājums, vai Ministru kabineta rīcībā šobrīd ir šādi te dati tieši par apstrīdētās normas ietekmi uz šķeldas pieejamību un cenu?

L. Pamovska.

Ietekmējošos faktoros nekad nevarēs viennozīmīgi atdalīt. Cik bija apstrīdētajai normai ietekme, cik bija ietekme koksnes cenai, cik bija ietekme pārējiem ārējiem faktoriem un ziņām, ka gāze arī būs kaut cik pieejama. Tāpēc nevar... to nekad nevarēs izšķirt, tieši cik centimetri no tā visa ir apstrīdētajai normai no šīs ietekmes.

Bet šobrīd ir pagājis vairāk kā gads un šobrīd mums ir zināma informācija, cik lielā platībā kopš mežizstrāde ir ietekmējusi apstrīdētā norma.

T. Krūmiņš.

Paldies. Jūs sniedzāt datus par šķeldas produkcijas jeb ražības pieaugumu, cik ir saražota šķelda par 24 procentiem vairāk...

L. Pamovska.

Jā.

T. Krūmiņš.

Tas īsti neliecina par pieejamību šķeldai... jo, kā mēs dzirdējām sēdes laikā, liela daļa tiek arī eksportēta.

Tad ir jautājums, kas jūsu ieskatā šajā te aprēķina pieaugumā tieši saražotajai šķeldai liecina par tās pieejamību vietējā līmenī?

L. Pamovska.

Jā, es sapratu jautājumu. Jau pieteikumā bija rakstīts, ka šķeldas tas pieprasījums ir, piemēram, 3000 megavatstundas, bet ar apstrīdēto normu varētu iegūt ap 1000 megavatstundas. Bet jebkurā gadījumā, ja trūkst 3000, tad arī tūkstotim ir nozīme.

T. Krūmiņš.

Labi. Paldies.

Tālāk jautājums par Ministru kabineta rakstveida atbildē uz Satversmes tiesas uzdoto otrajā jautājumā norādīto, ka apstrīdētā norma, kurā ir noteikts galvenās cirtes caurmēra samazinājums, pati par sevi automātiski neparedz arī koku ciršanas apjoma palielināšanu. Mēs jau dzirdējām jautājumu tieši, kā apstrīdētā norma var kaut ko paredzēt vai neparedzēt. Bet ja šāds te apgalvojums no Ministru kabineta puses ir izskanējis, ka galvenās cirtes caurmēra samazinājums pats par sevi automātiski neparedz arī koku ciršanas apjoma palielināšanu, kāpēc vispār apstrīdētā norma tika pieņemta, ja netika ar šiem te grozījumiem vai apstrīdēto normu arī paredzēta koku ciršanas apjoma palielināšana, lai iegūtu šķeldu.

L. Pamovska.

Kā jau mēs vairākkārt norādījām, apstrīdētā norma nav plāns, ka ir jānocērt tik un tik. Apstrīdētā norma ir iedot īpašniekam iespēju izvēlēties kokus cirst. Jo, ja tā mežaudze nav pieejama koku ciršanai, tad nekādi nevar palielināties koku ciršanas apjoms. Tāpēc palielināja iespēju, kur meža īpašniekam ir brīva izvēle un kur viņš var izvēlēties. Palielinājās apjoms, kurā ir iespēja izvēlēties kokus cirst.

T. Krūmiņš.

Labi. Atbilde saņemta.

Tālāk jautājums būs par Pamatnostādnēm. Kā Ministru kabinets skaidrotu apstrīdētās normas un visas grozījumu pakotnes pamatošanu 2022. gadā ar Pamatnostādnēm, kas aptvēra plānošanas periodu no 2015. līdz 2020. gadam?

A. Ozols.

Ja drīkst atbildēt... Redziet, te ir divi aspekti jāņem vērā. Norma, lai šo te... teiksim tā... normu pakete grozījumiem, kas ietver gan koku ciršanu, gan mežu atjaunošanu, gan arī saistītās prasības, ir jāievēro, lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības elementu saglabāšanu, tika sāka izstrādāt un pamata diskusija notika Pamatnostādņu spēkā esamības laikā. Tas, ka viņas Ministru kabinets nepieņēma līdz galam to Pamatnostādņu spēkā esamības laikā, protams, tā bija Ministru kabineta izvēle. Taču šīs normas iniciēšana un izstrāde un tajā skaitā diskusijas notika laikā, kamēr Pamatnostādnes bija spēkā.

T. Krūmiņš.

Nu... Vai es sapratu jūs pareizi, ka jūsu Ministru kabineta ieskatā ir pamatoti pieņemt normatīvo regulējumu, balstoties uz faktiski novecojušu politikas plānošanas dokumentu?

L. Pamovska.

Norma tika izstrādāta, politikas plānošanas dokumentam spēkā esot. Un norma nav paradigmas maiņa, kas varētu pateikt, ka pēkšņi būtu mainījusies meža politika citā virzienā. Meža politika nav pēkšņi mainījusies citā virzienā.

T. Krūmiņš.

Paldies. Ja jau jūs to pieminējāt, tad jautājums ir, vai Ministru kabinets 2022. gada jūnijā, pieņemot apstrīdēto normu, izvērtēja... Nav runa par ņemšanu vai neņemšanu vērā, bet vai izvērtēja tās starptautisko normatīvu stratēģijas, kas tika izstrādātas un pieņemtas laika posmā kopš 2019. gada? Un tās mēs norādījām savos paskaidrojumos: Eiropas Savienības Meža stratēģija, Bioloģiskās daudzveidības stratēģija, Eiropas klimata akts un citas.

L. Pamovska.

Nevienā no nosauktajiem dokumentiem nav noteikts galvenās cirtes vecums un caurmērs. Taču Ministru kabinets ir informēts un ir piedalījies šo normatīvo aktu gan apspriešanā, gan pieņemšanā Eiropā, tāpēc nevar teikt, ka nezināja šos jautājumus.

Un Ministru kabineta ieskatā normas ietekme uz vidi nemainījās 2019. gadā savādāka kā 2022. gadā.

T. Krūmiņš.

Paldies.

Un vismaz pagaidām pēdējais jautājums no manas puses, pēc tam došu vārdu kolēģiem.

Jautājums par to, ko Ministru kabinets norāda savā rakstveida atbildē uz Satversmes tiesas uzdoto ceturto jautājumu par to, kāpēc šis te pārejas periods tika noteikts pusgadu pēc apstrīdētās normas spēkā stāšanās. Un Ministru kabinets norāda, ka tas tika darīts, lai nepasliktinātu to meža īpašnieku stāvokli, kas apliecinājumu 2022. gadā saņēma no janvāra līdz jūnijam. Un ka tādējādi tiktu ietekmēta viņa tiesiskā palāvība.

Vai Ministru kabineta ieskatā saudzējošāks mehānisms nebūtu paredzēt nevis pārejas periodu vēl uz nākamajiem sešiem mēnešiem, kuru laikā, kā mēs redzam no lietas materiāliem, izsniegto ciršanas apliecinājumu skaits pieauga, bet gan regulējumā ietvert norādi, ka jaunās normas neattiecas uz jau izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem līdz apstrīdētās normas pieņemšanai.

L. Pamovska.

Jā, es jau stāstīju, kāpēc bija nepieciešams šis pārejas periods. Protams, papildu stādu pieprasījums radītu sliktāku stāvokli arī tiem, kas ir saņēmuši apliecinājumu pirms šīs apstrīdētās normas pieņemšanas, jo meža atjaunošana tiek plānota, kontrolēta un uzraudzīta kalendārā gada ietvaros. Un arī meža stādīšana notiek pavasarī, kad visiem ir vienādas vajadzības pēc stādiem.

T. Krūmiņš.

Paldies. Tomēr vēl viens precizējošs jautājums. Ņemot vērā, ka jūs pieminējāt stādus un to pieejamību, vai Ministru kabinets var pamatot, kas tieši apstrīdētās normas pieņemšanas laikā 2022. gada jūnijā liecināja, ka šis te stādu materiāls nav pietiekamā daudzumā, lai šo te pārejas periodu varbūt neattiecinātu vēl uz pusgadu? Kā jūs minējāt, stādīšana parasti notiek pavasarī un, šķietami, tas nekādas problēmas neradītu stādu pieejamībā.

L. Pamovska.

Apstrīdētās normas pieņemšanas laikā tika būvēta jauna stādaudzētava Latvijas Valsts mežos, kas palielinās stādu pieejamību. Tāpat ir vēl divas kokaudzētavas nākušas klāt stādu ražošanā un tas palielina stādu pieejamību.

T. Krūmiņš.

Paldies. Bet jautājums bija par to, kas tieši liecināja, ka tie stādi nav pieejami tajā brīdī, ja tas ir jūsu arguments, kāpēc tika noteikts šis te pārejas periods.

L. Pamovska.

Nē, nē, Ministru kabinets aptaujāja stādaudzētavas un noskaidroja, kad stādi varētu būt pieejami. Protams, aptauja notika telefoniski un mēs nevaram šobrīd iesniegt

apstiprinošus materiālus, bet šādas diskusijas, šādas aptaujas ir bijušas.

T. Krūmiņš.

Paldies.

V. Ķerus.

Jautājumi arī no manas puses daži atbildētājiem, vairāki, pareizāk sakot.

Un viens, manuprāt, būtisks jautājums, lai mēs vienādi izprotam lietas. Jūs, Pamovskas kundze, minējāt, ka tā nākotne nerādās tik drūma, kā es rādīju savā prezentācijā, lai gan, manuprāt, es uz „Silavas” prognozēm balstos tikpat lielā mērā, kā jūs savā atbildes rakstā. Ozola kungs apstiprināja to, ko es jau minēju, ka šie scenāriji nav precīzi atbilstoši normai.

Līdz ar to es gribēju jums jautāt, kā jūs kā Ministru kabinets vērtējat šo „Silavas” prognožu ticamību un vai ir kādi scenāriji, kādas prognozes, kas precīzāk atbilst normai, nekā tie, ko es rādīju šeit, par to, kā mainīsies meža vecuma struktūra un sugu sastāvs.

Ā. Jansons.

Ja drīkst, tad es atļautos komentēt... Tā pieeja, kā pētījumos tajā skaitā šādu prognožu sagatavošanā ar šādu jautājumu tiek strādāts, ir izstrādāt virkni scenāriju un tad saprast, kāda ir iespējamo atbilžu jeb iespējamo rezultātu izkliede, lai uz šī pamata pieņemtu lēmumu. Un otra puse noteikti arī ir iepazīsies ar pārskatiem, kuri tika sagatavoti analizējot diezgan lielu skaitu dažādu scenāriju, lai saprastu, kāda tad ir tā rezultāta izkliede un uz šī kompleksa pamata arī varētu pieņemt lēmumus.

A. Laviņš.

Piedošanu... Jautājuma otra daļa bija par to, vai Ministru kabineta rīcībā bija vēl cits pētījums ar, iespējams, precīzākām prognozēm, nekā tās piedāvā pieteikuma iesniedzēju pārstāvis. Vai bija šāds pētījums, kas piedāvā precīzākas prognozes?

A. Ozols.

Absolūti precīzas prognozes nav nevienā pētījumā. Precīzākas prognozes... Šī pašlaik ir labākā pieejamā informācija, kas ir balstīta uz analīzēm, kuru pamatā ir ņemta meža statistiskā inventarizācija, tas ir, apmēram 16 tūkstošu parauglūkumu pa visu Latviju, kas reizi piecos gados tiek instrumentāli uzmērīta, nevis viņa iekrīt mežā. Un uz šo parauglūkumu analīzes pamata ir izstrādāti meža augšanas gaitas algoritmi. Tālāk šie algoritmi ir ņemti par pamatu modelēšanai, izvēloties dažādus pamatpieņēmumus šiem scenārijiem. Līdz ar to šie pašlaik ir precīzākie pieejamie dati, kas ir balstīti uz ļoti lielu datu apjomu. Ja mēs runājam par scenārijiem, no tiem scenārijiem pieteicēju puse parādīja tikai vienu, tie ir vairāki, vismaz seši... Un tā

problēma, kas ir saistīta ar piesaistēm, ir pamatā sakņota mūsu mežu vecuma struktūrā, jo pretēji apgalvojumiem, ka mums vecu mežu paliek mazāk, īstenībā pieaugušu un vecu mežu apjoms uzkrājas.

A. Laviņš.

Ozola kungs, paldies. Atbilde bija par to, vai bija precīzāki pētījumi. Saņēmām. Turpinām ar pieteikuma iesniedzēju pārstāvja jautājumiem. Lūdzu!

V. Ķerus.

Jā, tā tad paliekot pie tā, ka mēs acīmredzot esam vienojušies, ka šie ir labākie pieejamie dati, tā tad mēs varam balstīties uz šiem „Silavas” scenārijiem.

Tad man ir jautājums, ko mēs minējam jau iepriekš mazliet, par ciršanas apjomiem, uz kādiem pieņēmumiem par ciršanas apjomu pieaugumu balstās šie scenāriji. Tāpēc, ka savā vēstulē tiesai jūs norādāt, ka, ieviešot apstrīdēto normu, tika plānots, ka ilgtspējīgā galvenās cirtes platība palielināsies ne vairāk kā par 2 procentiem.

Tas, ko es rādīju prezentācijā, no šī te Šņepsta kunga 2020. gada ziņojuma, rāda, ka pirmajā piecgadē galvenās cirtes platība palielināsies par nepilniem 9 procentiem, salīdzinot ar ikdienišķo scenāriju.

Tā tad, vai kāds no šiem... vai varbūt vēl kāds cits... kāds ir jūsu pieņēmums, uz ko jūs balstāties par to, kādi būs ciršanas apjoma pieaugumi?

L. Pamovska.

Par ciršanas apjomu pieaugumu balstās uz mežaudžu vecuma struktūru... nacionālā monitoringa datiem un mežaudžu vecuma struktūru.

V. Ķerus.

Nē, bet procentos tad...? Divi, deviņi, vai kāds cits procents?

L. Pamovska.

Iet runa, par kādiem procentiem mēs runājam. Ja mēs runājam par apstrīdētās normas ietekmi, tad tie ir 2 procenti, pat mazāk... skatās... pret ko vērtē.

V. Ķerus.

Paldies.

Un Ozola kungs vienā brīdī minēja, ka šie grozījumi nenožīmē, ka ir jācērt kailcirte, ka var arī izlases cirti pēc šiem pašiem kritērijiem veikt. Tā tad, atkal atgriezoties pie „Silavas” scenārijiem, varbūt Jansona kungs var nokomentēt šoreiz kā Ministru kabineta pārstāvis, cik liels galvenajā cirtē ir kailciršu un cik liels izlases ciršu īpatsvars šajā scenārijā, ko es rādīju uz ekrāna sēdes sākumā?

Ā. Jansons.

Ja es pareizi atceros.... Bet tiesai, protams, šos jautājumus precīzāk varēs nokomentēt cilvēki, kuri ir veidojuši scenārijus, kas ir kā uzaicinātās personas jūsu sarakstā... Bet tāpat, ja es pareizi atceros, tad tajā konkrētajā scenārijā tika pieņemts, ka īpatsvars nemainīsies, tāpat sadalījums pa ciršu veidiem nemainīsies.

A. Laviņš.

Šajā brīdī es nedaudz iejaukšos.

Es atgriezīšos pie iepriekšējā jūsu uzdotā jautājuma. Es līdz galam nesapratu, ko sevī ietvēra atbilde, pret ko vērtē. Jo, jautājums, manuprāt, bija gana skaidrs, par kādu procentu... procenta punkti ir viens, divi, trīs... par cik palielināsies tāpat izcirstais meža apjoms pēc tam, kad būs ieviesta šī apstrīdētā norma. Jūs neskaidri minējāt, ka divi un varbūt pat mazāk... un tad pieminējāt šobrīd to momentu, ko es gribu noskaidrot, pret ko vērtē.

Paskaidrojiet mazliet...

L. Pamovska.

Procenti ir atkarīgi, vai mēs skatāmies, cik procenti no kopējā ciršanas apjoma, vai no galvenās cirtes apjoma. 2 procenti ir no galvenās cirtes apjoma.

A. Laviņš.

Ķerus kungs, vai šī atbilde ir tā, kas sniedz informāciju uz jūsu jautājumu?

V. Ķerus.

Īstu skaidrību tā nesniedz, bet tad, ja es pareizi jūs sapratu, tad par 2 procentiem palielināsies galvenās cirtes apjoms un par 9 procentiem varētu palielināties kopējais mežizstrādes apjoms.

L. Pamovska.

Nē, tieši otrādi. Apstrīdētajai normai ir ļoti neliela ietekme uz kopējo apjomu, jo kopējais apjoms ir 113 tūkstoši hektāri. Savukārt galvenās cirtes apjoms ir 45 tūkstoši hektāri. No kopējā ciršanas apjoma tam ir ļoti, ļoti minimāla... nulle komats... ietekme.

V. Ķerus.

Pie šī droši vien vērts atgriezties tad, kad būs uzaicināta „Silava”, kura tad varēs izskaidrot vairāk tos viņu pieņēmumus.

L. Pamovska.

Jā. Es runāju par koku ciršanas apjoma pieaugumu. Es nevaru paskaidrot, kā šie koku ciršanas apjomi ir šajos „Silavas” pētījumos ņemti vērā, tāpēc... jā... es lūgtu uzdot šos jautājumus „Silavai”.

A. Laviņš.

Labi. Turpinām ar jautājumiem. Lūdzu!

V. Ķerus.

Paldies.

Tad turpinot vienalga par ciršanu.

Tātad, atbildes rakstā, kas ir tiesas materiālu 1. sējuma 142. lappuse, jūs norādāt, ka nepiekrītat arī tam pieteikuma iesniedzēju apgalvojumam, ka tieši šo noteikumu pieņemšana ir izraisījusi lielāka skaita ciršanas apliecinājumu izsniegšanu.

Šajā pašā lappusē arī jūs norādāt skaitļus par ciršanas apliecinājumiem, cik ir ņemts dažādām cirtēm, un no šiem skaitļiem ir redzams tas, ka, salīdzinot ar 2022. gada pirmo pusi, otrajā pusē kailcirtēm pēc vecuma izņemto ciršanas apliecinājumu skaits ir pieaudzis par 34 procentiem, kailcirtēm pēc caurmēra – par 120 procentiem.

Un ja ne šo grozījumu ietekme, tad kā jūs skaidrojat, ka tieši kailcirtēm pēc caurmēra ir tik straujāks izņemto ciršanas apliecinājumu pieaugums?

L. Pamovska.

Apstrīdētā norma tika pieņemta laikā, kad ciršanas aktivitāti ietekmēja daudzi faktori, ne tikai apstrīdētā norma. Gan koksnes cena tirgū, gan pieprasījums pēc koksnes, gan apstrīdētā norma, protams, arī. Nevar noliegt, ka arī apstrīdētajai normai tur ir ietekme. Bet ne tikai.

V. Ķerus.

Bet tieši to pieaugumu relatīvi... cirtes pret vecumu, cirtes pēc caurmēra... Kāpēc tieši tās pēc caurmēra cirtes tā ir pieaugušas? Ja visi faktori taču darbojas vienādi, gan uz cirtēm pēc vecuma, gan pēc caurmēra. Vienīgais, kas atšķiras, ir šī jaunā norma.

L. Pamovska.

Atšķiras pieejamība.

V. Ķerus.

Tātad vēl es lūgtu jūs, vai jūs varētu pateikt vienu skaitli? Zemkopības ministriju pārstāv arī Meža dienesta ģenerāldirektors... varbūt jūs varat pateikt... Līdz grozījumu pieņemšanai, ja mēs skatāmies uz mežiem kopumā, gan valsts, gan privātajiem... Kāds

bija apmēram vidējais uz hektāru saglabāto ekoloģisko koku skaits?

A. Ozols.

Es precīzi uz šo jautājumu nevarēšu atbildēt. Es varu nodrošināt, ka šāda informācija tiesai tiek sniegta.

V. Ķerus.

Tātad, par Eiropas Savienības meža stratēģiju, kur jūs apgalvojat, ka nav pretrunu tāpēc, ka tur nav minēts caurmērs tieši.

Un tad es lūdzu jūs nokomentēt, kā jūs vērtējat kontekstā ar šiem te grozījumiem šādas te atziņas no Eiropas Savienības mežu stratēģijas? Pirmkārt, ka koksnes produktu sagādei jānorit sinerģijā ar biodaudzveidības saglabāšanu un atjaunošanu, tad, ka maz ticams, ka potenciālie papildu ieguvumi, ko rada nocirsta koksnes produktu un materiālu aizstāšana īsā līdz vidējā termiņā, proti, līdz 2050. gadam kompensēs meža kā neto piesaistītāja funkcijas samazināšanos, kas saistīta ar mežizstrādes apjoma pieaugumu, un arī to, ka monokultūru plantāciju vietā vēlams ierīkot un uzturēt audzes un ainavas līmenī ģenētiski un funkcionāli daudzveidīgus jauktus mežus, kuros aug vairāku platlapju un vasaras zaļo koku sastopamas sugas ar dažādu... nu, dažādas sugas... es tā saīsinu mazliet to citātu...

Ā. Jansons.

Jā, tātad sākšu no viena gala. Ja es kādu esmu piemirsis, tad es pieņemu, ka man tas tiks atgādināts.

Attiecībā uz vasaras zaļajiem kokiem, kas jau te tika pieminēti vairākās jautājumos un atbilžu sadaļās iepriekš. Jāsaprot, ka Eiropas Savienībai veidojot šādu kopēju normatīvu, protams, ka viņa vadās no vidējās situācijas, kāda ir Savienībā. Un arī, ja mēs paskatāmies mūsu reģionu, tad lielākā daļa to valstu, kurās ir funkcionējoša mežsaimniecība, skujkoki ir dominante. Latvijai atšķirībā no tās situācijas ir ļoti augsts lapu koku īpatsvars, tātad viņu potenciāla papildus palielināšana nav sagaidāma, kas būtu saistāma ar kaut kādu ļoti nozīmīgu ieguvumu, teiksim, bioloģiskajai daudzveidībai, ja mēs paskatāmies... tātad paskatoties, kā margināli vienu vai otru izmainot, cik daudz papildu varētu sagaidīt ieguvumu vai attiecīgi jūsu ieskatā, zaudējumu, no bioloģiskās daudzveidības perspektīvas.

Ciktāl tas attiecas uz... es atvainojos... varbūt, ka varētu vēlreiz to sākuma daļu?...

V. Ķerus.

Par to, ka koksnes produktu sagādei jānorit sinerģijā ar biodaudzveidības saglabāšanu.

Ā. Jansons.

Jā... tur tā ir abu iesaistīto pušu tā atšķirīgā izpratne. Mūsu izpratne ir tāda, ka tieši šī te pieeja arī tiek ņemta vērā, veidojot šo te dokumentu paketi, proti, nevis virzot to, ko arī rekomendē... jeb to pieeju, ka mēs ejam uz ļoti izteiktu jeb plantāciju tipa, jūsu terminoloģijā, saimniekošanu, ļoti intensificētu saimniekošanu, bet arī šajā sadaļā, kas patiesībā ir ar galveno mērķi – atjaunojamo resursu nodrošināšana, arī šajā sadaļā tiek paredzēta papildu bioloģiskās daudzveidības aizsardzības pasākumi, kuri papildina tos, kas ir... nu, otrā galā ir stingrā dabas aizsardzība... un tos pasākumus, kas ir pa vidu tajā lielākajā daļā, kas ir integrēta dabas aizsardzības un saimniecisko mērķu kopība.

Vai es atbildēju uz visu kopumu?

V. Ķerus.

Es precizēšu vēlreiz vienu no jautājumiem.

Tad ņemot vērā, ka jūs atsaucāties uz Eiropu kopumā, kur Latvijai ir īpaša situācija, tad es nezinu, vai jūs šodien esat zinātnieks vai Ministru kabinets, bet tad jūsu viedoklis, ka tāvad Latvijas apstākļos, lai mēs nodrošinātu šo te bioloģisko daudzveidību un izturētspēju, būtu pamatoti samazināt lapu koku mežu īpatsvaru uz skujkoku mežu īpatsvara pieauguma rēķina.

Ā. Jansons.

Jā, tāvad es acīmredzot neesmu izteicies pietiekami precīzi. Nē, tas nebija tas, ko es teicu. Tas, ko es teicu, ir, ka papildus lapu koku īpatsvara palielināšana radīs mazāku papildu bioloģiskās daudzveidības efektu, efekta izmaiņas... tāvad marginālās vērtības salīdzinot... nekā situācijās, kurās ir raksturīgs daudz augstāks skujkoku īpatsvars mūsu bioklimatiskajā reģionā.

V. Ķerus.

Tāvad, jūs nesakāt, ka vajag samazināt. Tāvad, vajag saglabāt esošo lapu koku īpatsvaru? Jūsu viedoklis?

Es vienkārši... tas ir kontekstā ar tām prognozēm, ko es rādīju, ka lapu koku īpatsvars samazināsies un es gribu dzirdēt, kā tas tiek vērtēts.

Ā. Jansons.

Lapu koku īpatsvara saglabāšana meža masīvu līmenī ir viens no rādītājiem, kas var veicināt bioloģiskās daudzveidības uzturēšanu.

V. Ķerus.

Labi. Paldies.

Jautājumi saistībā ar valsts mežiem. Ņemot vērā prognozes. Kā jūs vērtējat, cik daudz valsts mežos varētu tikt turpmāk cirsts pēc caurmēra nevis pēc vecuma.

L. Pamovska.

Valsts mežu plānošanā nav plānots, ka cirtes pēc caurmēra varētu palielināties. Apmēram tikpat, cik tagad.

V. Ķerus.

Skaidrībai tas tikpat, cik tagad ir... teiksim, 114 hektāru gadā, „Silavas” prognozēs ir 1,9 tūkstoši hektāri gadā.

L. Pamovska.

Jā.

V. Ķerus.

Tad šajā punktā „Silavas” prognozes nav ticamas. Tas nepalielināsies pēc jūsu pieņēmumiem.

A. Ozols.

Ja es drīkstu papildināt. „Silavas” prognozes ir, kādā veidā norma palielina pieejamību audzēm, kurās varētu cirst pēc caurmēra. Tas, kas notiek Latvijas Valsts mežu plānošanā, tā ir centrālā plānošana, kurā plāno cirtes un pašlaik netiek plānotas palielināt cirtes pēc caurmēra, jo ir ielānāts tas, kas ir Ministru kabineta noteiktajā maksimālajā koku ciršanas apjomā, cirtē pēc vecuma, jo maksimāli pieejamais koku ciršanas apjoms tiek rēķināts cirtē pēc vecuma. Ja nenovērt šo cirti pēc vecuma, tādā gadījumā ir šeit izvēles iespēja no pieejamības viedokļa izmantot cirti pēc caurmēra, bet jebkurā gadījumā šis neietekmē kopējo koku ciršanas apjomu valsts mežos.

V. Ķerus.

Saistībā ar to, ko jūs nupat minējāt arī otrs jautājums par valsts mežiem. Mēs zinām, ka tas rīkojums par maksimāli pieļaujamo ciršanas apmēru ir ik pa pieciem gadiem pieņemts. Kā jūs vērtējat metodiku šī maksimāli pieļaujamā koku ciršanas apjoma noteikšanai. Vai tā nebūtu jāpārskata?

A. Ozols.

Šādas diskusijas ir bijušas, ka tā būtu jāpārskata, taču tā ir balstīta uz aprēķinu, kas balstās uz koku sugu vecuma struktūru. Un tiek balstīta ar mērķi, lai nākotnē

ciršanai pieejamais koksnes apjoms nebūtu mazāks kā pašlaik. Tajā pašā laikā tur ir iekšā elementi, izvēles iespējas, kas ļauj izlīdzināt šo vecuma struktūru, kura pašlaik ir nevietā.

Šādas diskusijas ir bijušas. Es neuzskatu, ka viņa pašlaik būtu jāpārskata, jo viņa mums nodrošina pietekami labu ilgtermiņa prognozējamību.

V. Ķerus.

Vēl pēdējie divi jautājumi, pirms es nododu stafeti kolēģiem.

Viens, manuprāt, ļoti būtisks jautājums. Jūs vēstulē tiesai un arī savos komentāros šodien šeit brīžam pasniedzat šos grozījumus kā tādu kompensējošu pasākumu, lai atjaunotu līdzsvaru. Jūs pieminējat arī aizsargājamo teritoriju platību palielināšanu, kas mūsu skatījumā bija nepieciešams, lai nodrošinātu jau līdz šim bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos. Bet varbūt jūsu rīcībā ir kāda informācija, kādi dati, ko jūs varat prezentēt, kas ir tas, kas liecina, ka pirms grozījumu pieņemšanas meža apsaimniekošanā šāda līdzsvara nebija starp dažādām funkcijām un interesēm, un dominējošās bija tieši dabas aizsardzības intereses, tātad ka šie grozījumi tad mēģinātu šo līdzsvaru atjaunot.

L. Pamovska.

Nē, Ministru kabineta rīcībā nav informācijas, ka dabas aizsardzības prasības būtu dominējošas, bet apstrīdētā norma tiek pieņemta laikā, kad tiek arī stiprinātas vides aizsardzības intereses, tiek audzētas gan vides aizsardzības intereses, gan iespēja audzēt kvalitatīvāku mežu. Tā kā tas līdzsvars ir nevis pret pagātņi, bet pret esošo situāciju, kas notiek. Palielinās mikroliegumu skaits, palielinās aizsargājamo teritoriju skaits un tajā laikā tiek izdarīti... tiek pieņemta apstrīdētā norma. Tāpat, pieņemot apstrīdēto normu, tiek noteiktas papildu dabas aizsardzības prasības un tur ir šī līdzsvara meklēšana starp esošo situāciju, nevis starp pagātņi un nākotni.

V. Ķerus.

Labi, bet tad, lai būtu esošā situācija... bet kaut kas, kas demonstrē to, ka dabas aizsardzības intereses šobrīd ir dominējošās un būtu vajadzīgs šo līdzsvaru atjaunot ar šiem grozījumiem.

L. Pamovska.

Dabas aizsardzība, kā jūs redzējat jau grafikā, dabas aizsardzības teritoriju platības palielinās visu laiku. Nav tā, ka pēkšņi šogad palielinās dabas aizsardzības platības un ir informācija, ka viņas turpināsies palielināties.

V. Ķerus.

Labi. Un mans pēdējais jautājums, jo tas mazliet nostāda mani neomulīgā situācijā, jo sanāk, ka jūs apgalvojat, ka es tiesai sniedzu nepatiesu informāciju. Jo pēc tā, ko es saprotu un ko es arī minēju savās atbildēs... tātad minētais Dagna Dubrovskā pētījums vai prezentācija, sauksim, kā gribat, tur nav izvērtēti aspekti, ko es minēju, kas ir mežaudzes struktūras vienkāršošanās, lielo dimensiju mirušās koksnes pieejamība, mežu fragmentācija. Jūs savā atbildē tiesai apgalvojāt, ka visas šīs lietas ir izvērtētas.

Tā kā procesam šī ir tikai pirmā diena, tad jūs varētu dot mums un tiesai iespēju iepazīties ar to dokumentu, kur ir visas šīs te lietas vērtētas?

L. Pamovska.

Dokuments ir pieejams Zemkopības ministrijas mājaslapā. Tiesai ir saite, jums arī.

V. Ķerus.

OK. Tad, ja ir tikai tā prezentācija, tad paliek spēkā tas, ko es jau teicu, ka šīs informācijas tur nav. Bet, ja gadījumā uzrodas kaut kas cits, tad dalieties, lūdzu...

Labi, paldies.

B. Baltvilka.

Paldies. Man būs pāris jautājumi.

Par šķeldas cenu. Sakiet, lūdzu, kāpēc netika veikta uz zinātniskām metodēm pamatota ekonomēstariskā modelēšanas analīze, kāda ir bijusi šīs normas grozījumu ietekme uz šķeldas cenu. Vadoties pēc jūsu izpratnes un argumentiem, es saprotu, ka *ex-ante* to nebija iespējams veikt, jo bija steidzamība, bet šobrīd *ex-post* jums bija pietiekami ilgs laiks, lai to veiktu. Jūs varējāt analizēt, kādi faktori un cik lielā mērā ir ietekmējuši šķeldas cenas kritumu.

Jūs minējāt vienā no atbildēm, ka to nekad nav iespējams pateikt precīzi, bet nē, ar šīm metodēm to ir iespējams ļoti precīzi noteikt, kāda ir bijusi konkrētās politikas intervences ietekme uz cenas samazināšanos...

A. Laviņš.

Piedošanu, tā ir kritika vai jautājums?

B. Baltvilka.

Tas ir jautājums. Kāpēc šāda analīze netika veikta? Paldies.

A. Laviņš.

Tātad, vai tika veikta analīze? Ja netika veikta, kāpēc tā netika veikta?

L. Pamovska.

Nē, analīze nav veikta un paldies par priekšlikumu. Mēs apsvērsim iespēju tādu veikt.

B. Baltvilka.

Paldies.

Un otrs jautājums. Jūs daudzkārt minējāt... atsaucāties uz meža īpašnieku interesēm vai iespējām, teiksim, ko šie grozījumi... kādas tās viņu iespējas tie palielina... izvēloties, kādā veidā un kā apsaimniekot mežus.

Bet man ir jautājums, kāpēc jūs, pieņemot šos grozījumus, neņēmat vērā lielākās daļas sabiedrības intereses, jo, kā jau es minēju savā uzrunā, pamatojoties uz socioloģiskiem pētījumiem, un kā jūs to zināt, jo tas ir vienmēr izskanējis publiskajā telpā, lielākā daļa sabiedrības neatbalsta šādus grozījumus un tos, ko to, ko tie ietver. Kādēļ jūs neņemat vērā lielākās sabiedrības daļas intereses?

K. Zaķis.

Tāpēc, ka lielākās daļas sabiedrības intereses šajā jautājumā, kad mēs runājam par privātīpašumu, nebūtu jāņem vērā tādā ziņā, ka mēs varam paņemt kaut kādu aptauju un pateikt, ka 74 procenti Latvijas sabiedrības neatbalsta... nu, tā aptauja, pirmkārt, ir apšaubāma... bet meža izciršanas palielināšana... un tad uz tāda pamata ierobežot privātīpašnieku tiesības... Latvijā ir privātīpašums, paldies Dievam un ir kapitālisms... un tas vienkārši tā jūsu doma jau no tādas zaļas pārvēršas par tādu sarkani zaļu. Tas jautājums jau vien tāds ir, ka mums vajadzētu ņemt vērā sabiedrības viedokli par to, ko lielai daļai sabiedrības vajadzētu darīt ar savu privātīpašumu.

A. Laviņš.

Jā, es pārtraukšu šajā brīdī. Tad formulēšu citādi jautājumu. Kā Ministru kabinets, pieņemot apstrīdēto normu, ir ņēmis vērā to, ka lielākā sabiedrības daļa ir pret izciršanu? Dodiet savu vērtējumu.

A. Ozols.

Ja drīkst... redziet, te jau jautājums bieži vien skaitās... atbildes ir atkarīgas no tā, kā uzdod jautājumu... Ja man uzdotu jautājumu, vai es esmu pret mežu izciršanu, es arī teiktu, jā, es esmu pret mežu izciršanu. Tas nozīmē to, ka mežu nocērt un viņa vairāk tur nebūs. Ja to jautājumu uzdod tā, tad arī es esmu pret.

Jautājums ir par koku ciršanu mežā, kas ir viens no mežsaimnieciskā cikla sastāvdaļām, tajā skaitā atjaunošanu, kopšanu un visas pārējās lietas. Un mežs tur arī mūžīgi būs.

Līdz ar to es gribētu pateikt, ka, redziet, sabiedrības aptaujas kā rezultātus lielā mērā uzdod to, kādā veidā ir noformulēts jautājums.

Otra lieta ir tā, ka liela sabiedrības daļa, godīgi sakot, varbūt nebūs pārāk populāri... neasociē mežsaimniecību ar siltu dzīvokli, neasociē mežsaimniecību ar budžeta ieņēmumiem, kas nāk no visas pievienotās vērtības cikla, teiksim, ārstu un māsu algām un tamlīdzīgām lietām. Liela sabiedrības daļa neasociē lauksaimniecību ar lielveikalos nopērkamo pārtiku. Un līdz ar to, protams, šis ir ļoti labs jautājums, kas īstenībā vedina uz to, ka ar šo sabiedrības daļu ir maksimāli daudz izglītojoši un informatīvi jārūnā un jānodod maksimāli daudz informācijas, jo pretējā gadījumā cilvēki jau spriež par to, ar ko viņi konkrēti saskaras. Un ja pilsētnieks, kurš ir pieradis iet sēņot un zina, ka tur tajā vietā viņš tās sēnes atradīs un pēkšņi tā vieta ir nocirsta, tad viņa pieņēmums ir tāds, ka to sēņu tur vairs nekad nebūs. Un līdz ar to, protams, ka viņš ir pret mežu ciršanu. Kaut kādā veidā tās viņa intereses ir skartas.

Es atvainojos par šādu atbildi, bet viņa lielā mērā ietver to uzdoto jautājumu.

A. Laviņš.

Jā. Turpinām, lūdzu, ar jautājumiem.

J. Rozītis.

Paldies. Man arī būs daži jautājumi.

Pieņemu, ka šī pēdējā atbilde bija personīga atbilde, nevis Ministru kabineta atbilde. Cienot otrās puses viedokli... nu, nesaukšu to par dogmatisku vai mītisku, kaut gan man tā arī asociējās ar šo atbildi...

Bet jautājums ir Jansona kungam. Jansona kungs šodien pārstāv Ministru kabinetu, ikdienā nodarbojas ar zinātni. Es pieņemu, ka viņš arī lasa daudz zinātniskus rakstus arī ārpus Latvijas, ko pašu institūts izveido.

Vai pietiekoši šobrīd ir dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā galvenajā cirtē, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, jūsuprāt?

Ā. Jansons.

Šis būs jautājums, uz kuru nav viennozīmīgas atbildes, jo dabas aizsardzības prasības galvenajā cirtē, protams, un atkārtosos vēlreiz, ir skatāmas kopumā ar visu pārējo dabas aizsardzības prasību un veidu kompleksu. Ja mēs salīdzinām ar to, kādas ir dabas aizsardzības prasības teritorijās, kuras ir līdzīgā bioklimatiskā reģionā, tad mūsējās ir samērā līdzīgas, atsevišķos gadījumos stingrākas, atsevišķos gadījumos ļoti maz gadījumos, arī vājākas. Tā kā man nav tāda zinātniska pamata teikt, ka, teiksim, mūsu aizsardzības prasības kaut kādā mērā būtu vājākas vai nepiemērotākas nekā tas izmantots mežsaimniecības praksē reģionā.

J. Rozītis.

Paldies. Jūs gan atbildējāt tiešām kā Ministru kabineta... kā politiķis nevis kā zinātnieks, bet mans jautājums bija, vai ir pietiekošas šīs prasības bioloģiskās daudzveidības nodrošinājumam galvenajā cirtē? Jums kā zinātnieka viedoklis šinī gadījumā, nevis kā Ministru kabineta politiķa viedoklis?

A. Laviņš.

Nē, nē... tad jautājums tiek noņemts. Šobrīd ir runa par to, ka Jansona kungs vismaz pēc tiesā iesniegtajiem dokumentiem ir Ministru kabineta pārstāvis.

J. Rozītis.

Es atvainojos. Bet viņš tika stādīts priekšā kā Zinātņu akadēmijas pārstāvis un kā zinātņu doktors un tamlīdzīgi...

A. Laviņš.

Taisnība... Tika minēts tā. Bet šajā brīdī tik un tā viņš ir Ministru kabineta pārstāvis. Un šeit četri cilvēki tiesas sēdē pārstāv Ministru kabinetu.

J. Rozītis.

OK. Paldies. Es vienkārši griezos pie viņa un domāju, ka viņam ir vairāk zināšanas. Paldies.

Otrs jautājums. Es nezinu... tas, visticamāk, tad būs Pamovskas kundzei.

Latvija ir Eiropas Savienības dalībvalsts. Un šajā mirklī, kad tika pieņemta 2022. gada jūnijā šī norma, paralēli tika izstrādātas Eiropas Komisijas dabai tuvinātas mežsaimniecības vadlīnijas, kuras nepārprotami norāda par to, ka vajadzētu mežsaimniecībai griezties uz to, par ko jau šeit bija tāda īsa diskusija... par dabisko atjaunošanu, par šīm mistrotām audzēm, dabisko atjaunojušos lielāku īpatsvaru un par dažāda... nu, es gribētu teikt... stāvojuma mežaudzēm.

Kā jūs vērtējat, kā šī norma ir pozitīvi ietekmējusi šo dabai tuvinātas mežsaimniecības vadlīnijas izpildi?

L. Pamovska.

Paldies par jautājumu.

Jā, ir pieņemtas Eiropas Savienības vadlīnijas par dabai tuvu mežsaimniecību, un šobrīd mežzinātnes institūtā „Silava” notiek darbs pie nacionāla līmeņa vadlīniju izstrādes un šī projekta ietvaros arī tiks vērtēta apstrīdētās normas saistība ar šīm dabai tuvām vadlīnijām.

J. Rozītis.

Otrs. Diezgan daudz šodien pievērsāmies pie šķeldas. Bet arī šeit man Ministru kabinetam ir jautājums. Nu, līdz galam varbūt netika izteikts tāds aptverošs un holistiska informācija, proti, par šķeldas eksportu.

Precīzi 2022. gadā pret 2021. gadu šķeldas eksports pieauga par 50 procentiem, tajā pat laikā importam samazinoties uz pusi, proti, apturēts tika Krievijas un Baltkrievijas imports. Pamovskas kundze minēja citu ciparu, precīzi tas tā ir. 2023. gads pret 2022. gadu ir samazinājies šķeldas eksports par 6,6 procentiem, bet neminēja to, ka samazinājās arī tad vēl imports par 40 procentiem. Tanī pat laikā ir fundamentāli pieaudzis apaļkoku un tajā skaitā zāģbaļķu eksports. 2022. gadā un 2023. gadā. Tajā pat laikā ir pieaudzis malkas eksports, tajā pat laikā ir pieaudzis koksnes, zāģētavu atlikumu eksports.

Kā jūs vērtējat šo normas ietekmi uz eksportu? Tajā skaitā mēs arī zinām valstis, uz kurām tika eksportēts... Ķīna, Polija... tas nozīmē, ka... jā, kā jūs to vērtējat?

A. Ozols.

Normai nav tiešas ietekmes uz šo eksportu. Eksportu pamatā nosaka ražotāju izvēle, kurā tirgū to produktu pārdot un tas ir atkarīgs pamatā no cenas un transporta izdevumiem. Šeit nav tiešas saistības starp normu, eksporta dinamiku un eksporta struktūru.

Attiecībā par Ķīnu, šī ir problēma ne tikai Latvijā, bet visā Eiropā. Un ne tikai pie mums par šo jautājumu runā un šajā sakarā Ministru kabinets pārskatīja tajā skaitā ... sanitāro pakalpojumu maksas cenrādi, paaugstinot viņu trešajām valstīm. Tas gan nestrādā uz Eiropas Savienības iekšieni. Un ja mums būtu vajadzīga šī eksporta tirgus detālāka analīze, tā acīmredzot ir cita saruna, bet konkrētajai normai nav saistības ar eksporta struktūru, jo eksporta struktūru nosaka citi faktori un pamatā cena.

Un attiecībā uz... jums ir taisnība, protams, ka karš un tam sekojošās sankcijas no abām pusēm noveda pie tā, ka Latvijā samazinājās arī zāģmateriālu imports, kas tika importēti pārstrādei par miljonu kubikmetru, tas ir apmēram 2 miljoni kubikmetri zāģbaļķu, lai tādu varētu saražot, un tajā skaitā arī šīs šķeldas imports no minētajām valstīm.

Attiecībā par eksportu. Cenu panika un cenu pieaugums sekoja pamatā visos Eiropas tirgos, sevišķi būtiski tas ietekmēja, piemēram, Vāciju, kas ir ļoti atkarīga no Krievijas gāzes un līdz ar to praktiski, ja mēs runājam par to, kādi faktori ietekmēja eksporta struktūru un importa struktūru, tas ir viennozīmīgi atkarīgs, pirmkārt, no pieejamības, kas ir legālā pieejamība, te var minēt par importu no valstīm, un otrkārt, cenu struktūras dažādos eksporta tirgos. Bet viņa nav nekādā tiešā veidā korelējošā norma. Paldies.

A. Laviņš.

Ozola kungs, tomēr ļaujiet man uzdot vienkāršu šādu jautājumu. Mēs dzirdējām, ka kopējais ciršanas apjoms pēc tam, kad šī tiesību norma tika ieviesta, ir palielinājies par, kā jūsu kolēģe teica, par nelielu hektāru skaitu. Relatīvi nelielu... tie bija nosaukti 113 tūkstoši hektāri. Vai es pareizi sadzirdēju?

L. Pamovska.

2022. gadā 600 hektāri un 113 – 2023. gadā.

A. Laviņš.

Jā, tā tad pareizi ir piefiksēts.

Ozola kungs, runājot par šo eksportu. No šiem 113 tūkstošiem hektāru izcirstā meža pie apstākļiem, kad Latvijas sabiedrība pieprasa kurināmo materiālu, jūs varat sniegt informāciju, cik no šī pieauguma tomēr šādos apstākļos ir ticis eksportēts?

Jautājums ir tādā kontekstā, ka mēs dzirdam no pieteikuma iesniedzējiem, ka apstrīdētās normas mērķis ir sabiedrības labklājības aizsardzība tajā, ar to domājot, ka, lūk, ir nepieciešams sagādāt Latvijas iedzīvotājiem kurināmo materiālu un nepieļaut tik augstu tās cenu. Tāpēc arī jautājums ir par to, vai šis pieaugums, kas ir bijis un kas nodrošinātu pieeju kurināmajam, vai šādos apstākļos ir ticis tomēr šis materiāls eksportēts? Varat tiesai sniegt šādu informāciju?

A. Ozols.

Visdrīzāk, jā. ... (*izslēgts mikrofons*)... un tas ir ļoti izaicinošs jautājums, ko var mēģināt izpētīt, jo ciršanas apliecinājumos ir informācija, uz kuriem tā koksne ir aizgājusi, galu galā mums ir arī apaļkoku uzmērīšana. Bet visdrīzāk precīzu tādu informāciju, cik no tā apstrīdētās normas ietekmētā ciršanas apjoma palielinājuma ir palicis vietējā tirgū un cik ir bijis eksportēts, nevarēs pateikt tāpēc, ka, kā jau mana kolēģe minēja, tiešais šķeldas ieguvums mežā, tā ir tā saucamā meža šķelda, tās ir galotnes un zari. Visa pārējā šķelda tiek ražota tālākā pārstrādes procesā kā pārstrādes procesa atlikums, kas vienlaicīgi pārvēršas par enerģētisko produktu. Līdz ar to viņš var būt radies dažādos pārstrādes procesa etapos.

Mēs viņu varam mēģināt attiecināt relatīvi pret kopējo importa-eksporta dinamiku, kas tiek katru mēnesi papildināta un publicēta Zemkopības ministrijas mājaslapā, uz kuru arī ir balstīti šie dati, kas savukārt balstās uz muitas datiem. Bet tieši attiecināmās normas ietekme uz eksportu... es diemžēl nevaru...

A. Laviņš.

Respektīvi, precīzu šādu informāciju jūs nevarētu iesniegt nekādā gadījumā, ja? Jo šādas izpētes nav un tas, cik lielā mērā no šī pieauguma ir ticis eksportēts, tādu datu

jūsu rīcībā nav. Bet tad tuvākie dati? Kas būtu tas, ko valdība, atbildot uz tiesas jautājumu, kādus datus varētu iesniegt... tuvākos... kas rādītu šo eksporta, iespējams, dinamiku?

A. Ozols.

Tie ir importa-eksporta dati, kas ir, tajā skaitā griezumā pa valsti... tiek regulāri publicēti Zemkopības ministrijas mājaslapā un es vienkārši pašlaik esmu atvēris ... no tās, un visdrīzāk korekta atbilde būtu tāda, ka attiecināmi ir tādi pat, kā pret citu koku ciršanā iegūto koksnī. Tā proporcija, visdrīzāk, ir tieši tāda pati.

Jo, kā jau es saku, šī šķelda lielā mērā rodas ne tikai mežā, bet viņa rodas tālākajos pārstrādes procesos.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Ja ir vēl kāds jautājums atlicis, tad, lūdzu, ir iespēja.

J. Rozītis.

Man vēl viens jautājums būtu. Mēs sapratām, ka 2022. gada jūnijā pieņemtā šī apstrīdētā norma steigā tika darīta tāpēc, ka bija šī energo krīze. Bet tajā pat laikā mēs esam šodien jau vairākas reizes izrunājuši, ka divarpus gadu pagāja kopš pēdējās šīs diskusijas.

Jautājums Ministru kabinetam. Kam būtu bijis jānotiek, lai Ministru kabinets organizētu vēl ieinteresēto pušu sarunu, ja šajā laikā ir pieņemta meža stratēģija, bioloģiskās daudzveidības stratēģija, tiek uzsākta dabai tuvās vadlīniju mežsaimniecības izstrāde, mēs zinām, ka ANO sistēmā tajā laikā bija jau uzsākta diskusija par šiem bioloģiskās vadlīnijas mērķiem. Kam būtu bijis jānotiek, lai šāda diskusija būtu ieinteresēto pušu?

L. Pamovska.

Ministru kabinets nekad nav pretojies diskusijai. Ir vienmēr bijis atvērts diskusijai.

J. Rozītis.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

T. Krūmiņš.

Godātā tiesa, ja drīkst... Vēl viens pēdējais jautājums...

A. Laviņš.

Jā, Krūmiņa kungs. Lūdzu!

T. Krūmiņš.

... kopsavelkot visu to diskusiju.

Jautājums ir par regulējuma pārskatīšanu. Mēs dzirdējām no Valsts meža dienesta pārstāvja tādu apzīmējumu kā ažiotaža ir noplakusi, arī pēc rādītās informācijas uz ekrāniem ir redzams, ka šķeldas cena ir kritusies, pieaugums ir kāpis. It kā viss ir labi. Un zināms, ka likumdevējam, arī Ministru kabinetam šajā situācijā ir pienākums tomēr regulāri pārskatīt, vai nav nepieciešamas kādas izmaiņas regulējumā, vai tas vēl joprojām ir efektīvs un piemērots un nepieciešams.

Jautājums, vai Ministru kabinets ir šādu izvērtējumu veicis, ņemot vērā, ka tie riski šodien šķietami vairs nepastāv, kādi tie pastāvēja Ministru kabineta ieskatā 2022. gada jūnijā.

A. Ozols.

Atbilde ir tāda, ka Ministru kabinets pats ir uzdevis šo izvērtējumu veikt, tas ir, sagatavot konkrētu informatīvo ziņojumu, kuru, kā jau kolēģe teica, mēs ļoti labprāt iesniegsim Ministru kabinetā, balstoties jau uz konkrētām pārbaudēm un auditējamiem faktiem.

Attiecībā par šo normu. Mums nevajag sajaukt divas lietas. Pirmais ir, ka norma savas tapšanas sākuma stadijā tika mērķēta uz ko citu. Viņa tika mērķēta uz to, kādā veidā palielināt meža apsaimniekošanas efektivitāti un dot izvēli meža īpašniekiem ar mērķi nodrošināt papildu CO₂ piesaisti Latvijas mežā caur palielinātu pieaugumu. Kā jau es minēju. Un šis bija sākotnējais mērķis.

Tālāk dažādu diskusiju rezultātā, protams, nenonākot pie kompromisiem vai pie vienošanās tādas, kas vismaz būtu visām pusēm atzīstamas, protams, šīs normas pieņemšana aizkavējās. Un tad iestājās jau iepriekš minētie faktori, kas izsvēra Ministru kabineta viedokli par labu tam, ka šī norma ir jāpieņem.

Jo es saku, pārskatīšana ir normāls process un es pilnīgi piekrītu, Ministru kabinets pats ir uzdevis sagatavot informatīvo ziņojumu, kas tiks sagatavots, bet, kā jau es saku, vismaz tad, ja mums ir pieejama vismaz pāris gadu faktiskie dati, tas ir, par to, kā reāli tā norma ir nostrādājusi, jo ciršanas apliecinājuma pieprasījuma pieaugums, tas ir izteikts nodoms. Tā vēl nav faktiskā ciršana. Paldies.

J. Rozītis.

Es atvainojos... bet tomēr man vēl viens jautājums. Šis ziņojums par kailcirtēm un kā Pamovska kundze teica, tas ir vairāk tiešām saistīts ar šo ietekmi uz vidi. Un ja jūs sakāt, ka kaut kad tiks veikts. Bet nupat ir pārkāpts jau protokollēmums. Ir apkārt pusotrs gads no tā, kad bija jāiesniedz. Ir iesniegts un mēs vienkārši to neesam redzējuši?

L. Pamovska.

Nē, informatīvais ziņojums nav iesniegts Ministru kabinetā, bet, kā jau es teicu, „Silava” strādā pie dabai tuvām vadlīnijām un tās ir tiešā veidā saistītas ar kailcirtes un izlases cirtes balansu un izvēles iespēju. Un tieši tāpēc šis informatīvais ziņojums, lai iekļautu tomēr visus aspektus, lai tas nebūtu tikai vēstures un citu valstu pieredzes izvērtējums, bet arī Latvijas situācijai atbilstošs, dabai tuvās vadlīnijas tur tiktu iekļautas, šis ziņojums tiek papildināts.

A. Laviņš.

Rozīša kungs, jūs šo jautājumu uzdevāt tāpēc, ka ir protokollēmumā minēts noteikts datums, līdz kuram šādam ziņojumam bija jābūt iesniegtam?

J. Rozītis.

Jā, bija jābūt iesniegtam un tad, iespējams, mums būtu iespēja jau iepazīties ar kailcirtes negatīviem aspektiem, jo, galu galā tajā uzstādījumā bija, ka ir jāizvērtē šī...

A. Laviņš.

Līdz kuram datumam tas bija jāizdara?

J. Rozītis.

Ja nemaldos, tad līdz 2022. gada oktobrim.

A. Laviņš.

Un atbilde ir tāda, ka šobrīd tiek strādāts pie vadlīnijām un vadlīniju izstrāde ir iemesls tam, kāpēc nav pildīts protokollēmums?

L. Pamovska.

Tieši tā.

A. Laviņš.

Paldies. Saņēmām atbildi.

Tā... cienījamie lietas dalībnieki. Mēs tomēr šodien uzsāksim pirmās

pieaicinātās personas uzklausīšanu un tad raudzīsim, cik tālu mēs tiksim. Katrā ziņā izmantosim laiku maksimāli lietderīgi.

Tāpēc aicināšu pirmo pieaicināto personu – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvjus.

Atbilstoši tiesai iesniegtajiem dokumentiem, ministriju tiesas sēdē pārstāv Dabas aizsardzības departamenta direktore Daiga Vilkaite un Juridiskā departamenta direktora vietniece, Juridiskās nodaļas vadītāja Olga Paipalas kundze.

Labdien... jūs esat?

D. Vilkaite.

Labdien, godātā tiesa. Jā, es esmu Daiga Vilkaite, Dabas aizsardzības departamenta direktore.

A. Laviņš.

Vai personu apliecinoši dokumenti ir pārbaudīti?

P. M. Daugavvanaga-Vanaga.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies.

Tā... labi... Vilkaites kundze... lūdzu, jums ir dots vārds, lai sniegtu viedokli Satversmes tiesai.

D. Vilkaite.

Paldies.

Godātā tiesa, prasītāji, atbildētāji.

Jā, mēs iepriekš jau Satversmes tiesai esam snieguši divas reizes rakstiskas atbildes uz jautājumiem un papildus vēl ir uzdoti arī četri dažādi jautājumi.

Es sāksu attiecīgi pēc kārtas.

Par pirmo mēs esam šodien jau... jā... ļoti daudz runājuši. Un jāsaka tā, ka arī pirms šo grozījumu veikšanas Ministru kabineta 935. noteikumos varēja cirst pēc caurmēra, ņemot vērā 7. pielikumā noteiktos valdošās koku sugas, tātad noteiktos vidējos caurmērus. Tomēr tajā pašā laikā meža īpašniekiem vai apsaimniekotājiem nebija īpaši izdevīgi cirst pēc šī pielikuma, jo caurmērs bija noteikts faktiski tāds, kādu koki sasniedza mežā augot atbilstoši ciršanas vecumam. Tas bija ļoti līdzīgi – vai nu cirst pēc vecuma vai pēc šiem noteiktajiem caurmēriem. Un līdz ar to varbūt ļoti retos gadījumos zemes meža īpašnieks izvēlējās cirst mežu pēc caurmēra. Tas bija līdz grozījumu izdarīšanai.

Šobrīd, kad grozījumi ir izdarīti un var teikt, ka šis caurmērs ir samazināts mākslīgi... piemēram, ja mēs skatāmies uz 1A. klases kvalitātes kokiem, kas ir visaugstvērtīgākā tātad koku šī grupa, ciršanas caurmērs priedei ir samazināts pat par 9 centimetriem. Tas ir mūsu uzskatā būtiski daudz. Līdz ar to visi koki, kas ir auguši uz to brīdi, piemēram, 60 vai 70 gadus, viņi augtu vēl vismaz 20 gadus, ja šāds caurmērs netiktu mainīts un viņi sasniegtu savu ciršanas vecumu vēl pēc krietni ilga laika.

Faktiski šī pieņemtā norma tātad dod īpašniekam, meža īpašniekam to, ka viņam nav jāgaida šis papildu laiks, bet viņš var mežu nocirst jau šobrīd, kas arī, kā mēs šodien dzirdējām, protams, arī tiek darīts.

Tajā pašā laikā no bioloģiskās daudzveidības viedokļa mēs uzskatām, ka dabā ir būtisks gan katrs gads, gan arī katrs centimetrs, ja mēs runājam par koku apkārtmēriem. Jo vecāks ir mežs, jo lielāka ir bioloģiskā daudzveidība, jo dabiskāka ir vide un... jā, kā piemēram, varbūt tāds ļoti vienkāršs piemērs... mēs neejam meklēt baravikas jaunaudzēs, jo pat tādām organismam kā sēnes, ir vajadzīga ļoti specifiska vide, kas var izveidoties ļoti ilgā laika periodā, ļoti ilgā laikā.

Līdz ar to, jā, mēs uzskatām, ka šī apstrīdētā norma ļoti tieši un būtiski apdraud īpaši aizsargājamu sugu un biotopu pastāvēšanu, it īpaši, ja mēs redzam pēc biotopu kartēšanas jeb dabas skaitīšanas datiem, ka daudzi īpaši aizsargājami Eiropas nozīmes biotopi atrodas tieši ārpus aizsargājamām dabas teritorijām un iznīcinot šos vecos mežus, mēs nonākam pie tā nocērtot kokus jau agrīnākā vecumā, tievākus, agrīnākā stadijā, mēs zaudējam dzīvesvietu retām sugām, aizsargājamām sugām, putnu, sikspārņu sugām tādām kā melnais stārķis, dažādas ērgļu sugas, sikspārņi, kuriem tieši vajag šos vecos mežus, dobumainos kokus, liela diametra, liela izmēra kokus. Pārejot uz jaunaudzēm, uz tieviem kokiem tiek zaudētas arī dzīvesvietas šīm sugām un arī potenciālās nākotnes mājvietas viņām nākotnē.

Atgriežoties pie Ministru kabineta noteikumiem Nr. 935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā”, arī šie paši noteikumi apliecina, ka koku ciršanas galvenā cirte ietekmē būtiski sugas un biotopus cērtot pēc caurmēra, jo saskaņā ar šo noteikumu 10. punktu īpaši aizsargājamās teritorijās, kur ir atļauta ciršana pēc šo teritoriju regulējošiem normatīviem aktiem, galveno cirti veic tad, kad mežaudze ir sasniegusi galvenās cirtes vecumu. Proti, koku ciršana pēc galvenās cirtes caurmēra nav atļauta pirms galvenās cirtes vecuma sasniegšanas. To nosaka jau pašu šo noteikumu norma.

Jā, tas ir par pirmo jautājumu.

Un pārejot tālāk pie nākamā, kas varbūt ir manā ieskatā vienkāršāks, tātad jautājums bija saistībā ar to, kādi ir ministrijas rīcībā instrumenti nodrošināt aizsardzību sugām biotopiem ārpus aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem šobrīd... Tad jāsaka, ka jā, ka šie arī ir tie divi instrumenti, kas izriet no normatīvajiem aktiem, no likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un ar „Sugu un biotopu aizsardzības likumu” un tiem pakārtotiem Ministru kabineta noteikumiem, respektīvi,

mēs varam veidot vai nu jaunas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas vai arī varam veidot mikroliegumus. Mikroliegumu izveides kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 940 un tur uzreiz ir jāpiebilst, ka atbilstoši šo noteikumu 9. punktam mikroliegumus veido gan Dabas aizsardzības pārvalde, gan Valsts meža dienests un tieši Valsts meža dienests ir tas, kas nosaka mikroliegumu meža zemēs ārpus dabas rezervātiem un nacionālajiem parkiem. Respektīvi, Vides ministrijas un Dabas aizsardzības pārvaldes kompetence ir attiecībā par mikroliegumiem rezervātos un nacionālajos parkos, kas ir būtībā ļoti šaura un maza daļa no Latvijas teritorijas un arī no aizsargājamām teritorijām vai arī no pārējās platības un tieši Meža dienests ir tas, kas būtu atbildīgs par pārējām meža teritorijām un mikroliegumu noteikšanu tajos.

Vēl es vērsīšu uzmanību, jā, ka sākoties biotopu kartēšanai ir Ministru kabineta 2015. gada novembra protokollēmums un tur ir... jā... kas šodien jau arī tika pieminēts... tur ir noteikts, ka ministrijai ir jānodrošina, ka līdz informatīvā ziņojuma izskatīšanai Ministru kabinetā plānveidīgi netiek veidotas jaunas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un atsaucoties uz šo, ka šodien tika pieminēts arī, ka ļoti daudzas teritorijas ir izveidotas... Pirmkārt, mēs nekādā veidā nevaram saskatīt, kas tas ir saistīts ar caurmēra samazināšanu, sasaistot kopā šos jautājumus, otrkārt, nevaram arī piekrist, ka būtu ļoti daudz kaut kas veidots pēdējos gados, drīzāk tieši otrādi. Ja mēs skatāmies uz vēsturi, tad viena teritorija tika izveidota ministra Sprūdža laikā, Ministru kabinets pieņēma jaunu dabas liegumu, kas nebija saistīts arī ar mežiem, tas bija 2012.-2013. gads. Pēc tam pa vidu bija dažas alejas vai dendroloģiskie stādījumi un pagājušogad novembrī... jā, pēc skaita tas ir daudz... šie 74 dabas liegumi, tieši staigājā mežiem, kas, pirmkārt, bija veidoti pēc pārkāpumu procedūras un mēs noteikti nevaram teikt, ka mēs plānveidā veidojam ļoti daudz masveidīgas teritorijas, kā tas ir noteikts šajā Ministru kabineta protokollēmuma punktā.

Tajā pat laikā... jā, it kā no vienas puses tie ir 74 liegumi, bet viņi aizņēma teritorijas ziņā ļoti mazu platību, tātad, iet runa par 20 tūkstošiem hektāru un Natura 2000 tīkls mums palielinājās par 0,3 procentiem. Tā kā mēs nevaram runāt par būtisku teritorijas pieaugumu saistībā ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

Līdz ar to... jā... atbildot uz šo jautājumu, bez šiem instrumentiem mikroliegumi... mikroliegumi patiesībā pat ļoti daļēji... bez īpaši aizsargājamām teritorijām mums nav instrumentu, kā biotopus aizsargāt ārpusē.

Un, jā, ir arī fakts, ka biotopu kartēšanas laikā, mēs runājam par pēdējiem gadiem – 2020. līdz 2023. gads – ir iznīcināti 9100 hektāri tie, kas ir konstatēti kā biotopi un... jā, tas ir juridiski atļauts atbilstoši normatīvajiem aktiem, jo ārpus aizsargājamām teritorijām biotopus nekas neaizsargā un šāds fakts vienkārši ir, jo pat tad, ja datu bāzē ozols ir atzīmēts kā biotops, ja nav pretī saistības normatīvajā aktā, protams, pastāv iespēja šo biotopu nocirst.

Bez tam, protams, ir jāsaka arī, ka, veidojot aizsargājamās teritorijas, mikroliegumus... nu, nav jau tā, ka tas process ir ļoti viegls un vienkāršs. Mēs saņemam iebildumus gan no zemes īpašniekiem, gan no dažādām nozarēm, no pašvaldībām. Šie pēdējie mikroliegumi tika veidoti pamatā uz valsts zemes. Varbūt tāpēc bija jaut kādā mērā vieglāk. Bet gadījumos, ja ir lielāka privātpersonu koncentrācija īpašumu, tad, protams, tas viss ir vēl sarežģītāk. Arī par mikroliegumiem... protams, arī ir iebildumi, lai tādus neveido.

Tas ir saistībā ar otro jautājumu.

Par trešo. Saistībā ar Kokrūpniecības federācijas izteikumu. Jā, jo jaunākas mežaudzes tiek nocirstas, jo, protams, ir mazāka iespēja, ka ilgtermiņā palielināsies valstī kopumā vecās bioloģiski nozīmīgākās mežaudzes un ka tur izveidosies Eiropas nozīmes biotopi un tādēļ pastāv risks, ka ilgtermiņā nevarēs nodrošināt biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli. Un lai gan... jā... kopumā bioloģiski vērtīgāki, protams, ir vecie meži nekā jaunie, tomēr atsevišķi biotopu veidu minimālās kvalitātes prasības izpildās arī jau pie šīm jaunajām samazinātajām caurmēra normām. Piemēram, biotopam "Mežainas jūrmalas kāpas" arī pie šī samazinātā tas varētu būt īpaši aizsargājama Eiropas nozīmes biotops.

Un pārejot pie pēdējā, pie ceturta jautājuma par stratēģisko ietekmi uz vidi novērtējumu, par ko šodien arī jau ļoti daudz tika diskutēts. Tad jāsaka tā, ka stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, protams, ir viens no instrumentiem. Sākotnēji vairāk attīstījās kā pirmais ietekmes uz vidi novērtējums, kas ir ar konkrētām darbībām, attiecīgi vēlāk radās šis te stratēģiskais novērtējums, kur jau konkrētam plānam vai programmai jau pašā agrīnākajā stadijā vērtē ietekmi uz vidi. Direktīva mums ir pārņemta ar likumu „Par ietekmi uz vidi novērtējumu” un arī šī likuma 4. pants nosaka, kuriem tad dokumentiem būtu jāveic stratēģiskais novērtējums, un savukārt dokumentu veidus nosaka Attīstības plānošanas sistēmas likums un Teritorijas attīstības plānošanas likums. Tajā pašā laikā, ja mēs skatāmies uz stratēģisko novērtējumu plašāk un arī ņemot vērā tos tiesas spriedumus, kas jau šajā laikā ir bijuši un arī šim instrumentam attīstoties, ir skaidrs, ka pēc būtības šis instruments ir jāpiemēro, lai novērstu negatīvo ietekmi uz vidi, ja jau ir sākotnēji redzams, ka dokumenta īstenošanai tāda varētu būt, vērtējot arī tātad šajā dokumentā ietverto risinājumu.

Mēs neuzskatām, ka korekta ir atsauce par meža politikas Pamatnostādnēm un stratēģisko novērtējumu, jo tajā brīdī, kad bija diskusijas par pašām šīm Pamatnostādnēm un par tajā ietvertajiem risinājumiem, tur nebija informācija par plānoto ciršanas caurmēra samazinājumu, vismaz mēs nevienā brīdī to tā neuztvērām, ka vispār kaut kas tamlīdzīgs tiek plānots, ka kaut kas tāds nākotnē varētu būt. Līdz ar to attiecīgi, protams, ka nekas nav atspoguļots arī stratēģiskajā novērtējumā un tāds vienkārši šim konkrētajam aspektam netika veikts.

Un jāuzsver... jā... ka es neuzskatu arī, ka stratēģiskais novērtējums būtu jāveic jebkuriem Ministru kabineta noteikumiem, noteikti nē... Bet tas noteikti ir pēc būtības, skatoties atsevišķos gadījumos, ja tiek būtiski mainīta kāda norma, kāds risinājums, kurš pirms tam nav izvērtēts attiecīgā politikas plānošanas dokumentā un kuram varētu būt būtiska ietekme uz vidi.

Paldies.

A. Laviņš.

Un šādam dokumentam... respektīvi, šādai tiesību normai, par ko ir šī lieta, izvērtējumam par tās ietekmi uz vidi, par to, ka caurmēra samazinājums ir pieņemts, būtu, jūsuprāt, ietekmes uz vidi novērtējumam jābūt?

D. Vilkašte.

Jā, to mēs bijām arī teikuši noteikumu skaņošanas procesā, ka mēs uzskatījām, ka ir jāveic... jā, ka būtu jābūt šim stratēģiskajam novērtējumam.

A. Laviņš.

Jūsuprāt, neveicot šādu novērtējumu, tas ir uzskatāms par būtisku pārkāpumu?

D. Vilkašte.

Mēs uzskatījām, jā, ka tas ir būtisks. Tādam ir jābūt.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, paldies.

Tātad, tajā otrajā jautājumā, ko mēs jums bijām uzdevuši par to, vai jums ir tādas iespējas kaut ko veikt, lai aizsargātu tās teritorijas arī ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem, mēs uzdevām tādēļ, ka mēs redzējām, ka likumā ir teikts, ka var noteikt tos liegumus, var noteikt tās aizsargājamās teritorijas un citus pasākumus. Un tad mēs vienkārši domājām, kas ir tie „citi pasākumi”, ko tad vēl jūs varat? Vai ir kaut kas vēl ārpus šiem abiem?

D. Vilkašte.

Tas, kas tas varētu būt... tas visticamāk nozīmē tāpat kāda cita normatīvā akta grozījumu. Kaut vai varētu pastiprināt šīs te dabas aizsardzības prasības mežā. Bet ir tie paši Ministru kabineta grozījumi, kur arī mums katru reizi ir krietni smagas

diskusijas par to, kādām šīm normām ir jābūt.

J. Briede.

Labi. Paldies.

Un tad vēl viens jautājums. Tātad, mums atbildētāja puse saka, ka viņi ir vadījušies pēc tā, kā šie te caurmēri tiek noteikti līdzīgās valstīs un tad kā tas piemērs tiek ņemta Igaunija. Bet nu man ir tā informācija, ka Igaunijā ir daudz vairāk noteikti tie liegumi. Vai tas tā ir? Tas ir viens jautājums.

Un papildinājums. Kāpēc mēs tā kā salīdzinoši maz esam noteikuši tomēr tās aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumus?

D. Vilkašte.

Jā, par Igauniju. Protams, vienmēr ir ļoti grūti un varbūt arī nepareizi runāt, ja mēs paņemam kaut kādu vienu parametru, teiksim, Igaunijas koku ciršanas caurmērus un skatāmies tikai uz to, neskatoties kopā pilnīgi uz visu citu pārējo sistēmu. Bet, jā saistībā ar uzdoto... un tas, kas ir zināms... Igaunijā kaut vai šis pats Natura 2000 procents ir ievērojami lielāks, viņiem ir šie 17,9 procenti no valsts sauszemes teritorijas, mums ir 11,6 Natura 2000 teritorijas. Tā kā tādā ziņā viņi ir atšķirīgi, bet arī jāsaka, ka biotopu stāvoklis arī Igaunijā ir nelabvēlīgs meža biotopiem. Līdz ar to... nu, nevar teikt, ka Igaunijā viss ir ļoti labi un viss ir kārtībā. Un runājot par biogeogrāfisko reģionu, pēc kāda mēs esam iedalīti kopā ar Somiju, Zviedriju un Igauniju ar visiem meža biotopiem stāvoklis...respektīvi, nevienam viņš nav labvēlīgs. Tā kā nu nevaram apgalvot, ka citās valstīs arī ar viņu pastāvošajiem normatīviem mežiem klājas ļoti labi.

J. Briede.

Paldies.

Pēdējais jautājums. Es nezinu, vai jūs varēsiet uz viņu atbildēt... Ministru kabinets saka, ka uz Latvijas valsts mežiem šīs te normas netiek attiecinātas. Jums ir informācija par to, vai tiek vai netiek?

D. Vilkašte.

Nē, juridiski nekur tas tā nav noteikts. Nē. Šie Ministru kabineta noteikumi attiecas uz jebkuru īpašnieku.

Es neatbildēju pirmīt par to, kāpēc tik maz mums ir procents un kā tas ir izveidojies. Gan vēsturiski, kad mēs veidojām aizsargājamās teritorijas Natura 2000 teritorijas uz jau tām teritorijām, kas bija jau veidotas padomju laikā, izmantojot to pieeju, ka veidojot kaut kādu nelielu daļu klāt, gan arī pēc tam jau no dažādiem politiskiem lēmumiem veidot vai neveidot aizsargājamās teritorijas un arī no tā, ka tā teritoriju izveide nekad arī nav īpaši vienkārša.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Nu jau labvakar un paldies par jūsu atbildēm.

Precizējošie jautājumi, kas bija uzdoti arī no manas puses Ministru kabineta pārstāvjiem, proti, attiecībā uz jau it kā notiekošām diskusijām un dokumentu virzību, kurā ir paredzēti vairāki scenāriji turpmākai Eiropas Savienības nozīmes biotopu aizsardzībai un apsaimniekošanai. Es sapratu, ka tas ir jūsu... dokuments... kompetence jomā. Kas notiek? Kādēļ šis netiek virzīts? Vai tas ir atkarīgs no regulas projekta virzības vai tomēr te ir problēmas diskusijā un viedokļu nesaskaņošanā? Kādēļ šis dokuments tomēr ir apstājies, kas pēc savas būtības ir ārkārtīgi svarīgs arī Latvijai?

D. Vilkaste.

Jā, mēs runājam tāpat par biotopu kartēšanas jeb dabas skaitīšanas šo informatīvo ziņojumu. Patreiz mēs tāpat sākam viņam atkal tālāko virzību. Ir 9. februārī *tapportālā* viņš ievietots sabiedriskajai apspriešanai. Jā, vienu brīdi tā virzība bija krietni lēna. Tā dabas skaitīšana velkas... nu būtībā var teikt, ka nu jau ir gandrīz desmit gadi.. Un bija jāpabeidz gan lauku darbu sezona, kas arī dažādu dabisku iemeslu pēc iekavējās, tad tika pieņemti... nē, vispirms bija tāpat Ukrainas karš, krīze, kas mainīja situāciju, tad ir pieņemti šie noteikumi, kas būtībā atkal maina to situāciju, un mēs periodiski šo pašu informatīvo ziņojumu pārstrādājam, tagad atkal mums ir nākamā versija. Mēs pēdējos datus no Dabas aizsardzības pārvaldes par kartēšanas rezultātiem saņēmām pagājušā gada beigās, decembrī, līdz ar to attiecīgi atkal šis ziņojums ir precizēts. Bet patreiz... jā... mēs esam nonākuši līdz tam, ka ir sabiedriskā apspriešana un ceram, ka varbūt tā turpmākā virzība būs veiksmīgāka nekā līdz šim un nebūs tik lēna. Bet respektīvi, ir jau ļoti daudz dažādi faktori, kas ietekmē un šie paralēlie procesi... nav tā, ka mēs varam dzīvot atrauti... jā, tas viss ir savstarpēji ļoti saistīts...

I. Kucina.

Jā, paldies. Un tie scenāriji pēc tās būtības, ko jūs paredzat šajā dokumentā. Šobrīd ir pārāgri par tiem spriest, vai ne?

D. Vilkaste.

Nē, nu mums scenāriji ir paredzētu sākotnēji un vairāk priekš socioekonomiskā novērtējuma veikšanas, ko gatavoja arī „Silava” un biedrība „Baltijas krasti”. Bet, tā kā tie jau tika gatavoti kādu laiku atpakaļ, mēs patreiz no scenārijiem viņi ir tikai kā pielikumā, kā vēsturiskā varbūt pieredze, patreiz ejam ar vienu scenāriju, kur mēs paredzam, ka veidojam gan klāt jaunas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas tiem

biotopa veidiem, kur vēl tas ir nepieciešams un kur mums nav noteikts atbilstoši Eiropas Savienības vadlīnijām. Gan mēs varētu pastiprināt arī biotopu aizsardzību ārpus aizsargājamām teritorijām, gan strādāt pie kompensācijas sistēmas pilnveidošanas, gan arī, teiksim, tur ir tāds princips ietverts, ka, iespējams, aizsargājamās teritorijas ir jāveido vairāk uz valsts zemēm. Šis ir tas... jā,.. scenārijs, ko mēs tad arī patreiz piedāvājam sabiedriskajai apspriešanai.

I. Kucina.

Paldies.

Un otrs jautājums par ziņojumu Eiropas Komisijai Par biotopu un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā 2013.-2018. gads. Vai jūs esat lietas kursā par šo ziņojumu? Jūs varētu, lūdzu, izskaidrot, kādēļ ziņojumā diezgan tāda konkrēta norāde ir uz to, ka mežu tipu stāvoklis Latvijā tiek novērtēts kā nepietiekams vai slikts?

D. Vilkaste.

Jā. Tātad, atbilstoši biotopu direktīvai ir jāveic šī atskaite ik pēc sešiem gadiem pēc Eiropas Savienības noteiktas metodikas. Tur ir noteikti parametri, kas ir jāvērtē un būtībā no četrus parametru kopsummas tātad nosaka, kāds katram konkrētam biotopa veidam ir šis summārais vērtējums. Un, jā, viņš, protams, ir atšķirīgs katram biotopam... un jā... ir aplūkoti arī kādi atšķirīgi biotopi, kam viņš ir labs, bet kopumā vairāk ir vai nu nelabvēlīgi slikts vai nelabvēlīgs nepietiekams. Bet tie ir tie formulējumi, kas izriet jau no noteiktās metodikas.

I. Kucina.

Jā. Un secinājums tam... ja tātad tiek atzīts, ka šis konkrētais kāda veida biotops attiecīgi ir sliktā vai nepietiekamā stāvoklī, ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka valstij ir jānodrošina pienākums – atbilstošas rūpes par to un jāveicina pienākumi, lai šo situāciju uzlabotu. Vai es pareizi saprotu?

D. Vilkaste.

Jā, to tā var teikt. Un citas valstis, teiksim... laikam pat varbūt ne pie pēdējā ziņojuma, bet pie iepriekšējā... teiksim, Īrija konstatēja, ka viņiem ir ļoti slikti ar dažādiem biotopiem un valsts tajā brīdī ieguldīja ļoti lielu finansējumu, lai biotopa stāvokli uzlabotu. Tā ir valsts izšķiršanās, ko dara tālāk vai nedara neko, vai mēs gaidām tikai pārskatīšanu un tad kaut ko reaģējam vai sākam jau uzreiz jau šajā brīdī veikt darbības vai vēl kaut ko gaidām un ko gaidām? Jā, tā ir valsts izšķiršanās, bet vienmēr, protams, ar kaut kādām zināmām sekām.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Vārds tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Jā... labvakar, jāsaka jau...

Jā, viens, ko jūs tikko minējāt, jūsuprāt, ka šim ietekmes uz vidi ziņojumam bija jābūt un ka tās ir būtiskas izmaiņas. Vai jūsuprāt... nu, ministrijas viedoklī arī šāda neatbilstība, ja jūs to tā redzat, varētu arī būt pa pamatu pārkāpuma procedūrai pret Latviju?

D. Vilkaste.

To ir grūti pateikt. Bet, iespējams. Jāsaka, ka jā, šobrīd ir pārkāpuma procedūra saistībā tieši ar mežu lietām Igaunijai, viņiem jau pie tam viņa ir argumentētā stadijā tieši par to, pirms ciršanas apliecinājumiem netiek veikts atbilstīgs ietekmes uz vidi novērtējums vai Natura 2000 izvērtējums. Jā, tātad Igaunijā šāda ir. Lietuvā, savukārt, Nacionālā tiesa ir nonākusi pie šādiem pašiem secinājumiem un viņa arī tagad domā, kā uzlabot nacionālo sistēmu saistībā ar mežiem un meža biotopiem un šiem izvērtējumiem.

A. Kučs.

Vai es varētu precizēt... Tieši par līdzīgu? Par to, ka nebija saskaņotas kādas ciršanas izmaiņas?

D. Vilkaste.

Nē, tas izauga mazliet no citām lietām, ne saistībā ar ciršanas apjomiem, bet, protams, ar mežizstrādi un mežu ciršanu kā tādu, un mežu apsaimniekošanas normām, un aizsardzības normām.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

Un otrs jautājums. Jā, mums ir... es jau atsaucos uz jūsu viedokli par to, ka jūs rakstāt, ka intensīvi apsaimniekojot mežus, tiek samazināta bioloģiskā daudzveidība. Tas, ko mēs dzirdējām šodien pretī no Ministru kabineta, ka tā nebūt nav, ka ir gan vairāk kritušo koku ar šīm apstrīdētajām normām... nu, ja mēs skatāmies kopā, ne tikai to apstrīdēto normu, bet visu to paketi kopumā, ka pieaug teritorijas, ir vairāk ekoloģisko koku, ir vairāk kritušo koku, sauso... Vai jūs varētu varbūt tā pateikt, kāpēc

ir tik būtiskas viedokļu atšķirības vienā un tajā pašā jautājumā? Mēs nerunājam par līdzsvarošanu šobrīd starp ekonomiskām interesēm, bet par to, ka skatījums par to, kā saglabāt bioloģisko daudzveidību, ir tik radikāli atšķirīgs... Es tā varbūt teiktu.

D. Vilkaste.

Jā. Mums ir atšķirīgs skatījums un tas ir bijis arī visu šo no 2016. gada noteikumu virzības procesā. Mēs nevienā brīdī šos noteikumu grozījumus saskaņojuši neesam. Mums tie viedokļi atšķiras. Nu, grūti pateikt, kā... ja ir kailcirte un pēc tam tiek atjaunots mežs... nu, labi ar šiem augstvērtīgajiem stādiem, kā tur var veidoties kritusi koksne, tur vienkārši vispār nebūs koku. Nu, tur atstāti šie ekoloģiskie koki, kas arī... jā... iespējams, pie vēja nolūzīs, tie būs kritušie, bet nu nebūs arī ekoloģiski augošie. Un varbūt jāsaka, ka pašā pirmsākumā, kad šie noteikumi tika grozīti, grozījumi tika virzīti 2016. gadā, sākotnē vispār nebija plānots palielināt nekādu ekoloģisko koku skaitu. Un tas, ko dabas nevalstiskās organizācijas uzsvēra, ka ir jābūt 30 šim koku skaitam un līdz ar to tika panākts... nu, ja mēs tā varam teikt... ka tika panākts kompromiss, ka piecu vietā ir astoņi ekoloģiskie koki... un desmit ir sausie koki, četrus vietā. Bet prasība bija 30. Tas ir tas veids, kā mēs mēdzam reizēm panākt kompromisu.

A. Kučs.

Nu, jā. Bet kā ar to argumentu, ka mums būs... kā to saka Ministru kabinets, ka būs augstvērtīgākas šīs te jaunās mežaudzes.

D. Vilkaste.

Priekš koksnes ieguves varbūt, jā.

A. Kučs.

Bet no bioloģiskās daudzveidības?

D. Vilkaste.

No bioloģiskās daudzveidības viedokļa, nē.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Vārds tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, paldies. Man ir vēl viens jautājums par šo te risku ņemšanu vērā.

Pieteicēju puses pārstāvji minēja daudzus riskus, kur, viņuprāt, Ministru kabinets šos riskus nav... es tā gribētu teikt, ka viņi saka, ka viņi ir tā kā vērtējuši... bet nav pienācīgi vērtējuši. Vai jums ir kaut kāds viedoklis par to, kāpēc tad netiek varbūt izvērtēti tie ... kārtīgi netiek izvērtēti tie visi riski?

D. Vilkaste.

Nu, apsvērumi varētu būt dažādi. Gan, ka tas, protams, ir krietni sarežģīti, tas droši vien prasa papildu resursus, papildu laiku. Jautājums ir, protams, cik mēs kurā vietā varam izmantot kaut kādas modelēšanas metodes, jo, kā arī izskanēja šodien, tad priekš koku ciršanas un apmēra noteikšanas, un kaut kādu plūsmu prognozēšanas modelēšana ir piemērota metode. Attiecībā par dabas aizsardzību un vērtību saglabāšanu modelēšana nav piemērota metode un to, ko mēs esam ieguvuši ar modelēšanu, tas nav izmantojams.

Jā... tā kā sākotnēji Zemkopības ministrija anotācijā bija norādījusi, ka ietekme uz vidi nebūs vispār. Laika gaitā tā pēc mūsu iebildumiem tika papildināta. Un tomēr mēs nevaram uzskatīt, ka šie papildinājumi ir sekas tādām nopietnam izvērtējumam par risku analīzi vai par prognozētām ietekmēm. Bet tie ir apgalvojumi, kas ir ietverti anotācijā. Bet vai tie ir pamatoti vai nē, nu... to nevar tā pateikt.

A. Laviņš.

Tā... paldies.

Ievērojot samērā vēlu vakara stundu, mēs darbu varētu turpināt tā, ka šajā brīdī, Vilkastes kundze, vēl būtu jāseko abu lietas dalībnieku pārstāvju jautājumiem. Bet, kā jau es teicu, šķiet, ka vakara stunda ir vēla un visi ir gana piekusuši. Tāpēc man lūgums būtu nākamajā tiesas sēdē, kas būs ceturtdien, 22. februārī pulksten 9.00, mēs varētu turpināt tiesas sēdi tieši ar uzstādījumu, ar kuru esam noslēguši. Tad sekotu pieteikuma iesniedzēju pārstāvju jautājumi jums kā ministrijas pārstāvei, pēc tam būtu arī Ministru kabineta pārstāvju jautājumi... Vai tā būtu iespējams? Vai nav tā, ka 22. datumā, 22. februārī jums ir ieplānoti tādi darbi, ka jūs neesat Latvijā vai kā savādāk?

D. Vilkaste.

Nē, paldies. Latvijā esmu noteikti.

A. Laviņš.

Vai varēsiet ierasties?

D. Vilkaste.

Jā, noteikti. Paldies.

A. Laviņš.

Pateicos jums.

Tāpēc... Un arī attiecīgi Valsts meža dienesta pārstāvjiem ir ļoti līdzīga situācija. Ir lūgums ierasties uz nākamo tiesas sēdi 22. februārī. Tikko kā noslēgsim Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāves uzklaušānu, tā uzklaušāsim jūs, bet nākamajā tiesas sēdē.

Tāpēc šajā brīdī izsludīnu pārtraukumu līdz 22. februārim pulksten 9.00.

Tiekamies nākamajā tiesas sēdē.

Paldies.

(Pārtraukums.)

Tiesas sēdes sekretāre

Paula Marta Daugavvanaga-Vanaga

Stenogrāfiste

Mārīte Ceļmalniece